

ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ลวด แก้วไธสง

16 ก.พ. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

ธันวาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

ของ

ลวด แก้วไซสง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

ธันวาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอเจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 23 คน เจ้าอาวาส จำนวน 66 รูป และครูพี่เลี้ยง จำนวน 202 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 291 คน/รูป เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ทั้งโดยรวมทุกด้าน และรายด้านว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างก็ปรากฏผลเช่นเดียวกัน ยกเว้นศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีความเห็นต่อการบริหารงานโดยรวมทุกด้าน ด้านการบริหารงานธุรการ และด้านการบริหารงานบุคลากรว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ADMINISTRATIVE PROBLEMS OF PRE-ELEMENTARY CHILDREN'S
CENTER IN THE TEMPLES IN CHANGWAT UBON RATCHATHANI

ABSTRACT

BY

LOUD GAWTHISONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

December 1997

This study aimed to investigate the level of administrative problems of Pre-Elementary Children's Center in the temples in Changwat Ubon Ratchathani concerning four aspects of academic, general, service and personnel, according to amphoe education officers, abbots and trainer teachers.

The subjects consisted of 23 amphoe education officers, 66 abbots and 202 trainer teachers. The instruments used for collecting data included 5-point-rating scale questionnaire on administrative problems of Pre-Elementary Children's Center in the temples in Changwat Ubon Ratchathani with reliability of 0.87. Then data were analyzed by mean, standard deviation and Percentage.

The results revealed that the opinions of amphoe education officers, abbots and trainer teachers concerning administrative problems of Pre-Elementary Children's Center in the temples in Changwat Ubon Ratchathani were at a moderate level as a whole and in each aspect. When considered those of opinions according to their status, it was found that they were at a moderate level, except amphoe education officers opinions as a whole and on service and personnel problems were at a high level.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(อาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(อาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตา ทัพสุวรรณ)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สุพิพรรณ พันทวนิชย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 31 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดีจากความกรุณาอย่างดียิ่งของ
อาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์ ประธานกรรมการควบคุมการทำงานปริญญานิพนธ์
รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมการทำงานปริญญานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัพสุวรรณ และอาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพาณิชย์
กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำตรวจแก้ไข ปรับปรุง
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการดำเนินการทำงานปริญญานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี
ตลอดมา จนปริญญานิพนธ์สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อยทุกประการ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง
ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายกิติ ดุจเพ็ญ ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
ดร.กมล รอดคล้าย นักวิชาการศาสนา กองศาสนศึกษากรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
นายโกมินท์ วิมลศรี ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี นายพิเชย์ พรจันทร์ ศึกษาธิการ
อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี และนายวัชรพงศ์ สุขรักษา ศึกษาธิการอำเภอบุณฑริก
จังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไขและปรับปรุง เกี่ยวกับความเที่ยงตรง
เชิงพินิจของแบบสอบถามในฐานะผู้เชี่ยวชาญ และขอขอบคุณศึกษาธิการอำเภอ
เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ในจังหวัดอุบลราชธานี นายพิเชย์ พรจันทร์
นายวิโรจน์ เกตุฉันท และนายเจริญ มโนรัตน์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการตอบ
แบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยความรวดเร็วและเรียบร้อย

ขอขอบคุณคุณทัศนีย์ แก้วไธสง และขอขอบใจ เด็กหญิงณิชาภัทร เด็กหญิงอภิษฐา
และเด็กหญิงณัฐชยา แก้วไธสง ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอมอบคุณค่า
และประโยชน์ที่พึงได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณของคุณพ่อคุณแม่
คุณแม่ตัวจริง แก้วไธสง ครู อาจารย์ และผู้ที่มีพระคุณทุกท่าน

ลวด แก้วไธสง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทหน้า	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	ความสำคัญและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียน	8
	แผนงาน นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	9
	สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	12
	ประวัติความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	17
	การบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	20
	สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	53
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	63
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	64
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	65
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	67
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	105
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	105
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	105
การวิเคราะห์ข้อมูล	107
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	107
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	128
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	147
ประวัติย่อของผู้วิจัย	148

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	เป้าหมายจำนวนเด็กช่วงอายุ 3 - 5 ปี ของแผนการดำเนินงาน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2536 - 2539 ของแต่ละหน่วยงาน	16
2	ข้อมูลจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี	17
3	ข้อมูลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	53
4	ข้อมูลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี	54
5	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	70
6	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยรวมทุกด้าน และจำแนกเป็นรายด้าน	72
7	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงาน วิชาการ จำแนกเป็นรายข้อ	74
8	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานทั่วไป จำแนกเป็นรายข้อ	80

9	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานธุรการ จำแนกเป็นรายชื่อ	85
10	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงาน บุคลากร จำแนกเป็นรายชื่อ	90
11	จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการบริหารงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานวิชาการ	96
12	จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห การบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานทั่วไป	98
13	จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห การบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานธุรการ	100

14	จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อยกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา การบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษาริการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานบุคลากร	102
----	--	-----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้ระบุถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่าง สันติสุข สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ในทุก ๆ ด้านของประเทศ โดยเน้นพัฒนาบุคคลใน 4 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม อย่างสมดุล และกลมกลืนกัน ระบบการศึกษาเป็นระบบที่มุ่งให้บุคคลได้ศึกษาและ เรียนรู้ต่อเนื่องไปตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองและสามารถสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าให้แก่ ประเทศชาติภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การศึกษาตามแนว ระบบโรงเรียนแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา (พิพจน์ วิเชียรสุวรรณ. 2535 : 6 - 8)

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หรือการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียน นับว่ามีความสำคัญ อย่างยิ่งเพราะเด็กเป็นอนาคตของชาติ ที่จะต้องได้รับการพัฒนาดังแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึงวัยก่อน เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในวัย 0 - 5 ปี ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในวัย 0 - 2 ปี หรือ ที่เรียกว่าวัยทารก ควรได้รับการเลี้ยงดู อบรม กล่อมเกลา จากครอบครัวอย่างใกล้ชิด เพราะ เป็นช่วงที่เด็กมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทุกด้าน เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาทางสติปัญญา จิตใจและ บุคลิกภาพ ตลอดจนลักษณะนิสัยพื้นฐานต่าง ๆ พัฒนาการดังกล่าวจะต่อเนื่องมาถึงวัยก่อนเข้าเรียน คือช่วงอายุ 3 - 5 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เด็กเริ่มออกจากบ้านไปสู่สถานศึกษา การศึกษาระดับนี้ เป็น การศึกษาที่บุคคลได้รับในระยะต้นของชีวิตเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็ก ให้มีโอกาสได้รับการเสริมสร้างการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ บุคลิกภาพ และ สังคม เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา ในระดับต่อไป รวมทั้งเพื่อเป็นการเตรียมตัวที่จะเป็นคนไทยที่มีคุณภาพในอนาคต (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2536 : 1)

ปัจจุบันรัฐได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอันมาก โดยจะเห็นได้จากการกำหนดเป็นแผนงาน นโยบายไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม อย่างชัดเจน ส่วนรูปแบบในการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา นั้น อาจจัดในรูปของชั้นเด็กเล็ก อนุบาลศึกษา หรือในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย (พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. 2535 : 8) เป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน มีหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดหลายหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร ทบวงมหาวิทยาลัย และองค์การภาคเอกชนต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 6 - 8) โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบโดยตรง มีหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมการฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา และกรมการศาสนา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 26 - 33) ซึ่งกรมการศาสนาจัดในรูปของศูนย์พัฒนาเด็ก โดยใช้ชื่อว่า "ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" จัดตั้งครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2516 เดิมเรียกว่า "โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์" ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" เป็นสถานศึกษาที่จัดโดยคณะสงฆ์และจัดเพื่อการกุศลอยู่ในความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์ภาคบังคับ ตามกฎหมายทั้งชาย - หญิง อายุ 3 - 5 ปี ให้ความรู้เตรียมความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ประเพณีอันดีงามของไทย จัดประสบการณ์ในด้านการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทยตามแนวทางธรรมาธิปไตย กล่าวคือ ให้มีลักษณะเป็นคนไทย มีศาสนา มีพฤติกรรมที่นำไปสู่การเป็นคนดีมีความพร้อมที่จะรับจริยศึกษา มีความเฉลียวฉลาด สุขภาพจิตดี และเรียนรู้เกี่ยวกับคนรอบตัวตลอดจนมวลประสบการณ์ที่จัดให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานการศึกษาและทักษะการดำเนินชีวิต ได้แก่ การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ และการเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจึงจำเป็นต้องดำเนินงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดกิจกรรมประจำวัน งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานโภชนาการและอนามัย งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์การจัดบริการเสริมอื่น ๆ การรายงานเกี่ยวกับเด็ก การจัดทบทวนเขียนและ

จัดเก็บข้อมูล การรายงานผลการดำเนินงาน งานเกี่ยวกับธุรการและการเงิน ตลอดจนการสรรหา การพัฒนา การบำรุงรักษาเกี่ยวกับครุภัณฑ์ เป็นต้น (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 1 - 13)

ในการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีเจ้าอาวาสเป็นหัวหน้าศูนย์ทำหน้าที่บริหารงานภายในศูนย์ มีบุคลากรในความรับผิดชอบ ได้แก่ ครูผู้สอน ครูพี่เลี้ยง ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่ โดยอยู่ในการกำกับ ตรวจสอบ และดูแลความเรียบร้อยของคณะกรรมการจังหวัด ในระดับจังหวัด หรือศึกษาธิการอำเภอ ในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี (กรมการศาสนา. 2537 : 1 - 5)

ปีการศึกษา 2534 กรมการศาสนาได้รับแจ้งระดับก่อนประถมศึกษาไว้ในความรับผิดชอบ จำนวน 21,961 คน ต่อมาในปีการศึกษา 2535 รัฐบาลได้มีนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษา แก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มอบนโยบายในส่วนของกรมการศาสนาให้ จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยมีเป้าหมายให้รับเด็กเข้าเรียนในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด จำนวน 100,000 คน และมีเป้าหมายให้รับจำนวน 250,000 คน ในปีการศึกษา 2539 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2536 : 45 ; กรมการศาสนา. 2537 : 12)

จากนโยบายเร่งขยายบริการการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาให้กว้างขวางของรัฐบาล ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นมา ยังผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน การขอความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชน เป็นต้น ในส่วนของกรมการศาสนา พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับงบประมาณ การจัดส่งข้อมูลให้กรมการศาสนาล่าช้า วัดไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเปิดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ใน วัด ขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่ บุคลากรงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอวัดไม่เข้าใจว่า งบประมาณที่รัฐบาลให้เงินอุดหนุนนั้นเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น วัดต้องพึ่งตนเองด้วย ปัญหาการ ดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนของภาครัฐด้วยกัน ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการให้ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงทำให้ ขาดขวัญกำลังใจ ขาดหลักสูตรและเครื่องมือในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยง และขาดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในกรมการศาสนา รวมทั้งขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย (กรมการศาสนา. 2538 : 17 - 18)

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดที่มีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ครูพี่เลี้ยง และเด็ก มากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ (กรมการศาสนา. 2538 : 14) แต่ปรากฏว่า ตั้งแต่ปี การศึกษา 2535 จนถึงปัจจุบันมีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดได้ยุบเลิกและกำลังอยู่ในระหว่าง การขออนุญาตยุบเลิก จำนวน 11 ศูนย์ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี. 2538 : 1 - 18) นอกจากนี้จากการที่ผู้วิจัยได้ไปติดตามการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด และพบปะกับเจ้าอาวาส ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ยังพบว่าครูพี่เลี้ยงลาออกบ่อย มีเด็กขาดเรียนเป็นประจำ ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนน้อยกว่าโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน เด็กลาออกระหว่างปี ตลอดจนการร้องเรียนเกี่ยวกับเงินอุดหนุนจากกรมการศาสนาได้รับล่าช้าและไม่เพียงพอ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากประสบปัญหาในการดำเนินงานหรือการบริหารงานของศูนย์ มีผลให้การดำเนินงาน ของศูนย์ขาดประสิทธิภาพ และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาของการบริหาร งานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่ควรศึกษาค้นคว้าต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการ จังหวัดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี และเป็นตัวแทนกรมการศาสนาระดับ อำเภอ จึงสนใจศึกษาเรื่องนี้เพื่อให้เห็นสภาพปัญหาที่แท้จริงในการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี และนำมาเป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุง การบริหารงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนนำข้อค้นพบที่ได้เสนอต่อ กรมการศาสนา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนงานการบริหารงานของศูนย์ อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดทั่วประเทศให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัด อุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหาร งานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ครูพี่เลี้ยง เป็นต้น นำไปเป็นแนวทางในการวางแผน และแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนนำเสนอให้กรมการศาสนาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดทั่วประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งโดยสภาพการณ์แล้วไม่มีรูปแบบกำหนดไว้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบงานวิจัย ให้สอดคล้องกับการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดตามระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537 เป็นงาน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 1,196 คน/รูป จำแนกตามสถานภาพ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 23 คน

2.1.2 เจ้าอาวาส จำนวน 297 รูป

2.1.3 ครูพี่เลี้ยง จำนวน 876 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มจากประชากร แบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 คน/รูป จำแนกเป็น

2.2.1 ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 23 คน

2.2.2 เจ้าอาวาส จำนวน 66 รูป

2.2.3 ครูพี่เลี้ยง จำนวน 202 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา แบ่งเป็น

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย
ศึกษาศาสนา อาชีพ เจ้าของวาสน และครูพี่เลี้ยง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ

3.2.1 การบริหารงานวิชาการ

3.2.2 การบริหารงานทั่วไป

3.2.3 การบริหารงานธุรการ

3.2.4 การบริหารงานบุคลากร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงาน และมี
แนวโน้มจะทำให้งานไม่บรรลุวัตถุประสงค์

2. เด็กก่อนเกณฑ์ หมายถึง เยาวชนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 3 - 5 ปี ซึ่งอยู่ในความดูแล
ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

3. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด หมายถึง สถานศึกษาซึ่งวัดสร้างขึ้นในที่ของวัด
หรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา โดยได้รับอนุญาตจากกรมการศาสนา
เพื่อให้นักเรียนอบรมปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทย รวมทั้งการ
เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์ภาคบังคับ อายุ 3 - 5 ปี เพื่อเข้าสู่วัยเรียนในระดับ
ประถมศึกษา เป็นศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อการกุศลได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ มีบุคลากรประกอบด้วยเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยง
เป็นผู้ปฏิบัติงานเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

4. การบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด หมายถึง การดำเนินงานของ
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยงาน 4 ด้าน คือ

4.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทย การเตรียมสร้างเสริม
ทักษะภาษาไทย การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์
และการเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

4.2 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานด้านบริการทั่วไป ได้แก่ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานโภชนาการและอนามัย งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ การจัดการบริการเสริมอื่น ๆ และการประเมินผลการดำเนินงาน

4.3 การบริหารงานธุรการ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและการบัญชี การจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูล การรายงานเกี่ยวกับเด็ก และการรายงานผลการดำเนินงาน

4.4 การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับครูพี่เลี้ยง ในเรื่องการสรรหา การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร และการออกจากงาน

5. สถานภาพ หมายถึง ฐานะของบุคคลทางด้านสังคม จำแนกเป็น

5.1 ศึกษาธิการอำเภอ หมายถึง หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ จังหวัดอุบลราชธานี

5.2 เจ้าอาวาส หมายถึง พระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

5.3 ครูพี่เลี้ยง หมายถึง บุคคลผู้ทำหน้าที่สอนพร้อมกับดูแลช่วยเหลือเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความสำคัญและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียน
2. แผนงาน นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
3. สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
4. ประวัติความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
5. การบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
6. สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียน

กมล รอดคล้าย (2537 : 2) ให้ความเห็นในเรื่องความสำคัญและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียนไว้ว่า เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพกระทำได้โดยการให้การศึกษานี้เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยปรับปรุงจิตใจ อุนิสัย และคุณสมบัติทางกายภาพต่าง ๆ ของมนุษย์ให้ดีขึ้น นอกจากนั้น การศึกษายังมีส่วนสำคัญในการสอนคนให้มีความรู้ความสามารถในการที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 1) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาเด็กซึ่งเป็นอนาคตของชาติจะต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวัยก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในวัย 0 - 5 ปี และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 5 - 6) ได้กล่าวถึงเรื่องเดียวกันนี้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อน 6 ปี จะมีผลไปตลอดชีวิต การพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสถาบันหลายฝ่าย ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน, ชุมชน สื่อมวลชนและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนองค์กรที่จะบริการพื้นฐานให้แก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษา จึงเป็นวัยทองของชีวิต รัฐและเอกชนควรร่วมมือกันจัดบริการการศึกษาในระดับนี้ให้ทั่วถึงและควรได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย

นอกจากนี้นักปราชญ์และนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับปรัชญาและการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

ฌอง จาร์ค รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส มีความเชื่อว่าความสามารถและความสนใจของบุคคลควรจะได้แสดงออกอย่างเสรี เพื่อให้เด็กพัฒนาไปตามธรรมชาติมากกว่าตัดแปลงให้เหมือนพฤติกรรมของผู้ใหญ่โดยไม่คำนึงถึงความต้องการหรือความถนัดของเด็ก (ประภาพันธุ์ กรโกสียากจ. 2527 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Rousseau. n.d.) เปสตาลอซซี (Pestalozzi) ชาวฝรั่งเศสเชื่อว่า การศึกษาต้องเป็นไปตามธรรมชาติ และเป็นการพัฒนาตนเอง ยึดหลักการสอนที่ว่า ครูจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติและความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ การสอนจะต้องให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง (นิตยา ประพฤติกิต. 2536 : 1 - 3 ; อ้างอิงมาจาก Pestalozzi. n.d.) และเฟรอเบล (Forebel) นักการศึกษาชาวเยอรมันเป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการของเด็กในหนังสือ "การศึกษาเรื่องราวของมนุษย์" (The Education of Man) กล่าวถึงการฝึกเด็กในวัยทารก (ประภาพันธุ์ กรโกสียากจ. 2527 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Forebel and Darwin. n.d.)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเด็กจะต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงก่อนวัยเรียน เพราะเป็นการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็ก ให้ได้รับการเสริมสร้างการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา การจัดการศึกษาในระดับนี้ จะประสบผลสำเร็จได้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเข้าใจแนวทางการจัดการศึกษา วิเคราะห์สถานการณ์และอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี โดยปฏิบัติตามแนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษาเป็นหลักสำคัญ

แผนงาน นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

รัฐได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยจะเห็นได้จากการกำหนดไว้ในแผนงาน และนโยบายในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดระบบการศึกษา นโยบายการศึกษา และแนวทางการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไว้ ดังนี้

1.1 การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็ก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม

1.2 การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อาจจัดในรูปของชั้นเด็กเล็ก อนุบาลศึกษา หรือในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กประเภทต่าง ๆ ตามสภาพของแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

1.3 รัฐส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อม อย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

1.4 รัฐจะขยายบริการการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กว้างขวาง โดยเฉพาะในชนบทห่างไกลและชุมชนแออัดในทุกจังหวัด โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนทั้งของรัฐและท้องถิ่น จัดบริการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) กล่าวถึงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. 2535) พอสรุปได้ดังนี้

ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิด จนถึงวัยการศึกษาภาคบังคับ โดย

2.1 ในระดับ 0 - 5 ปี เน้นบทบาทของสถาบันครอบครัว ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ส่งเสริมให้ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานต่าง ๆ จัดศูนย์เลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2 ขยายและส่งเสริมการจัดการศึกษาในการบริหารทารก การดูแลเด็กเล็ก ในชั้นอนุบาลทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยชักจูงหรือให้สิ่งจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

3. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

3.1 เร่งปรับปรุงการจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนประถมศึกษา ให้สอดคล้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และให้มีคุณภาพตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยของเด็ก

3.2 เร่งขยายการจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เด็กวัยก่อนประถมศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน เด็กที่เคลื่อนย้ายตามพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กในชุมชนแออัด เด็กที่อยู่ในชนบทห่างไกล และเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอื่น ๆ

3.3 เร่งเพิ่มปริมาณและพัฒนาคุณภาพครู และผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งจัดให้มีบุคลากรที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความผิดปกติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กวัยก่อนประถมศึกษา

3.4 พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการดำเนินงาน พร้อมทั้งระดมสรรพกำลังจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน มาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างเป็นธรรม

4. นโยบายการศึกษาของรัฐบาล นายบรรหาร ศิลปอาชา ซึ่งแถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2538 (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10. 2539 : 2) มีดังนี้

4.1 ขยายบริการการอบรมเลี้ยงดู และจัดการศึกษาแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้โอกาสแก่เด็กทั้งในเมืองและชนบทอย่างเท่าเทียมกัน

4.2 จัดประสบการณ์สำหรับเด็ก โดยส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างครบถ้วน และเหมาะสมกับวัยด้วยกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

4.3 ให้มีการประสานนโยบาย และการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ พร้อมทั้งเชิญชวนให้ชุมชนและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด

5. แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ได้กำหนดเป้าหมายและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

5.1 ในปี 2539 มีเป้าหมายรับนักเรียนระดับนี้ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 2,424,145 คน

5.2 เร่งขยายการศึกษาและบริการการศึกษาให้ทั่วถึง ทั้งในเมืองและชนบททุกระดับทุกระเภท มุ่งเน้นการให้บริการระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา

6. แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 6) ได้กำหนดเป้าหมายและนโยบายในการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ไว้ดังนี้

6.1 เร่งรัดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

6.2 เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 2 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา โดยกระทรวงศึกษาธิการจะรับภาระร้อยละ 96 ของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

6.3 เด็กในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทุกคน ได้รับการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา ทั้งนี้ให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษาได้รับนมเป็นอาหารเสริม และอาหารกลางวันอย่างทั่วถึง โดยกระทรวงศึกษาธิการจะรับภาระร้อยละ 93 ของนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย

สรุปได้ว่า รัฐได้เห็นความสำคัญต่อการพัฒนาและการจัดการศึกษาในระดับก่อน ประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยได้กำหนดเป็นเป้าหมาย นโยบายและมาตรการดำเนินการไว้ใน แผนงาน นโยบายของรัฐในระดับต่าง ๆ เพื่อมุ่งพัฒนาและจัดการศึกษาให้แก่เด็กระดับก่อน ประถมศึกษาตั้งแต่อายุ 0 - 5 ปี โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทห่างไกลและชุมชนแออัด ทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์เด็กเล็ก อนุบาลศึกษา หรือศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก และชักจูงหรือให้สิ่งจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มปริมาณ และพัฒนาคุณภาพครู และผู้ดูแลเด็กให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายในการ รับนักเรียนในระดับนี้ ประมาณร้อยละ 50 ของเด็กกลุ่มอายุ 3 - 5 ปี ในปี 2539 หรือสิ้นแผน พัฒนาการศึกษ การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)

สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 25 - 33) และกมล รอดคล้าย (2537 : 36 - 41) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไว้ พอสรุปได้ดังนี้

ปัจจุบันประเทศไทยจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ภายใต้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 โดยได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาแบบใหม่ ๆ มีการ ใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนมากขึ้น โดยมีหลักการจุดเน้นและรูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ แตกต่างกันออกไป เช่น การพัฒนาเด็กไปตามธรรมชาติ ตามหลักสูตรของ รุสโซ แนวคิดของ เปสตาลอซซี ที่ว่าเด็กจะต้องเรียนให้รู้จำนวน รูปร่าง การบอกชื่อสิ่งของและความคิดเห็นนั้น

แนวความคิดของเฟรเดอริค ซึ่งมุ่งสอนให้เด็กเล่นเกมและร้องเพลงมีการละเล่นประกอบกิจกรรม ซึ่งแนวคิดเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนในระดับก่อนประถมศึกษาในปัจจุบันเป็นอันมาก

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 6 – 8 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 26 – 33 ; กมล รอดคล้าย. 2537 : 37 – 41) ดังนี้

1. ภาครัฐ มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ดังนี้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาของชาติ ได้ดำเนินการจัดเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรมต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดกลุ่มอายุ 4 – 6 ปี ในรูปแบบของอนุบาล 1 และอนุบาล 2

1.1.2 กรมการศาสนา จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนกลุ่มอายุ 3 – 5 ปี ในรูปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

1.1.3 สภาคณะกรรมการสถาบันราชภัฏ จัดในระบบโรงเรียนกลุ่มอายุ 3 – 6 ปี หลักสูตรอนุบาล 3 ปี อนุบาล 2 ปี และหลักสูตรเด็กเล็ก 1 ปี ในโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏ

1.1.4 กรมสามัญศึกษา มีกองการศึกษาพิเศษรับผิดชอบจัดสำหรับเด็กขาดโอกาสที่จะเรียนในโรงเรียนปกติได้แก่ เด็กชาวป่า เด็กชาวเขา เด็กชาวเรือ เด็กชาวเกาะ เด็กที่อยู่ในท้องถิ่นกันดารหรือมีปัญหาทางสภาพภูมิศาสตร์ เด็กยากจน ฯลฯ จัดในลักษณะหลักสูตรอนุบาล 2 ปี และหลักสูตรเด็กเล็ก 1 ปี

1.1.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดให้เด็กกลุ่มอายุ 3 – 5 ปี

1.2 ส่วนราชการอื่น

1.2.1 กระทรวงมหาดไทย มีหน่วยงานรับผิดชอบประกอบด้วย

1) กรมการปกครอง มีสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นเป็น ผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัย 4 – 5 ปี ในเขตเทศบาล และเมืองพัทยา หลักสูตรอนุบาล 2 ปี และหลักสูตรเด็กเล็ก 1 ปี

2) กรมตำรวจ มีกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเป็น

ผู้รับผิดชอบ จัดเป็น 2 รูปแบบ คือ

- จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยจัดให้เด็กกลุ่มอายุ

3 - 6 ปี ในหลักสูตรเด็กเล็ก 1 ปี

- จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยจัดให้เด็ก

กลุ่มอายุ 2 - 6 ปี ในรูปของสถานสงเคราะห์เด็กก่อนวัยเรียนในลักษณะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อนวัยเรียน

3) กรมประชาสงเคราะห์ จัดแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

- จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยจัดให้เด็กกลุ่มอายุ

3 - 6 ปี ในโรงเรียนหมู่บ้านชาวไทยต่างวัฒนธรรม และสถานสงเคราะห์ ในลักษณะหลักสูตร อนุบาล 2 ปี และหลักสูตรเด็กเล็ก 1 ปี หน่วยงานที่จัดได้แก่ กองสงเคราะห์เด็ก และบุคคลวัยรุ่น

- จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จัดในสถานสงเคราะห์

เด็กอายุแรกเกิด ถึง 6 ปี

4) กรมการพัฒนาชุมชน จัดใน 2 รูปแบบ คือ

- การพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับเลี้ยงเด็กอายุ

3 - 6 ปี

- การพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินงานพัฒนา

เด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี ในลักษณะกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเคลื่อนที่ กิจกรรมการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว และกิจกรรมผลิตและใช้สื่อสารการพัฒนาเด็ก

1.2.2 กระทรวงสาธารณสุข มีกองโภชนาการ กรมอนามัย เป็นผู้รับผิดชอบ จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน รับเด็กกลุ่มอายุ 2 - 5 ปี ลักษณะศูนย์โภชนาการเด็กเพื่อแก้ไขปัญหภาวะโภชนาการในเด็ก

1.2.3 ทบวงมหาวิทยาลัย ดำเนินการจัดในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยเป็น 2 ลักษณะ คือ โรงเรียนอนุบาล และชั้นเตรียมประถมศึกษา หรือชั้นเด็กเล็ก

1.2.4 กรุงเทพมหานคร จัดทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนเพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา และดำเนินการจัดบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ๗ ศูนย์บริการสาธารณสุข และศูนย์พัฒนาเด็กในชุมชนแออัด

1.3 องค์การเอกชน จัดโดยสภาองค์การพัฒนาลูกและเยาวชนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น มูลนิธิเด็ก มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก เป็นต้น

1.4 องค์การระหว่างประเทศ ให้การสนับสนุนด้านเงินทุน วิชาการ และเทคโนโลยีแก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปผลการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในปีการศึกษา 2535 ไว้ว่า หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สามารถจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ให้เด็กได้จำนวน 1,748,415 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.42 ของประชากรกลุ่มอายุ 3 - 5 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 41) จำแนกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการจัดได้ 1,349,321 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.14 ของประชากรกลุ่มอายุ 3 - 5 ปี

2. ส่วนราชการอื่นและองค์กรเอกชนจัดได้ 399,094 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.28 ของประชากรกลุ่มอายุ 3 - 5 ปี

หน่วยงานต่าง ๆ ได้กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2536 - 2539 จำแนกเป็นแผนการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 45 - 46) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เป้าหมายจำนวนเด็กช่วงอายุ 3 – 5 ปี ของแผนการดำเนินงาน การจัดการศึกษา
ระดับก่อนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2536 – 2539 ของแต่ละหน่วยงาน

หน่วยงาน	ปีการศึกษา/จำนวนเด็ก (คน)			
	2536	2537	2538	2539
1. กระทรวงศึกษาธิการ	1,780,147	2,084,503	2,350,755	2,424,145
1.1 สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ	1,225,178	1,475,000	1,682,000	1,682,000
1.2 กรมการศาสนา	120,000	150,000	200,000	250,000
1.3 กรมการฝึกหัดครู	2,980	3,083	3,035	3,025
1.4 กรมสามัญศึกษา	920	920	920	920
1.5 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน	431,700	455,500	470,800	488,200
2. กระทรวงมหาดไทย	365,738	379,951	396,120	413,270
3. กรุงเทพมหานคร	23,472	24,312	25,291	25,862
4. กระทรวงสาธารณสุข	30,000	30,000	30,000	30,000
5. ทบวงมหาวิทยาลัย	650	700	750	800
6. องค์การเอกชน	5,000	6,000	6,500	7,000
รวมทั้งหมด	2,206,147	2,525,466	2,815,416	2,901,077

ตาราง 2 ข้อมูลจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน
2535	38,453
2536	44,706
2537	50,123
2538	51,217
2539	53,565

ที่มา : แบบรายงานการศึกษาส่วนภูมิภาค ภาคสถิติ (รศ.ภ.) ปีการศึกษา 2535 - 2539

สรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาของไทยในปัจจุบันได้มีการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนตามแนวคิดและปรัชญาที่แตกต่างกันตามสภาพความเหมาะสมของเด็ก ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับนี้ทั้งภาครัฐและเอกชน แต่ละหน่วยงานจัดการศึกษาในรูปแบบและกลุ่มอายุที่ต่างกัน ตามสภาพพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายของตน

ประวัติความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

กรมการศาสนา ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไว้ใน "โครงการส่งเสริมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 1 - 2) ดังนี้

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเป็นสถานศึกษาที่จัดโดยคณะสงฆ์ มีเป้าหมายเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์บังคับตามกฎหมายทั้งชาย - หญิง ได้มีความรู้ด้านประสบการณ์เตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และก่อนเข้ารับ

การศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตามกฎหมาย ในปี 2516 สมเด็จพระสังฆราชได้ทรง
 บรรยายกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายอภัย จันทวิมล) ว่าพระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ทางคณะสงฆ์พิจารณาหาทางจัดการสอนเด็กเล็ก
 และประชาชนให้มีความรู้ขั้นอ่านออกเขียนได้ กระทรวงศึกษาธิการได้นำเรื่องนี้ไปพิจารณา
 และเห็นว่าแม้กระทรวงศึกษาธิการจะรับผิดชอบในการศึกษาของเด็กเล็กและประชาชนอยู่แล้ว
 แต่ปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษา คือ เด็กในวัยเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับให้เข้าโรงเรียน
 ประถมศึกษา ส่วนใหญ่ต้องคอยจนอายุย่างเข้าปีที่ 8 และเมื่อเข้าเรียนแล้ว มีเด็กจำนวนไม่น้อย
 ต้องข้ามชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำให้เสียงบประมาณเป็นจำนวนมากในการจัดหาสถานที่เรียน
 และในการจัดหาครูสำหรับสอนนักเรียนที่เรียนซ้ำชั้น อันเป็นการสูญเสียทางการศึกษา ถึงแม้ว่า
 กระทรวงศึกษาธิการจะแก้ปัญหาโดยการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้น และส่งเสริมให้เอกชน
 จัดไปบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถจัดการศึกษาให้เด็กก่อนเกณฑ์ได้อย่างทั่วถึงและจาก
 พระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้กระทรวงศึกษาธิการคิดโครงการสนอง
 พระราชดำริโดยจัดโครงการโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ขึ้น โดยวางแผนอย่างกว้าง ๆ
 ว่า ขอความอนุเคราะห์จากคณะสงฆ์ให้จัดตั้งโรงเรียนวัดครั้งแรก เป็นการทำอย่างค่อยเป็น
 ค่อยไปโดยเลือกเอาวัดที่มีสถานที่ พระภิกษุที่มีความรู้ที่จะสอนเด็กก่อนเกณฑ์ได้ เปิดดำเนินการ
 เป็นโรงเรียนซึ่งปรากฏก่อนที่โครงการนี้จะออกเผยแพร่ มีวัดบางวัดได้เปิดดำเนินการใน
 ลักษณะนี้บ้างแล้ว และได้ผลดีพอสมควร อีกทั้งชาวบ้านที่เป็นผู้ปกครองก็พอใจมาก

โครงการจัดตั้งโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์นี้ เป็นที่สนใจของวัดและประชาชนอย่าง
 กว้างขวาง ดังนั้น กรมการศาสนาจึงได้วางหลักเกณฑ์ขึ้นเสนอที่ประชุมของมหาเถรสมาคมและ
 เห็นชอบด้วย โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ที่จะต้องเป็น
 โรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล ไม่เก็บค่าธรรมเนียมนั้น โดยรับเด็กอายุ 3 ขวบถึงย่างปีที่ 6
 เข้าศึกษา มีเจ้าอาวาสเป็นผู้รับผิดชอบในการสนับสนุนและดำเนินการ ทั้งนี้โดยความร่วมมือ
 ของชุมชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/อำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งกรมการศาสนาได้
 กล่าวไว้ใน "ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" ว่า ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อจาก "โรงเรียนวัดสอน
 เด็กก่อนเกณฑ์" เป็น "ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา
 (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 3)

เมื่อปีงบประมาณ 2536 รัฐบาลมีนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบนโยบายให้กรมการศาสนา จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีเป้าหมายรับเด็กเข้ารับการศึกษ จำนวน 100,000 คน ซึ่งในขณะนั้น กรมการศาสนามีเด็กเข้ารับการอบรมในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเพียง 21,961 คน กรมการศาสนาจึงประชาสัมพันธ์ให้วัดต่าง ๆ ได้ทราบถึงนโยบายของรัฐบาล และการสนับสนุนช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายบางส่วน ต่อมาในปีงบประมาณ 2537 มีวัดให้ความสนใจจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมากขึ้น เกินกำลังงบประมาณที่รัฐบาลจะอุดหนุนให้ได้เพียงพอ นอกจากนั้นยังเกิดความไม่เข้าใจถึงหลักการจัดตั้งและการให้ความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น กรมการศาสนาจึงได้ออกระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นแบบแผนเดียวกัน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กรมการศาสนา. 2537 : 12)

เพื่อให้การดำเนินงานในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสามารถจัดการศึกษาให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมการศาสนา จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ใน "แนวการจัดการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 1 - 2) ไว้ดังนี้

หลักการ

1. ให้เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล ไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนแต่อย่างใด
2. ให้สอนเด็กก่อนเกณฑ์ทั้งชาย - หญิง ตั้งแต่อายุ 3 ปี ถึงย่างปีที่ 6
3. ครูผู้สอนคือพระภิกษุสามเณร และให้ฆราวาสเป็นครูช่วยสอนด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการวางรากฐานการศึกษาของเด็กก่อนเกณฑ์ให้มีพื้นฐานความรู้เพื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาต่อไปด้วยดี
2. เพื่อเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของไทยให้แก่เด็ก
3. เพื่อเป็นการปลูกฝังธรรมะให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย
4. ศูนย์จะต้องมีพี่เลี้ยงเป็นฆราวาส ร่วมปฏิบัติงาน เพื่อเป็นที่เลี้ยงคอยดูแลเอาใจใส่แก่นักเรียน

5. ศูนย์อาจจะมีรายได้นอกเหนือจากรัฐบาลให้ความอุดหนุน คือ ได้จากการบริจาค การจัดมูลนิธิ สมาคมการกุศลและจากรายได้อื่น ๆ ของวัด

การเสนอรายงานขอจัดตั้ง ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้ยื่นรายงานขอจัดตั้ง ตามแบบที่กรมการศาสนากำหนด ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นแบบรายงานขอจัดตั้งต่อกรมการศาสนาโดยเสนอผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะแขวงและเจ้าคณะเขต ส่วนจังหวัดอื่นให้ยื่นแบบรายงานขอจัดตั้งผ่านความเห็นชอบจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วส่งไปยังกรมการศาสนา เมื่อกรมการศาสนาพิจารณาเห็นชอบด้วยแล้วจะออกหนังสืออนุญาตให้ไว้เป็นหลักฐาน

สรุป ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2516 เดิมเรียกว่า โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ และได้เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา เป็นสถานศึกษาที่จัดโดยคณะสงฆ์ มีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กทั้งหญิง - ชาย อายุ 3 ปี ถึงย่างปีที่ 6 ได้มีความรู้ด้านประสบการณ์ เตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ก่อนเข้าเรียนในการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายโดยรัฐบาลได้มีนโยบายเร่งขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งกรมการศาสนาได้ตอบสนองนโยบายดังกล่าว โดยการจัดตั้งศูนย์และรับเด็กเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ได้ดำเนินการตามหลักการ วัดอุปถัมภ์ วิถีดำเนินงาน และหลักเกณฑ์การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ที่กรมการศาสนากำหนดไว้เป็นสำคัญ

การบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

1. ความหมายของการบริหาร มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารไว้มากมาย ดังนี้

ไซมอน (กมล รอดคล้าย. 2537 : 58 ; อ้างอิงมาจาก Simon. 1947 : 3) ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสมประสงค์ เกษมสิน (2526 : 6) ให้ความหมายว่า การบริหารคือการใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อนำเอาทรัพยากรมาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

พอสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึงการใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การบริหารเป็นการประสานงาน การอำนวยความสะดวก และการให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. กระบวนการบริหาร

โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงกระบวนการบริหารนักวิชาการมักจะเสนอทัศนะเกี่ยวกับขั้นตอนในการบริหาร ดังนี้

ฟาโยล (Hoy and Miskel. 1982 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Fayol. n.d.) ได้เสนอกระบวนการบริหารว่า ประกอบด้วยหน้าที่ 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (To Plan) หมายถึง การคาดการณ์การทำงาน โดยจัดวางแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า
2. การจัดหน่วยงาน (To Organize) หมายถึง การจัดรวบรวมข้อมูลเครื่องมือ และกำลังคน แล้วจัดแบ่งแยกออกไปตามหน้าที่ของหน่วยงาน
3. การออกคำสั่งบังคับบัญชา (To Command) หมายถึง การออกคำสั่งบังคับบัญชาให้บุคคลในหน่วยงานปฏิบัติงาน
4. การประสานงาน (To Coordinate) หมายถึง การร่วมมือกันทำงานเพื่อให้กิจกรรมทุกอย่างดำเนินไปด้วยดี
5. การควบคุมงาน (To Control) หมายถึง การควบคุมดูแลให้งานทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินการไปตามกฎเกณฑ์แบบแผนหรือคำสั่งตามที่กำหนดไว้แล้ว

ในขณะเดียวกันหากพิจารณาในมิติของการบริหารการศึกษาตามแนวคิดของ ฟิส์ค (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2529 : อ้างอิงมาจาก Fisk. n.d.) สรุปได้ว่า ภาระในการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานบุคลากร
3. การบริหารเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์สถานศึกษา
4. การบริหารเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และการให้บริการ

วรณี โสมประยูร (2532 : 75 - 79) ได้กล่าวถึงการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนอันเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ดังนั้นผู้บริหารจะต้องรู้และเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างดี ได้แก่ หลักสูตร แผนการสอน การจัดการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การจัดหนังสือเรียน การจัดให้มีห้องสมุด การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

2. การบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริหารหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ทั้งด้านงานสารบรรณ งานการเงิน งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ การบำรุงรักษา

3. การบริหารงานบุคคล เป็นการจัดการเกี่ยวกับการรับบุคคลเข้าทำงานในหน่วยงาน การกำหนดตำแหน่งหน้าที่และจัดเงินเดือนให้เหมาะสม ให้ได้งานมากและเป็นประโยชน์สูงสุด จัดให้มีสวัสดิการ รวมทั้งขวัญและกำลังใจในการทำงาน ภาระหน้าที่ของผู้บริหารเกี่ยวกับงานบริหารบุคคลจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดความต้องการด้านบุคคล การสรรหาบุคลากรเข้าทำงาน การจัดบุคคลเข้าทำงาน การพัฒนาบุคคล และการให้พ้นจากงาน

4. การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารงานและนิเทศบรรดากิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน เริ่มตั้งแต่การสำรวจนักเรียน การรับนักเรียน การลงทะเบียนเรียน การแบ่งกลุ่มแบ่งชั้น การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ ที่นักเรียนจัดทำ ตลอดจนบริการเพื่อสวัสดิการที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน

5. การบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินงานอาคารสถานที่ ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. การบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุมและประสานงาน การจัดบุคลากร การเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน การร่วมกันพัฒนาชุมชนและการพัฒนาโรงเรียน

กรมการศาสนา ได้กล่าวถึงการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด (กรมการศาสนา,

2537 : 3) โดยแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็ก ตามแนวทางการจัดการศึกษา การจัดประสบการณ์ และกิจกรรม การนิเทศ และการประเมินผลของกรมการศาสนา

2. การบริหารงานทั่วไป
3. การบัญชีและการเงิน
4. บุคลากรและเจ้าหน้าที่

กมล รอดคล้าย (2537 : 60) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดว่า ควรแบ่งงานออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา ซึ่งหมายถึงกิจกรรมการบริหารที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร การบริหารอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน การบริการ การรายงานผลการศึกษา การประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน
2. ส่วนที่ว่าด้วยแนวการจัดประสบการณ์ ซึ่งได้แก่การจัดหลักสูตรวิธีการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา ซึ่งได้แก่การบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทำความเข้าใจได้โดยง่าย และสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติจริงที่เป็นอยู่ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในปัจจุบันนี้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การบริหารงานจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องดำเนินการเป็นกระบวนการหรือเป็นขั้นตอน หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ จะจัดแบ่งการบริหารงานในลักษณะต่าง ๆ กัน ตามขอบข่ายหน้าที่และเป้าหมายของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร สำหรับการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดตามที่กรมการศาสนาได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ตามระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537 รวม 4 ด้านนั้น พอสรุปขอบข่ายการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานที่ว่าด้วยการจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก การจัดประสบการณ์ตามแนวทางธรรมชาติปทยของกรมการศาสนา และแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกรมการศาสนาได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ใน "แนวการจัดประสบการณ์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 1 - 11) ดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรม

การกำหนดกิจกรรมที่จะจัดให้เด็กในแต่ละชั้น มีดังนี้

1.1.1 การต้อนรับ ครูควรมีกริยาท่าทางที่สดชื่น พร้อมจะรับเด็ก ขณะที่รับเด็กควรสัมผัสร่างกายเด็ก เพราะนอกจากจะถ่ายทอดความรู้สึกที่อบอุ่นแล้ว ยังทำให้ครูทราบว่าเด็กสุขภาพปกติหรือไม่ ตัวร้อนหรือไม่

1.1.2 พัฒนาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ไม่ใช่กิจกรรมบังคับ ครูต้องพยายามปลุกฝังให้เด็กเกิดความรัก ความเอาใจใส่ในสิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว และให้เด็กได้ทำกิจกรรมอะไรก็ได้เห็นว่าจะช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น เก็บเศษกระดาษ ใบไม้หรือแสดงความคิดเห็นว่าจะจัดสิ่งต่าง ๆ อย่างไรถึงจะสวยงาม

1.1.3 กิจกรรมยามเช้า เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากเคารพธงชาติ ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก อาจจะโดยการออกมาเล่าเรื่องหรือนำแถวกายบริหาร พร้อมกันนี้ครูจะใช้เวลานี้พูดคุย เสริมจริยธรรมให้กับเด็กด้วยก็ได้ แต่นั่นว่าควรสร้างบรรยากาศให้สบาย ๆ ไม่เคร่งเครียด

1.1.4 กิจกรรมเสรี เป็นส่วนที่เด็ก ๆ จะได้ทำกิจกรรมที่ตนสนใจโดยครูจะเตรียมกิจกรรมที่หลากหลายไว้ให้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้กับเด็กเป็นอย่างยิ่งจึงให้เวลากับช่วงนี้มาก

1.1.5 อาหารว่าง หากสามารถให้เด็กดื่มนมสดได้ก็จะเกิดประโยชน์ต่อร่างกายเด็กมากที่สุด แต่ถ้าหากไม่สามารถจัดได้ ก็ทดแทนด้วยผลไม้ที่มีมากในท้องถิ่น เช่นกล้วยน้ำว้า

1.1.6 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ จะเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด สติปัญญา โดยผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น เล่านิทาน การทดลอง การทัศนศึกษา ฯลฯ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที

1.1.7 กิจกรรมกลางแจ้ง มักจะจัดให้ในช่วงเช้า เพราะอากาศจะไม่ร้อนจัดและควรใช้บริเวณที่ร่มรื่น โดยจัดได้ทั้งการเคลื่อนไหว เกมการละเล่น และให้เล่นเครื่องเล่นกลางแจ้ง

1.1.8 กิจกรรมผ่อนคลาย กิจกรรมนี้เพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลายจากกิจกรรมที่ใช้แรงหรือพลังงานมาก จัดได้โดยให้เด็กนั่งสบาย ๆ อาจร้องเพลงหรือเล่านิทานสั้น ๆ หรือใช้

คำคล้องจอง ซึ่งครูจะสามารถสอดแทรกจริยธรรมที่ต้องการนั้นได้ ครูควรสร้างบรรยากาศให้สบาย ๆ ผ่อนคลายใช้เวลาประมาณ 10 นาที

1.1.9 รับประทานอาหารกลางวัน ก่อนการรับประทานอาหารกลางวัน ต้องให้เด็กล้างมือให้สะอาด ก่อนเริ่มรับประทานอาหารอาจมีคำคล้องจองเกี่ยวกับการรับประทานอาหารให้เด็กพูดพร้อมกันหรือใช้หุ่นมาพูดถึงคุณค่าอาหาร ชักชวนให้เด็ก ๆ อยากรับประทานอาหาร สอนเด็กให้รู้จักวิธีแปรงฟัน (หากไม่สะดวก ใช้ขี้วันปากก็ได้) ล้างหน้าให้เรียบร้อย

1.1.10 การนอนหรือการพักผ่อน ช่วงนี้ก็เป็นช่วงสำคัญ เพราะเด็กควรได้พักผ่อนร่างกาย สถานที่นอนอาจแยกต่างหาก อากาศถ่ายเทได้สะดวก ก่อนนอน ควรให้เด็กสวดมนต์สั้น ๆ และนั่งสงบ โดยครูแนะนำ เช่น หายใจเข้า หายใจออกช้า ๆ แล้วเด็ก ๆ จะหลับสบายหากเด็กคนใดนอนไม่หลับ ไม่ควรบังคับอาจจะให้พักผ่อนเงียบ ๆ โดยไม่รบกวนผู้อื่น ครูไม่ควรทำให้เด็กรู้สึกถูกบังคับให้นอน ก่อนและหลังตื่นนอนควรเน้นให้เด็กได้ช่วยกันปูที่นอน เก็บที่นอน เพื่อฝึกนิสัยที่ดี

1.1.11 กิจกรรมอิสระ หลังจากตื่นนอน ช่วงนี้หากผู้ปกครองรับไปได้ก็ให้เด็กกลับบ้านได้ ส่วนเด็กที่อยู่ควรจัดกิจกรรมเสริมในกรณีที่ครูรู้สึกว่าในช่วงเสริมประสบการณ์ยังขาดอยู่หรือให้เด็กเล่นอิสระก็ได้

ตารางกิจกรรมประจำวัน

08.30 น.	ต้อนรับเด็ก
08.30 – 08.45 น.	พัฒนาสิ่งแวดล้อม
08.45 – 09.00 น.	เคารพธงชาติ สวดมนต์
09.00 – 09.10 น.	กิจกรรมยามเช้า
09.10 – 10.10 น.	กิจกรรมเสรี
10.10 – 10.30 น.	อาหารว่าง
10.30 – 10.45 น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
10.45 – 11.15 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
11.15 – 11.30 น.	กิจกรรมผ่อนคลาย
11.30 – 12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
12.00 – 14.00 น.	สวดมนต์ ทำจิตใจให้สงบ หรือพักผ่อน
14.00 น. เป็นต้นไป	กิจกรรมอิสระ

เวลาเรียน การเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ควรกำหนดเป็น 2 ภาคเรียน โดยมีเวลาเรียนรวมกันประมาณ 200 วัน/ปี โดยเรียนทุกวัน เว้นวันเสาร์และอาทิตย์หรือวันธรรมสวนะ การเรียนแต่ละวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 – 15.00 น.

1.2 การจัดประสบการณ์ตามแนวทางธรรมชาติป้โดย

แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ใช้แนวทางธรรมชาติป้โดยในการกำหนดการจัดประสบการณ์ โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1.2.1 มุ่งปลูกฝังเด็กให้มีพื้นฐานที่ดีด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1.2.2 มุ่งเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

1.2.3 มุ่งส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2.4 มุ่งเสริมสร้างทัศนคติที่ดีและมีพื้นฐานในการเรียนรู้เพื่อจะสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

จุดมุ่งหมายแนวการจัดประสบการณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังอบรมเลี้ยงดูเด็กดังต่อไปนี้

1) เสริมสร้างพัฒนาการของเด็กให้เกิดความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

2) ปลูกฝังให้เด็กมีพื้นฐานที่ดี ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม

3) จัดประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4) เตรียมเด็กให้ม้ทักษะพื้นฐานที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทย ตามแนวทางธรรมชาติป้โดย มีดังนี้

1) มีลักษณะของคนไทย เด็กควรมีมารยาทไทย รู้จักเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ รักชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรม ได้แก่ การรู้จักสัญลักษณ์ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และให้ความเคารพ รู้จักการเลียนแบบ มารยาทและการใช้ภาษาจากผู้ใหญ่ การปฏิบัติตนเบื้องต้นที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีไทย

2) มีศาสนา เด็กควรมีหลักปฏิบัติทางศาสนา เช่น เชื่อฟังการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่และผู้ใหญ่ รู้จักการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน ช่วยพ่อแม่ใส่บาตร ไปวัด หรือสถานที่ที่ทำพิธีทางศาสนา ที่ตนนับถือกับพ่อแม่พี่น้องและญาติ ตามควรแก่โอกาส ไม่รังแกคนและสัตว์ และสวดมนต์ก่อนนอนอย่างสม่ำเสมอ

3) มีพฤติกรรมที่นำไปสู่การเป็นคนดี คนเก่งเมื่อโตขึ้น เด็กควรรักษาความสะอาดของตนเองได้ เช่น การอาบน้ำ แปรงฟัน มีระเบียบวินัย และรู้จักการจัดของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบ สามารถพึ่งตนเอง คือ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การกินอาหาร ขับถ่าย แต่งตัวได้ด้วยตนเอง และมีความพยายามทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4) มีความพร้อมที่จะรับจริยศึกษา เด็กควรมีความพร้อมที่จะรับจริยศึกษา คือ รู้จักตนเองจากคนอื่น คือ มีของใช้ส่วนตัวที่ถูกสุขอนามัย รักและไว้วางใจผู้เลี้ยงดู เช่น รักพ่อแม่ ไม่หวาดกลัวคนอื่น และสภาพแวดล้อมจนเกินเหตุ รู้สึขของความสำเร็จ ได้แก่ พ่อใจมีความสุขเมื่อหาสิ่งต่าง ๆ ได้เอง ทำได้สำเร็จ

5) มีความเฉลียวฉลาด สุขภาพจิตดีและเรียนรู้เกี่ยวกับคนรอบตัว เด็กควรมีความเฉลียวฉลาด เช่น รู้จักการเล่นแบบเคลื่อนไหว สัมผัส สุขภาพจิตดี เช่น ร่าเริง แจ่มใส เรียนรู้เกี่ยวกับคนรอบตัว เช่น รู้จักและรักตนเอง พ่อแม่ พี่น้อง คน สัตว์ ต้นไม้ รวมทั้งมีพื้นฐานการเรียนรู้ในทักษะต่าง ๆ เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

1.3 ขอบข่ายและเนื้อหาสาระในการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด กรมการศาสนา ได้้นหลักสูตรแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2530 มาประยุกต์ใช้ประกอบด้วยทักษะพื้นฐานการศึกษา ซึ่งได้แก่ ทักษะทางภาษา การคิดคำนวณ และทักษะการดำเนินชีวิต ซึ่งได้แก่การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์และลักษณะนิสัย โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1.3.1 การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย เนื้อหาของการเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยนี้จะเน้นเรื่องของการฝึกฟัง และพูด มารยาทในการฟังการพูดและฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือ สายตาและการฟัง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียน

จุดประสงค์

- 1) ฟังคำพูด คำสั่ง เข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
- 2) ฟังและพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ
- 3) แสดงมารยาทที่ดีในการพูด การฟัง
- 4) เคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวาได้
- 5) ใช้ประสาทตาและมือให้สัมพันธ์กันได้

การสร้างเสริมทักษะภาษาไทยมีรายการประสบการณ์ ดังนี้

ความพร้อมในการฟัง

- 1) การจำแนกเสียง
- 2) การฟังคำพูด คำสั่ง เข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
- 3) มารยาทในการฟัง
- 4) การฟังนิทานหรือเรื่องราวแล้วจับใจความได้
- 5) การฟังเพลง คำคล้องจอง และการเล่นที่สร้างเสริม

ประสบการณ์ทางภาษา

ความพร้อมในการพูด

- 1) การสนทนาซักถาม
- 2) การมีมารยาทในการพูด
- 3) การร้องเพลง คำคล้องจอง การเล่นที่สร้างเสริม

ประสบการณ์ทางภาษา

- 4) การเล่าเรื่องราวหรือนิทาน
- 5) การแสดงความคิดเห็น

ความพร้อมในการอ่าน

- 1) การเปรียบเทียบภาพ สิ่งเหมือนกัน ต่างกัน สิ่งที่ขาดหายไป
- 2) อ่านภาพโดยการเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา
- 3) การออกเสียงตามแบบอย่างที่ต้องการ
- 4) การเล่าเรื่องราว ภาพ
- 5) การปฏิบัติตนในการใช้หนังสือและมุมหนังสือ

ความพร้อมในการเขียน

- 1) การลากเส้นเสรี
- 2) การลากเส้นตามราย
- 3) การลากเส้นตามแบบอย่าง
- 4) การวาดภาพระบายสี การปั้นและอื่น ๆ
- 5) วิธีการจับดินสอ ดินสอสี

1.3.2 การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์

เนื้อหาของการเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ มุ่งปูพื้นฐานคณิตศาสตร์ให้รู้จักการเปรียบเทียบ คิด และคำนวณขั้นพื้นฐานได้

จุดประสงค์

- 1) สังเกต เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ได้ตามรูปร่าง

ขนาด น้ำหนัก ปริมาณ

- 2) จัดตำแหน่งสิ่งของได้
- 3) จัดลำดับเหตุการณ์ และเวลาได้
- 4) นับจำนวนได้
- 5) บอกความหมายของคำว่ามีและไม่มีได้

การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ มีรายการประสบการณ์

ดังนี้

- 1) การเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ตามรูปร่าง ขนาด น้ำหนัก

และปริมาณ

- 2) ตำแหน่งสิ่งของ ใกล้เคียง - ไกล หน้า - หลัง
- 3) การจัดลำดับเวลา เช่น ก่อน - หลัง
- 4) การนับปากเปล่า 1 - 30
- 5) การเปรียบเทียบจำนวนโดยจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
- 6) การนับโดยรู้ค่าและความหมายจำนวน 1 - 10
- 7) ความหมายของคำว่า มี - ไม่มี
- 8) การจัดสิ่งของเป็นหมู่พวกได้

1.3.3 การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์

เนื้อหาของการเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ประกอบด้วย ประสบการณ์พื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่ดีในสังคม ความสนใจในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการคิดแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และกระบวนการวิทยาศาสตร์

จุดประสงค์

- 1) ปลูกฝังให้มีอุปนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร การเล่น การพักผ่อน การขับถ่าย และการรักษาความสะอาด
- 2) ปลูกฝังให้ช่วยตัวเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและโรคภัย
- 3) ปลูกฝังให้มีสังคมนิสัยที่ดี
- 4) ส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดความสนใจ ดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
- 5) ปลูกฝังให้มีควมสังเกต เปรียบเทียบ คิดหาเหตุผลด้วย กระบวนการวิทยาศาสตร์

เนื้อหาของการเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ ประกอบด้วย ประสบการณ์พื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่ดีในสังคม ความสนใจในสิ่งแวดล้อมและการคิดแก้ปัญหา การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีรายการประสบการณ์ ดังนี้

- 1) ชื่อ สกุล วัน เดือน ปีเกิด ของตนเอง
- 2) ชื่อ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง
- 3) ที่อยู่และสถานที่ใกล้เคียง
- 4) ชื่อสถานที่ตั้งและสถานที่ใกล้เคียงศูนย์
- 5) บุคคลที่ควรรู้จักในศูนย์
- 6) หน้าที่และการปฏิบัติตนในศูนย์
- 7) มารยาทในศูนย์
- 8) สมาชิกในครอบครัว
- 9) มารยาทและการปฏิบัติตนต่อสมาชิกในครอบครัว

- 10) หน้าที่ของเด็กภายในบ้าน
- 11) ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
- 12) การระวังรักษาและทำความสะอาดส่วนต่าง ๆ

ของร่างกาย

- 13) การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์
- 14) การเล่น การพักผ่อน และการขับถ่าย
- 15) การระวังรักษาความปลอดภัยให้ตนเองและผู้อื่น
- 16) การเก็บและดูแลเครื่องใช้เครื่องนุ่งห่มของตน
- 17) การรักษาความสะอาดบริเวณศูนย์และสถานที่ต่าง ๆ
- 18) พืชที่อยู่รอบตัวเรา และพืชในท้องถิ่น
- 19) สัตว์
- 20) ดิน หิน ทราย
- 21) ไฟ น้ำ แสง เสียง
- 22) กลางวัน กลางคืน
- 23) การอนุรักษ์ธรรมชาติ
- 24) ฤดูกาล
- 25) ผนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง
- 26) ภูมิประเทศที่ตนอยู่ (แม่น้ำ ภูเขา ป่า ทะเล)
- 27) วันสำคัญ
- 28) บุคคลสำคัญ
- 29) สถานที่สำคัญ
- 30) ประเพณีสำคัญ

1.3.4 การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นประสบการณ์ที่ปูพื้นฐานทางอารมณ์ จิตใจ บ่มฝังให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไทย รักสิ่งสวยงาม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จุดประสงค์

- 1) เพื่อฝึกประสาทสัมผัส
- 2) เพื่อปลูกฝังให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3) เพื่อส่งเสริมให้ชื่นชมกับสิ่งสวยงาม และซาบซึ้งในเพลง

และดนตรี

- 4) เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดี
- 5) เพื่อปลูกฝังค่านิยมไทย
- 6) เพื่อปลูกฝังให้รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 7) เพื่อปลูกฝังสังคมนิสัยที่ดี
- 8) เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบวินัย
- 9) เพื่อส่งเสริมพลานามัยของร่างกาย

การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีรายการประสบการณ์ ดังนี้

- 1) การวาดภาพ ระบายสี
- 2) การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ
- 3) การทดลองเกี่ยวกับสี
- 4) การประดิษฐ์
- 5) การปั้น พิมพ์ จิก ตัด ปะ ร้อย สาน และม้วน
- 6) การแสดงออกทางศิลปะตามความเป็นจริงและความคิด

สร้างสรรค์

- 7) การเห็นความสวยงามของศิลปะ
- 8) การควบคุมประสาทสัมผัสระหว่างตาและมือ
- 9) การร้องเพลงและ เคะะจังหวะ
- 10) การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ
- 11) ชื่นชมความไพเราะของดนตรีและ เพลง
- 12) การปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เช่น

ความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันและประหยัด ความเมตตา กรุณา

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ

13) การปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

และค่านิยมไทย

14) การฝึกความมีระเบียบวินัย

15) การฝึกมารยาทที่งดงามของสังคม

16) การออกกำลังกายและรักษาพลานามัยของร่างกาย

1.4 แนวการประเมินผล

เด็กก่อนประถมศึกษา ซึ่งมีอายุ 3 - 6 ปี เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ความสามารถในการแสดงออกอาจเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อม การประเมินผลจึงควรเป็นเรื่องของการวัดความพร้อมและพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้มิใช่ตัดสินได้หรือตก การประเมินผลในระดับนี้ควรใช้หลาย ๆ วิธี ดังต่อไปนี้

1.4.1 การสังเกต

1) ครูสังเกตเด็กขณะเล่น เรียบและทำงาน การสังเกตโดยสม่ำเสมอทั้งเป็นหมู่คณะ เป็นรายบุคคล เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่าง ๆ เมื่อมีอะไรผิดปกติขึ้นในตัวเด็ก ครูจะได้ทราบ เข้าใจสาเหตุ และแก้ไขปัญหานั้นได้ ดังนั้นครูควรใช้วิธีสังเกตเป็นพื้นฐานและควรจดบันทึกไว้เพื่อกันลืม เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถเข้าใจตนเองพอจะบอกเล่าความต้องการอันแท้จริงให้ผู้ใหญ่เข้าใจได้

2) การสังเกตเด็กเป็นรายบุคคลทุกครั้งที่จะจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

3) ควรมีแบบบันทึกการสังเกต โดยมีรายการเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรสังเกตเด็กแต่ละคนไว้ด้วย

4) ควรบันทึกข้อบกพร่อง ข้อดี และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กไว้ด้วย

1.4.2 การสนทนา วิธีนี้ใช้ได้ตั้งแต่วัยเริ่มต้นสอน กำลังสอน และหลังจากสอนแล้ว

1)ซักถามเรื่องราวและประสบการณ์ตามที่เด็กได้พบเห็น

2) ถ้าจะประเมินผลการสนทนา ควรจะจัดเป็นอันดับดีมาก ดีพอใช้ เด็กคนใดที่จะต้องแก้ไขหรือส่งเสริมควรบันทึกไว้ในช่องหมายเหตุ

1.4.3 การตรวจผลงาน วิธีนี้ได้จากการนำผลงานของเด็ก เช่น สมุดทำงาน ภาพเขียน สิ่งประดิษฐ์ ฯลฯ มาตรวจ ทั้งนี้โดยจัดเป็นกลุ่มตามอันดับคุณภาพของงาน ควรมี 3 - 5 อันดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง อ่อน อ่อนมาก หรือดี ปานกลาง อ่อน การจัดอันดับคุณภาพเพื่อจะได้ดูความเคลื่อนไหวทางการพัฒนาการของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในอันดับดีแสดงว่า การเรียนมีผลดีเป็นที่ต้องการ ตรงข้ามถ้าเด็กอยู่ในอันดับต่ำ ครูต้องรีบแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน ควรจะได้เก็บผลงานของเด็กไว้ เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กแต่ละครั้ง และเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสประเมินผลตนเอง ทราบข้อบกพร่องของตนเอง เป็นการสะดวกในการแก้ไขปรับปรุงเด็กได้ง่ายขึ้นด้วย

1.4.4 การใช้ข้อสอบปากเปล่า วิธีนี้เหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งยังอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ ครูควรปฏิบัติดังนี้

- 1) สร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน น่าสนใจ และเป็นกันเอง
- 2) การเตรียมข้อสอบไว้ล่วงหน้าจะถามอะไร และถามอย่างไร ข้อสอบอาจเป็นรูปภาพหรือของจริง ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรม จะได้ถามเด็กในเนื้อหาชุดเดียวกัน ควรลำดับเนื้อเรื่องให้เป็นที่น่าสนใจ และต่อเนื่องกันด้วย
- 3) การใช้วิธีนี้น้อยอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง เพื่อทราบผลการพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็ก

- 4) การบันทึกการประเมินผลใช้แบบการจัดอันดับคุณภาพ

1.4.5 การใช้ข้อทดสอบ ใช้สอนเด็กเพื่อบันทึกคะแนนไว้เป็นหลักฐาน

- 1) ควรใช้วิธีนี้น้อยอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง
- 2) ควรจัดข้อทดสอบให้มีคุณภาพเหมาะสมกับเด็ก และควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ ภาพชัดเจน เนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน

การประเมินผลเด็กระดับก่อนประถมศึกษา นั้น จะเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบไหน ขึ้นอยู่กับลักษณะวิชา วัยของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการประเมินผลแต่ละคราว ซึ่งควรพิจารณาว่าวิธีประเมินผลมาใช้ให้เหมาะสม ควรใช้วิธีสังเกต สันทนาและตรวจผลงานให้มากที่สุด สำหรับข้อทดสอบควรใช้น้อยที่สุด และควรใช้ในบางประการเท่านั้น

สื่อการสอน

วรายุ ลีประเสริฐ (2538 : 7) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความหมายและประโยชน์ของสื่อการสอนไว้ดังนี้

สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนของครู เป็นเครื่องผ่อนแรงช่วยให้แก่นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในระยะเวลาสั้น มีผลดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เช่น ช่วยให้ครูสอนนักเรียนได้ครั้งละหลายคน นักเรียนเกิดความรู้จริง รู้ซึ่งและรู้แจ้งอยู่ในความทรงจำและไม่ลืมง่าย

ประโยชน์ของสื่อการสอน

1. ช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพเกิดความสำเร็จตรงตามจุดประสงค์ของเนื้อหา บทเรียน นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้ดี เนื่องจากสื่อการสอนช่วย
2. ทำให้แก่นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน เราให้นักเรียนตั้งใจเรียนอยากรู้ อยากเห็น เรียนโดยไม่มีความเบื่อหน่าย
3. นักเรียนได้สัมผัสสื่อด้วยประสาทต่าง ๆ หลายทาง ช่วยให้เกิดความเข้าใจเร็วขึ้น
4. นักเรียนมองเห็นรูปร่างลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ตรงกับความเป็นจริง หรือใกล้เคียงความจริง ไม่ต้องเสียเวลาใช้จินตนาการ
5. นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ทำการทดลอง การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ เป็นการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
6. นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ง่ายขึ้น บทเรียนมีคุณค่า เช่น การทดลองนำน้ำขึ้นใส่ขวดใบผิงแดด ตะกอนในน้ำจะตกลงมาอนก้นขวด นักเรียนเห็นประโยชน์ของดวงอาทิตย์ว่าสามารถนำพลังงานแสงและความร้อนทำให้น้ำใสได้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2525 : 15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ สามารถกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมได้หลายรูปแบบ สรุปได้ว่า สื่อการสอนทั้งประเภทวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการนั้น นอกจากจะมีความสำคัญในแง่ที่เป็นตัวกลางช่วยให้ครูปฐมวัยสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะ

และทักษะที่ตนเองมีไปให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สื่อการสอนดังกล่าวยังมีความสำคัญในแง่เป็นสิ่งที่เราที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยสร้างเสริมพัฒนาการและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของเขาได้อีกด้วย

กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 15) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน นับเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ครูควรจัดสภาพห้องเรียนให้มีความต่าง ๆ เช่น มุมสังคม หรือมุมธรรมชาติ นอกจากการจัดสภาพห้องเรียนที่ครูต้องใช้สื่อการสอนต่าง ๆ แล้ว การสอนของครูที่ใช้วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ แบบ เช่น การสาธิต การเล่า การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ ครูจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ครูจะต้องจัดสิ่งต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ดี

สื่อการเรียนการสอน สำหรับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แบ่งตามลักษณะการใช้งานเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสำหรับเตรียมการสอนของครู ได้แก่ คู่มือครู เทป ภาพยนตร์ และเอกสารประกอบการสอน เป็นต้น
 2. สื่อสำหรับประกอบบทเรียน ได้แก่ สื่อที่มีตามธรรมชาติ พืช สัตว์ ไม้ หิน ดิน ทราย และสื่อที่ได้มาโดยการประดิษฐ์ เช่น หุ่นประเภทต่าง ๆ ตุ๊กตา ฝาเกมการศึกษา เป็นต้น
 3. สื่อสำหรับจัดสภาพแวดล้อมให้เด็ก ซึ่งได้มาโดยการจัดหา และการผลิต โดยเฉพาะสื่อที่นำมาจัดมุมกิจกรรมสำหรับเด็ก เช่น ภาพ บ้ายนิเทศ ของจำลองต่าง ๆ เป็นต้น
- จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์ให้เด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดนี้ เป็นแนวทางในการจัดศึกษาเพื่อให้เด็กพัฒนาครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงอายุเป็นหลัก มิได้มุ่งเน้นให้อ่านออก เขียนได้ หรือคิดคำนวณเลขเป็น ดังนั้นบุคลากรในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดควรมีความรู้ความเข้าใจในแนวการจัดประสบการณ์เป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติและให้คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนมีความเข้าใจ และนำสื่อการสอนมาใช้กับเด็กได้เป็นอย่างดีด้วย

2. การบริหารงานทั่วไป หมายถึงงานที่ว่าด้วยการบริการทั่วไป ได้แก่ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โภชนาการและอนามัย ความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ การจัดบริการเสริมอื่น ๆ และการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งกรมการศาสนาได้กำหนดหลักการดำเนินงานไว้ใน "แนวการจัดการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 3 - 13) ดังนี้

2.1 อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การดำเนินการด้านนี้ประกอบด้วย

2.1.1 อาคารสถานที่ ได้แก่

1) ที่ตั้ง ต้องไม่อยู่ในบริเวณเสี่ยงอันตรายหรืออาคารที่ใช้ประโยชน์อื่นเป็นประจำ เช่น ศาลาการเปรียญ ศาลาตั้งศพ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทั้งทางอากาศ แสง และเสียงที่มีมากเกินไป และสถานที่ตั้งควรยึดเกณฑ์การจัดตั้งที่ลดความซ้ำซ้อนด้านกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่บริการ ทั้งนี้สถานศึกษาหรือศาสนสถานที่เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษาควรได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมจังหวัดก่อน

2) จำนวนชั้นของอาคาร ไม่ควรเกิน 2 ชั้น นับจากพื้นชั้นล่าง หากมีความจำเป็นต้องสูงเกิน 2 ชั้น ห้ามเกิน 4 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติภัย ทั้งนี้ห้องเรียนควรใช้ชั้นที่ 1 หากมีความจำเป็นไม่ควรเกินชั้นที่ 2

3) ความสูงของห้อง ความสูงจากพื้นเพดานต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร

4) ทางเข้าออกและประตูหน้าต่าง ทางเข้า - ออกอาคารจะต้องมีทางเข้า - ออก อย่างเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้สะดวก หากเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติ อย่างน้อยต้องมีทางเข้า - ออกสองทางแต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร หากมีทางเดียวต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ประตูหน้าต่างจะต้องมีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่าง ๆ ไม่ควรต่ำกว่า 90 เซนติเมตร นับจากพื้น

5) พื้นที่ใช้สอย จะต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาดและปลอดภัยเหมาะที่จะให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้คือ เรียนรู้ รับประทานอาหาร นอน และทำความสะอาดร่างกาย แยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักเด็กป่วย โดยเฉลี่ยพื้นที่สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี ต้องไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน

6) พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก อาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องอเนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างก็ได้ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลากัน และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์และย้ายเครื่องเรียนตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ดังนี้

- บริเวณสำหรับนอน เด็กอายุเกินกว่า 2 ปี จะต้องมียุทธศาสตร์โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน ทั้งนี้ต้องมีมาตรการป้องกันยุงหรือแมลง

- บริเวณสำหรับพัฒนาเด็ก ต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน

- บริเวณที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก และจัดให้มีการป้องกันแมลง ผ่นละออง และให้มีแสงสว่าง อุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนเด็ก

- บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล มีตู้ยา ยาสามัญประจำบ้าน เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลหรือผู้รับผิดชอบตลอดเวลาที่เด็กเจ็บป่วย ในกรณีที่ไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยโดยเฉพาะได้ จะต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสมทั้งนี้ต้องมีมาตรการป้องกันยุงหรือแมลง

- บริเวณที่ประกอบอาหาร ต้องแยกต่างหากจากบริเวณสำหรับพัฒนาเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นในเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก

- บริเวณใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควรอย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ ในกรณีที่ไม่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น

- ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก ซึ่งมีที่ถ่ายอุจจาระโดยเฉลี่ย 1 ที่ต่อเด็ก 10 - 12 คน โดยจะต้องมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรถูกปิดจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ใน

ที่ลำบากคน ในกรณีที่ไม่สามารถจัดทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจใช้ห้องส้วมที่มีอยู่แล้วก็ได้แต่ต้องปรับให้เหมาะสมตามวัยของเด็ก โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม เพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย

- ห้องอเนกประสงค์ ในกรณีที่ใช้พื้นที่สำหรับนอน

พัฒนาเด็กหรือรับประทานอาหารร่วมกันในลักษณะอเนกประสงค์ หากเป็นอาคารชั้นเดียว ต้องมีฝ้าใต้หลังคา แต่หากเป็นอาคารที่มากกว่าหนึ่งชั้นขึ้นไปควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่ในกรณีที่ความสูงเกินกว่า 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าเพดานก็ได้ และจะต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน

2.1.2 อนามัยสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น

1) ภายในอาคาร ได้แก่

- แสงสว่าง ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ โดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง
- การถ่ายเทอากาศ ต้องมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกโดยพื้นที่ของหน้าต่างประตู และช่องลมรวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง
- สภาพพื้นที่ภายในอาคาร ต้องไม่ลื่นและไม่ชัน ควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ
- บันได ต้องมีความกว้างของบันไดแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ขานพักของบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดต้องไม่สูงกว่า 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนต้องกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีราวและลูกกรงสูงไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร มีราวเตี้ยเหมาะกับเด็กเกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 15 เซนติเมตร ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก ในกรณีที่บันไดมีอยู่เดิมแล้ว ถ้าสามารถปรับได้ก็ควรดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนด

2) ภายนอกอาคาร ได้แก่

- รั้ว ควรมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า - ออก ไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

- มลภาวะ ต้องดูแลและกำจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เปื้อนแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค และต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ผ่นละออง กลิ่น หรือเสียงรบกวนเกินควร

- ที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า

2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและมีจำนวนพอสมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะได้ อาจปรับใช้ที่ในร่มแทนก็ได้โดยมีพื้นที่ตามกำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งในสถานที่อื่นที่เหมาะสม เช่น บริเวณวัดหรือสวนสาธารณะ เป็นต้น

- ระเบียง หากมีระเบียง ควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีม้านั่งด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากม้านั่งไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร

3) วัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วย

- ตู้หรือชั้นวางสิ่งของ ต้องมีเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้การได้เคลื่อนย้ายสะดวก อาจดัดแปลงจากที่มีอยู่แล้วมาใช้ได้ แต่ต้องมีความสูงที่พอเหมาะสำหรับเด็ก

- เครื่องใช้ในการนอน ต้องมีเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ สะอาด และไม่ใช้ด้วยกัน เช่น เครื่องนอน และหมอน เป็นต้น

- ภาชนะสำหรับเด็กใช้ในการบริโภค ต้องมีเพียงพอสำหรับเด็กแต่ละคน และทำจากวัสดุที่ถูกสุขลักษณะไม่เป็นพิษ ทนทาน ไม่แตกหักง่าย และทำความสะอาดได้ง่าย

- ที่ดื่ม น้ำ ต้องจัดให้มีภาชนะใส่น้ำที่สะอาด มีฝาปิด และน้ำดื่มที่สะอาดถูกสุขลักษณะ

- เครื่องใช้ในการทำความสะอาด ต้องจัดให้มีแปรงสีฟัน และผ้าเช็ดตัว (เฉพาะเด็กแต่ละคน) ยาสีฟัน ผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก เพื่อฝึกสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพฟันและร่างกาย

- โต๊ะและเก้าอี้ ควรมีขนาดหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของเด็กและมีความปลอดภัย ในกรณีของเด็กอายุ 3 ปีขึ้นไป โต๊ะควรมีความสูงจากพื้นประมาณ 45 - 50 เซนติเมตร เก้าอี้ หรือม้านั่ง ควรมีความสูงประมาณ 25 - 30 เซนติเมตร

- ของเล่นและสื่อพัฒนาเด็ก ต้องจัดให้มีจำนวนเพียงพอ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง ซึ่งอาจจะดัดแปลงประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุพื้นบ้าน วัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุ หรือสิ่งของเหลือใช้ที่มีความปลอดภัย มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับวัยของเด็ก
- เครื่องชั่งน้ำหนัก - วัดส่วนสูง ควรจัดให้มีเครื่องชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงไว้อย่างน้อย 1 ชุด เพื่อความสะดวก แต่ในกรณีที่ไม่มี ต้องจัดให้เด็กได้รับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง เพื่อวัดความเจริญเติบโตของเด็กอย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง
- ที่เก็บสิ่งปฏิกูล ต้องมีที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายในและภายนอก อาคารมีจำนวนเพียงพอ ถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน
- มาตรฐานการป้องกันความปลอดภัย มีดังนี้
 - ต้องติดตั้งเครื่องตัดไฟหรือเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ อย่างน้อย 1 เครื่องในแต่ละชั้นของอาคาร
 - มีการฝึกซ้อม การป้องกัน และแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็ก และบุคลากรไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง
 - ควรหลีกเลี่ยงเครื่องใช้ในอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นของ แดงง่ายแหลมคมหรือหากเป็นไม้ต้องไม่มีเสี้ยน อันอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็กได้
 - ต้องติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมียกปิดที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

2.2 โภชนาการและอนามัย การดำเนินการด้านโภชนาการและอนามัย

ประกอบด้วย

- 2.2.1 กิจกรรมเพื่อสุขภาพและการเจริญเติบโต ต้องจัดให้มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และให้ภูมิคุ้มกันโรคตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด รวมทั้งต้องจัดทำบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเด็ก เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและแสดงความยินยอม
- 2.2.2 กิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็ก ต้องจัดให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์อย่างเหมาะสม

2.2.3 โภชนาการ ต้องจัดอาหารให้เด็กรับประทานอย่างมีคุณภาพ มีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ และมีปริมาณเหมาะสมกับวัยในแต่ละมื้อ เพื่อฝึกให้เด็กมีนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร โดยจัดให้ดื่มน้ำนมหรืออาหารเสริมในตอนเช้า มีอาหารกลางวัน รับประทานฟรีครบทุกมื้อ ทุกวัน และมีอาหารว่างรับประทานในตอนบ่าย

2.2.4 กิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้ และการออกกำลังกาย ต้องจัดกิจกรรมให้ได้พัฒนาทุกด้านอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวัย ทั้งในร่มและกลางแจ้ง

2.2.5 การพักผ่อน ต้องจัดให้เด็กได้พักผ่อนด้วยวิธีนอนราบ อย่างน้อย 1 - 2 ชั่วโมง

2.3 ความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ก่อนจะดำเนินการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ควรมีการประชุมชี้แจงให้ชาวบ้านและผู้นำท้องถิ่นทราบ ชักชวนให้เห็นประโยชน์และแจ้งรายละเอียดว่าชุมชนจะให้ความช่วยเหลือในด้านใดบ้าง เช่น การอุดหนุน กาลังทรัพย์ การใช้แรงงานเพื่อก่อสร้างและซ่อมแซมอาคาร การสมทบอาหารกลางวัน หรือมีตัวแทนหมู่บ้านมาช่วยทำอาหารกลางวัน เป็นต้น ทั้งนี้การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไม่ควรให้ช้าก่อนในบริเวณที่มีศูนย์เด็กของหน่วยงานอื่นตั้งอยู่อย่างเพียงพอแล้ว ในระหว่างดำเนินการก็ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบกิจกรรมของศูนย์เป็นระยะ ๆ อันจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างวัด ศูนย์ และชุมชน เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ศูนย์ที่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน จะดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

2.4 การจัดบริการเสริมอื่น ๆ ศูนย์ควรจัดบริการในเรื่องต่อไปนี้

2.4.1 ศูนย์ที่มีความพร้อม ควรจัดให้มีการบริการรับ - ส่ง เด็กอย่างปลอดภัย มีพนักงานขับรถอายุไม่น้อยกว่า 30 ปี มีวุฒิการศึกษอย่างน้อยจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สุขภาพแข็งแรง เรียบร้อย มีความรับผิดชอบ สุขภาพจิตดี ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด หรือยาบ้า มีใบอนุญาตขับขี่สาธารณะ และควรมีผู้ดูแลนั่งไปกับรถรับ - ส่งด้วยทุกครั้ง

2.4.2 ควรจัดให้มีบริการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันรับเลี้ยง และพัฒนาเด็กกับครอบครัวและชุมชนเป็นประจำสม่ำเสมอ

2.4.3 ชุมชนหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรจัดมาตรการที่เป็นรูปธรรม ในการระดมทรัพยากรมาช่วยสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก เช่น การจัดตั้งกองทุน เป็นต้น

2.5 การประเมินผลการดำเนินงาน ต้องจัดให้มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการประเมินผลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคนและการดำเนินงาน

การประเมินผลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน ควรดำเนินการดังนี้

2.5.1 ประเมินโดยสังเกต และการสนทนาพูดคุย รวมทั้งประเมินจากผลงานของเด็กและจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง

2.5.2 บันทึกพฤติกรรมเด็กที่สงสัยว่าน่าจะมีปัญหา เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองได้ร่วมมือในการแก้ไข้ปัญหา

2.5.3 บันทึกสุขภาพเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก การวัดส่วนสูง การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการเจ็บป่วย โดยประเมินเป็นระยะ ๆ อย่างน้อย 3 - 6 เดือนต่อครั้ง

การประเมินผลการดำเนินงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของสภวบันรีย่เลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

- 1) ประเมินก่อนการขออนุญาตจัดตั้ง
- 2) ควรจัดให้เด็กได้เล่น เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ - เล็ก ทุกวัน
- 3) สำหรับสื่อพัฒนาการเด็ก อาจมีวิทยุพร้อมเครื่องบันทึกเสียงด้วยก็ดี

การประเมินผล ควรจัดให้มีการประเมินอย่างสม่ำเสมอในด้านต่าง ๆ

ตามความเหมาะสม ดังนี้

ด้านการให้บริการ ได้แก่

- 1) ประเมินตามอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอนามัยสิ่งแวดล้อม
- 2) ประเมินด้านโภชนาการ
- 3) ประเมินด้านการเงิน
- 4) จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ดูแล จากผู้บริหารศูนย์
- 5) จัดให้มีการกำกับ ติดตามดูแลจากภายนอก จากแหล่งอื่น ๆ เช่น

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ผู้ปกครองเด็ก ฯลฯ

ด้านตัวเด็ก ได้แก่

1) ประเมินสุขภาพเด็ก โดยใช้สมุดสุขภาพประจำตัวเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงทุกเดือน การให้ภูมิคุ้มกันโรค และการดูแลรักษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อย 3 - 6 เดือนต่อครั้ง

2) ประเมินด้านพัฒนาการเด็ก โดยใช้คู่มือและสมุดบันทึกพฤติกรรมของเด็กและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ รวมทั้งในเรื่องพฤติกรรมที่สงสัยว่าน่าจะมีปัญหา

เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปรับปรุงในการประเมินด้านพัฒนาการเด็กอาจใช้วิธีการสังเกต การร่วมสนทนา หรือประเมินจากผลงานของเด็กร่วมด้วยก็ได้

3) ประเมินจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานทั่วไปเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริการและการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โภชนาการและอนามัย ความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ การจัดบริการเสริมอื่น ๆ และการประเมินผลการดำเนินงาน มุ่งจัดการด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย การอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การประสานสัมพันธ์กับชุมชน และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

3. การบริหารงานธุรการ หมายถึง งานที่ว่าด้วยงานธุรการ การเงิน และบัญชี การจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูล การรายงานเกี่ยวกับเด็ก และการรายงานผลการดำเนินงาน

3.1 งานธุรการ การเงินและบัญชี ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน และบัญชี (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี. 2536 : 2) ดังนี้

3.1.1 ทะเบียนนักเรียน (เด็ก) รายบุคคล

3.1.2 ทะเบียนครูพี่เลี้ยง รายบุคคล

3.1.3 ใบมอบตัวนักเรียน (เด็ก) ใบรับรองแพทย์ และ

สำเนาทะเบียนบ้าน

3.1.4 ใบสมัครครูพี่เลี้ยง

3.1.5 ใบลาออกหรือรับแจ้งการลาออกของผู้ปกครองนักเรียน (เด็ก)

ให้นำรายการไปลงในทะเบียนนักเรียน (เด็ก) รายบุคคล และเก็บไว้

3.1.6 ใบลาออกครูพี่เลี้ยง ให้นำรายการไปลงในทะเบียนครูพี่เลี้ยง

รายบุคคลและเก็บไว้

3.1.7 ใบลงเวลาทำงานครูพี่เลี้ยง รายบุคคล และเก็บไว้

3.1.8 ใบลากิจ ลาป่วย ลาคลอดบุตร

3.1.9 ใบลงเวลาของผู้ปกครองที่นำเด็กมาส่ง - รับกลับ ประจำวันที่

ดำเนินการ

3.1.10 ทะเบียนครูภัณฑ์

3.1.11 บัญชีการเงิน รายการรับ - จ่าย ให้ลงรายการให้ถูกต้อง

ประจำวัน สามารถตรวจสอบได้

3.1.12 สมุดหมายเหตุรายวัน

3.1.13 สมุดเรียกชื่อนักเรียน

3.1.14 จัดให้มีสำนักงาน (ห้องทำงาน) ถ้าคณะกรรมการศูนย์อบรม

เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพิจารณาเห็นว่าควรจัดให้มีสำนักงาน (ห้องทำงาน) และเมื่อมีการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินการในรูปคำสั่งหรือหนังสือสั่งการ เป็นลายลักษณ์อักษร เก็บรักษาไว้ สามารถตรวจสอบได้

3.1.15 จัดให้มีการประชุมภายใน เพื่อรับทราบปัญหา หาสาเหตุปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาหรือรับทราบระเบียบปฏิบัติใหม่

แบบฟอร์มเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและบัญชี ดังกล่าว ใช้ตามแบบ ของโรงเรียนเอกชนโดยอนุโลม

กรรมการศาสนาได้กำหนดลักษณะการจัดสรรงบประมาณศูนย์อบรมเด็กก่อน เกณฑ์ในวัดไว้ใน "เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดและประจักษ์ยัต" (กรรมการศาสนา. ม.บ.ป. : 1 - 2) ในแต่ละปี ดังนี้

1) ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง จัดสรรให้ตามจำนวนเด็กที่เข้าอบรมในศูนย์ฯ คนละ 1,400 บาทต่อปี หรือเดือนละ 3,000 บาทต่อห้อง

2) ค่าแม่ให้เด็กคนละ 4 บาทต่อวัน จำนวน 200 วัน

3) ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน คนละ 100 บาทต่อปี

4) สนับสนุนให้สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12 เขต จัดฝึกอบรมครูพี่เลี้ยงจำนวนเขตละ 100 คน ในวงเงินเขตละ 150,000 บาท และกรรมการศาสนาจัดฝึกอบรมครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กด้อยโอกาสในวัดในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ในวงเงิน 150,000 บาท รวมครูพี่เลี้ยงที่เข้าอบรม 1,300 คน

5) สนับสนุนโครงการส่งมอบพระธาตุเคราะห์ เป็นค่าตอบแทนนักเรียน
ฝึกวิชาชีพสาขาดูแลเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด 8 จังหวัดภาคเหนือ จำนวน 230 คน
คนละ 1,500 บาทต่อเดือน

6) ค่าใช้จ่ายในพิธีเปิดศูนย์อบรมเด็กด้วยโอกาสในวัด
เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังนี้

- รางวัลเบี่ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตักแต่งสถานที่
- ค่าตักแต่งสถานที่ในการรับเสด็จ
- ค่าเครื่องดื่มและรับรองแขกที่มาร่วมในพิธีเปิด
- ค่าใช้จ่ายในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ค่าเอกสารและค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด

7) ค่าจัดประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาค ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็ก
ก่อนเกณฑ์ในวัดและผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำจังหวัดเพื่อชี้แจงนโยบายและแนวทาง
การดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ จำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 150 คน รวม 450 คน
ค่าใช้จ่ายครั้งละ 200,000 บาท

8) ค่าจัดทำวิจัยเพื่อประเมินผลคุณภาพของโครงการและดำเนินการจัด
ประชุมคณะกรรมการกลาง คณะอนุกรรมการและคณะทำงาน เพื่อพัฒนาศูนย์ให้มีคุณภาพในด้าน
การบริหาร การเรียนการสอนและสื่อการสอนต่าง ๆ

9) ค่าติดตามดูแล นิเทศและประเมินผลของจังหวัดและกรมการศาสนา
สำหรับจังหวัดใช้หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีศูนย์ต่ำกว่า
20 แห่ง จังหวัดละ 500 บาท มีศูนย์ 20 แห่งขึ้นไป จังหวัดละ 1,000 บาท มีศูนย์ 50 แห่ง
ขึ้นไป จังหวัดละ 1,500 บาท และมีศูนย์ 100 แห่งขึ้นไป จังหวัดละ 2,000 บาท

10) ค่าจัดพิมพ์เอกสารแบบพิมพ์ เขียนใบอนุญาตจัดตั้งศูนย์ ปฏิบัติงานนอก
เวลาราชการ จัดส่งเอกสารวัสดุอุปกรณ์และข้อวัสดุครุภัณฑ์

จัดสรรค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่านม และค่าอุปกรณ์การเรียนการสอนให้
จังหวัดเป็นยอดรวม คิดจากจำนวนเด็กทั้งหมดในจังหวัด เพื่อมอบคณะกรรมการระดับจังหวัด
พิจารณาจัดสรรให้แก่ละศูนย์ ตามข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วว่าถูกต้องและเป็นจริง และกรมการศาสนา
จะไม่จัดสรรให้เพิ่มจนกว่าจะถึงปีงบประมาณใหม่

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526 : 15) ได้กล่าวถึง ค่าจ้าง และเงินเดือนไว้ว่า ค่าจ้างและเงินเดือนเป็นสิ่งจูงใจเบื้องต้นสำหรับให้ลูกจ้างปฏิบัติงาน และพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ค่าจ้างและเงินเดือนทำให้ลูกจ้างมีอำนาจซื้อ เป็นสิ่งแวดล้อมมาตรฐานในการครองชีพ ทำให้ลูกจ้างเกิดความรู้สึกมั่นคง แสดงถึงสถานะทางสังคม และเป็นเครื่องสนองความต้องการพื้นฐานที่จำเป็น ลูกจ้างต้องการทราบถึงอัตราค่าจ้าง หรือเงินเดือนขั้นแรก และขั้นสูงสุดที่จะได้รับ ต้องการทราบว่างานใดในกิจการที่อัตราค่าจ้างหรือเงินเดือนสูงกว่าที่ได้รับ และจะต้องทำอย่างไรจึงจะได้ค่าจ้างเพิ่มขึ้น ทั้งนี้สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารค่าจ้างและเงินเดือนที่กิจการจัดให้สำหรับลูกจ้างจะมีผลกระทบต่อลูกจ้างทั้งในด้านส่วนตัว ครอบครัว และการดำรงชีวิตในสังคม

3.2 การจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูล ต้องมีการจัดทำบันทึกรายละเอียดที่จำเป็น คือ บัญชีรายชื่อเด็ก ทะเบียนรับ - จำหน่ายเด็ก สมุดแสดงรายการและเวลาอาหารประจำวันของเด็ก ตารางกิจกรรมประจำวัน บันทึกประจำวันเด็ก ด้านการเจริญเติบโต (ซึ่งน้ำหนักวัดส่วนสูง) พัฒนาการ บริการสุขภาพ

ให้ระบบแพทย์ พยาบาล หรือสถานที่พยาบาลที่จะได้รับบริการได้อย่างเป็น ประจำและต่อเนื่อง

3.3 การรายงานเกี่ยวกับเด็ก ควรรายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ให้ผู้ปกครอง เด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทุกระยะ 1 ภาคเรียน ตามแบบฟอร์มที่กำหนดและต้องรายงานข้อมูลที่เป็นปัญหาเฉพาะให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยด่วน เช่น อุบัติเหตุ การเกิดโรคติดต่อ เป็นต้น

3.4 การรายงานผลการดำเนินงาน

สถานพัฒนาเด็ก ควรรายงานผลการดำเนินงาน ตลอดจนข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำสม่ำเสมอ ดังนี้

- บิดา มารดา ผู้ปกครองของเด็ก
- หน่วยงานที่รับผิดชอบระดับจังหวัดหรืออำเภอทุกภาคเรียน
- กรมการศาสนาทุกปีตามระยะ เวลาที่กำหนด
- สถานรับเลี้ยงและศูนย์พัฒนาเด็กหรือโรงเรียนที่เด็กจะย้ายไปอยู่
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะ เรื่องที่ต้องรายงานโดยด่วน เช่น

กรณีเกิดโรคติดต่อ เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการ ได้แก่ การเงิน การบัญชี การจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูล การรายงานเกี่ยวกับเด็กและการรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

4. การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ การสรรหาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การบำรุงรักษา และการให้ออกจากงาน ซึ่งกรมการศาสนาได้กล่าวถึงการจัดการเกี่ยวกับบุคลากรศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไว้ใน "แนวการจัดการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 9 - 11) ไว้ดังนี้

4.1 บุคลากร ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีบุคลากรประกอบด้วย

4.1.1. คณะกรรมการบริหาร มีเจ้าอาวาสเป็นประธาน เจ้าคณะแขวงหรือเจ้าคณะตำบลเจ้าสังกัดเป็นกรรมการที่ปรึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ โดยให้ประธานเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ทั้งนี้ให้คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำและควบคุมดูแลการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายและแผนงานการบริหารงานทั่วไป บุคลากร และการเงิน

4.1.2 เจ้าอาวาส ทำหน้าที่บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ มีบทบาท อำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน "ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537" (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 1 - 3) ดังนี้

1) เสนอรายงานขอจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไปยังกรมการศาสนา ตามแบบที่กำหนด โดยผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะแขวง เจ้าคณะเขตและเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร สำหรับส่วนกลาง หรือผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับส่วนภูมิภาคแล้วแต่กรณี เมื่อกรมการศาสนาเห็นชอบด้วยแล้วจะออกหนังสืออนุญาตไว้เป็นหลักฐาน

2) เป็นประธานกรรมการในคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีอำนาจหน้าที่เสนอชื่อในการแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการต่อเจ้าคณะเขต หรือเจ้าคณะอำเภอพิจารณา และให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนควบคุมดูแลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ตามระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537

3) เสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยง ให้กรรมการศาสนา สำหรับส่วนกลางหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับ ส่วนภูมิภาคแล้วแต่กรณี พิจารณาแต่งตั้ง แล้วแจ้งให้กรรมการศาสนาทราบ

4) แต่งตั้งผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

4.1.3 ครูผู้สอน หมายถึง บรรพชิต หรือคฤหัสถ์ ผู้ทำหน้าที่สอนใน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี และมีวุฒิการศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในกรณีมีคุณสมบัติไม่ครบตามที่กำหนด จะต้องเพิ่มเติมคุณสมบัติโดยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนเกณฑ์ซึ่งกรรมการศาสนาหรือกรรมการฝึกหัดครูจัดขึ้น หรือ หน่วยงานอื่นซึ่งกรรมการศาสนารับรอง

4.1.4 ครูพี่เลี้ยง หมายถึง คฤหัสถ์ ผู้ทำหน้าที่สอน พร้อมกับดูแล ช่วยเหลือเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ครูพี่เลี้ยงควรมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ โดยต้องผ่านการตรวจสอบสุขภาพก่อนปฏิบัติงาน ทั้งนี้ จะต้องมีความรู้ขั้นต้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไปหรือเทียบเท่า และต้องผ่านการฝึกอบรมตาม หลักสูตรผู้ดูแลเด็ก

กมล รอดคล้าย ได้กล่าวถึงลักษณะและหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง (กมล รอดคล้าย. 2537 : 72 - 74 ; อ้างอิงมาจาก หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู. 2536) ไว้ดังนี้

ลักษณะที่ดีของครูพี่เลี้ยง

1) การแต่งกาย ควรแต่งกายให้เรียบร้อย สะอาด สุภาพ สวยงาม กระโปรงไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป เสื้อไม่ควรใส่ให้คอลึกกว้าง เพราะจะไม่สวยงาม เมื่อก้มลง เสื้อและกระโปรงควรให้สะดวกต่อการเคลื่อนไหว คล่องแคล่ว เพราะครูต้องทำ กิจกรรมร่วมกับเด็ก ต้องวิ่ง ต้องกระโดด ต้องลงนั่งให้ว่องไวทันเด็ก

2) บุคลิกภาพ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่กำลังเลียนแบบ เด็กจะจดจำลักษณะนิสัยท่าทางต่าง ๆ จากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด โดยเฉพาะกับครู ดังนั้นถ้าครูเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี เด็กย่อมจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีไปด้วย ดังนี้

- กริยาท่าทาง ส่างผ่าเผย สุภาพเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ รู้จักมารยาทต่าง ๆ ตามแบบที่ดีในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเดิน วิ่ง การรับประทานอาหาร การกราบไหว้ รู้จักใช้คำ "สวัสดี" "เสียใจ" "ขอบคุณ" "ขอโทษ" ตามโอกาส ซึ่งนอกจากครูจะต้องปฏิบัติเป็นนิสัยให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กแล้ว ครูต้องคอยเตือนเด็กให้ปฏิบัติจนเป็นนิสัยด้วย
- ให้ออกกำลังกาย ไพเราะ อ่อนหวาน อ่อนโยน ชัดเจน รู้จักพูด "ค่ะ" "ครับ" และใช้ภาษาให้เข้าใจง่าย

3) การปฏิบัติตนของครู

- เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก
- เตรียมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจและพัฒนา

เด็กครบทุกด้าน

- ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- เข้าใจธรรมชาติและรู้พัฒนาการความต้องการของเด็ก
- ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็กทุกคน
- มีความขยัน

4) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก โดยครูให้ความรักความอบอุ่น

กับเด็กใน 3 ลักษณะ คือ

- การใช้สายตา ตาประสานตา
- การใช้คำพูดที่ไพเราะ สร้างสรรค์ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจ

เป็นการเสริมแรงให้แก่เด็ก

- การใช้สัมผัส โอบกอดสัมผัสเด็กด้วยความรัก เด็กจะเกิด

ความอบอุ่น

- ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง วัดและชุมชน
- ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครอง ถามทุกข์สุข และรับฟังความ

คิดเห็นจากผู้ปกครอง

- เชิญผู้ปกครองร่วมชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์เด็กจัดและอาจเชิญ

ผู้ปกครองมาช่วยพัฒนาศูนย์ ให้เกิดความคุ้นเคยกันระหว่างบ้าน ศูนย์ วัด เป็นต้น

หน้าที่ของครูที่เลี้ยงในศูนย์เด็ก

- 1) จัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กเพื่อให้เด็กได้พัฒนาได้ครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และความคิดสร้างสรรค์
- 2) ดูแลและส่งเสริมในด้านสุขภาพอนามัย เช่น เรื่องการรับประทานอาหาร การพักผ่อนนอนหลับ ให้รับประทานอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ให้รู้จักขับถ่าย เป็นเวลา รู้จักรักษาความสะอาดของร่างกาย ผอม เล็บ เป็นต้น
- 3) ปลุกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมให้แก่เด็ก
- 4) ประเมินพัฒนาการ ของเด็กแต่ละด้านด้วยความตั้งใจสม่ำเสมอ
- 5) ปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บกพร่อง ให้เต็มศักยภาพ ของเด็กแต่ละคน
- 6) ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในอันที่จะร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 7) ปฏิบัติกิจวัตรการทำงาน ด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ และเสียสละ คือ
 - ปฏิบัติงานตามระเบียบของศูนย์
 - การตรวจสุขภาพ ครูควรได้ตรวจดูเล็บ ผอม หัน เสื้อผ้า ร่างกายของเด็กแต่ละคนให้เรียบร้อยทุกวัน
 - การวางแผน ครูควรได้ปรึกษาหารือกับเด็กว่าวันนี้จะทำอะไรบ้าง เพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมและจะได้ทราบความต้องการของเด็กด้วย
 - การทำงานครูต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม และเพียงพอ สำหรับเด็กทุกคน เป็นกำลังใจให้เด็กทำงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย
 - การทำความสะอาด ครูและเด็กควรรู้จักเก็บทำความสะอาดห้องเรียนหลังจากทำงานเสร็จทุกครั้ง ครูต้องฝึกให้เด็กคิดเป็นนิสัย
 - การจัดอาหารว่างเข้า – บ่าย และอาหารเสริมให้แก่เด็ก
 - การนอนหลับและการพักผ่อน ควรให้เด็กได้พักหลังจากที่เด็กทำกิจกรรมที่ออกแรงมาก ๆ หรือเด็กบางคนต้องการนอนพักในตอนบ่ายหลังอาหารกลางวันครูก็ควรจัดให้เด็กได้นอนพักด้วย

- การใช้ห้องน้ำห้องส้วม ครูควรดูแลจัดเวลาให้เด็กได้เข้าห้องน้ำ
ห้องส้วมให้เรียบร้อย ผูกให้ล้างมือหลังจากเข้าส้วม

- ให้เด็กรู้จักแปรงฟันทุกครั้งหลังจากรับประทานอาหาร

4.1.5 ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ครูหรือผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูในศูนย์อบรมเด็ก
ก่อนเกณฑ์ในวัด

4.1.6 เจ้าหน้าที่ ได้แก่ ครูหรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าอาวาสให้มี
หน้าที่ปฏิบัติงานทั่วไปภายในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

4.2 การพัฒนาบุคลากร

พยอม วงศ์สารศรี (2530 : 193 - 195) ได้กล่าวถึงการพัฒนาและ
การฝึกอบรมไว้ ดังนี้

การพัฒนา หมายถึง การทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ในกรณีเกี่ยวกับบุคคลก็คือ
การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้มี
คุณภาพประสบความสำเร็จเป็นที่น่าสนใจแก่องค์กร การจะบรรลุผลการพัฒนาบุคคลดังกล่าวก็คือ
การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม

การฝึกอบรม คือ กระบวนการซึ่งบุคคลได้เรียนเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ
และทัศนคติ ซึ่งจะช่วยให้ตนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ เป็นองค์ประกอบขององค์การให้สำเร็จ
ลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้นการฝึกอบรมจึงถือว่าเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคคลในองค์การให้มี
ความรู้อย่างพอเพียงที่จะปฏิบัติงานนั้น มีทัศนคติที่ดีต่องาน เพราะถ้าคนเรามีความพึงพอใจงาน
ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน และมีความสามารถทำงานอย่างชำนาญ หรือกล่าว
ได้ว่ามีทักษะในงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี

การพัฒนาบุคลากรภายในศูนย์ควรดำเนินการดังนี้

4.2.1 ผู้ดำเนินการ ผู้ดูแลเด็ก ควรเข้ารับการฝึกอบรมระหว่างการทำงาน
ปฏิบัติงานเป็นประจำไม่น้อยกว่า 1 - 3 ครั้งต่อปี รวมทั้งควรจัดให้มีการไปทัศนศึกษาดูงาน
การนิเทศงานทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

4.2.2 ผู้บริหารศูนย์ควร ได้ร่วมประชุมสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องเป็น
ประจำอย่างน้อยปีละครั้ง

4.2.3 ในกรณีที่อัตรากำลังไม่พอ ควรจัดหากำลังคนเพิ่ม เช่น การหมุน
เวียนบุคลากรจากฝ่ายอื่น การจัดให้ผู้ปกครองเด็กหรือชุมชนมาช่วยเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น

สรุปได้ว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมีบุคลากรปฏิบัติงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ และควบคุมดูแลการดำเนินงาน ในด้านต่าง ๆ มีเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารงานภายในศูนย์ มีครู ที่เป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ทำหน้าที่ เป็นครูผู้สอน หรือครูพี่เลี้ยง ผู้ดูแลเด็กเป็นคฤหัสถ์ให้การดูแลช่วยเหลือเด็กและมีเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติงานทั่วไปภายในศูนย์ ซึ่งครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญทั้งด้านการสอน และการดูแล เด็กจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมตามที่กรมการศาสนากำหนด และได้รับการพัฒนา อย่างสม่ำเสมอ

สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ข้อมูลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

กรมการศาสนา ได้สรุปการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไว้ใน "ศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด" และ "ข้อมูลสถิติศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด" (กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 10 ; กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 1 - 4) ดังแสดงในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 ข้อมูลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ปีการศึกษา	ปีงบประมาณ	จำนวน				หมายเหตุ
		งบประมาณ	ศูนย์	ครู	นักเรียน	
2533	2534	4,283,000	315	999	18,987	ข้อมูลแต่ละปีจะเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการ ขออนุญาตจัดตั้ง ศูนย์ใหม่และ การขอยุบเลิก ศูนย์ที่มีอยู่เดิม
2534	2535	4,965,000	353	1,149	21,961	
2535	2536	92,316,000	1,895	6,776	90,070	
2536	2537	134,859,000	2,554	10,633	140,516	
2537	2538	293,619,000	3,521	13,546	198,516	

ตาราง 4 ข้อมูลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

ปีการศึกษา	จำนวน		
	ศูนย์	ครูพี่เลี้ยง	นักเรียน
2535	92	ไม่ปรากฏข้อมูล	4,697
2536	187	674	11,399
2537	283	936	16,273
2538	298	932	17,197
2539	297	876	19,976

จังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาในรูปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 เป็นต้นมา ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้วัดต่าง ๆ จัดตั้งศูนย์กันอย่างจริงจังทำให้มีศูนย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันมีศูนย์จัดตั้งในพื้นที่ 23 อำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 297 แห่ง มีครูพี่เลี้ยง จำนวน 876 คน และเด็ก จำนวน 19,976 คน ซึ่งนับว่ามากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี. 2539 : 60 - 68)

เพื่อให้การบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพยิ่งขึ้น จังหวัดจึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ขึ้น ประกอบด้วยเจ้าคณะจังหวัด เป็นประธานกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ เจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ หัวหน้าศูนย์ครูพระปริยัตินเทศก์ เป็นกรรมการ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุน
2. พิจารณาวินิจฉัย คำร้องทุกข์ ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานตามระเบียบ
กรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537
3. ดูแล ตรวจสอบและให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
(สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี. 2537 : 1)

ศึกษาธิการอำเภอมีฐานะเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีบทบาท
หน้าที่ด้านการศาสนา (กรมการศาสนา. 2537 : 8 - 15) ดังนี้

1. เป็นตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษา
การศาสนา และการวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน ศูนย์ข้อมูล จัดทำแผนงาน
โครงการ และศูนย์ติดตามประเมินผล ด้านการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม
2. ปฏิบัติหน้าที่แทนกรมการศาสนา ตามคำสั่งกรมการศาสนาที่ 70/2536 ในด้าน
ต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านการประสานงาน ประสานงานกับคณะสงฆ์อำเภอ ในการดำเนินงาน
ด้านศาสนา

2.2 ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ ให้ดำเนินการตาม
โครงสร้างแผนพัฒนาการศาสนา ของกรมการศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแผนงบประมาณของ
สำนักงานงบประมาณและแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ของกระทรวง
ศึกษาธิการ

2.3 ด้านการติดตามประเมินผลและรายงาน ให้ดำเนินการประเมินผล
โครงการของกรมการศาสนาในส่วนที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดำเนินการ โดยขอให้รายงานเป็น
2 งวด คือ

งวดที่ 1 การดำเนินงานระหว่างตุลาคม - มีนาคม (ส่งภายใน
30 เมษายน)

งวดที่ 2 การดำเนินงานระหว่างเมษายน - กันยายน (ส่งภายใน
31 ตุลาคม)

การรายงานผลการดำเนินงานตามงาน/โครงการที่สนองนโยบายรัฐบาลใช้แบบ
รายงาน วป.ศน. 1 และงาน/โครงการตามแผนงาน โครงการใช้แบบ วป.ศน. 2 ซึ่งมี
รายละเอียดดังนี้

งาน/โครงการ ที่สนองนโยบายรัฐบาล (วป.สน. 1) มีดังนี้

1. โครงการส่งเสริมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
2. โครงการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
3. โครงการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม - บาลี
4. โครงการพัฒนาวัดเป็นอุทยานการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ
5. โครงการส่งเสริมศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
6. โครงการพัฒนาการศึกษาสงฆ์

งาน/โครงการตามแผนงานโครงการ (วป.สน. 2) มีดังนี้

1. งานบูรณะและพัฒนาวัด ได้แก่
 - การบูรณะวัด
 - การจัดตั้งวัด สร้างวัด ย้ายวัด ยุบวัด รวมวัด ขอรับพระราชทาน

วิสุงคามสีมา ขอยกวัดร้างเป็นวัดมีพระสงฆ์ ขอยกวัดราษฎร์เป็นพระอารามหลวง

- การพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนและอุทยานการศึกษา
2. งานพัฒนาการศาสนศึกษา ได้แก่
 - สนับสนุนด้านอุปกรณ์แก่โรงเรียนทุกประเภทที่จัดการศึกษาแก่ภิกษุสามเณร
 - การอบรมครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
 - สนับสนุนพระนิสิต นักศึกษา
 - การนิเทศการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
 3. งานบริหารของพระสังฆาธิการ ได้แก่
 - การถวายความรู้พระสังฆาธิการ
 4. งานส่งเสริมเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่
 - การส่งเสริมหน่วยส่งเสริมพระพุทธศาสนา
 - การสนับสนุนสถานศึกษาจัดจริยศึกษาดีเด่น
 - การส่งเสริมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.)
 - การส่งเสริมพระจริยานิเทศก์
 5. งานดูแลรักษาและปรับปรุงการจัดระเบียบศาสนสมบัติ ได้แก่
 - ศาสนสมบัติกลาง
 - ศาสนสมบัติของวัด

6. งานส่งเสริมพระราชากุศล ได้แก่

- การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- การให้ความช่วยเหลือกิจกรรมคณะสงฆ์
- งานกราบทูลเชิญสมเด็จพระสังฆราช

7. งานประสานกิจการศาสนาและอุบถัมภ์ศาสนาอื่น ได้แก่

- การแข่งขันอ่านคัมภีร์อัลกรุอ่าน
- การบูรณะศาสนสถาน
- การส่งเสริมการพัฒนาศาสนสถาน

8. งานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของประชาชน ได้แก่ การอบรมคุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียน

จะเห็นว่า จังหวัดอุบลราชธานีได้ให้ความสำคัญในการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเป็นอันมาก เพื่อตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 เป็นต้นมา โดยมีคณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับจังหวัด หรือศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้นำกับดูแลให้คำปรึกษาในระดับจังหวัดหรือระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี เพื่อให้การบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานีดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

สภาพปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

เนื่องจากกรมการศาสนาต้องจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 เป็นต้นมา ประกอบกับมีวัดให้ความสนใจจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และเกิดความไม่เข้าใจทั้งหลักการจัดตั้งและการให้ความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา จึงได้เกิดปัญหาในการบริหารงานภายในศูนย์ชั้น (กรมการศาสนา, 2538 : 17 - 18) พอสรุปได้ดังนี้

1. นโยบายและเป้าหมายไม่สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ
2. การจัดส่งข้อมูลคืนไปยังกรมการศาสนาไม่ตรงตามกำหนดเวลา ทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความยากลำบาก

3. ความไม่เข้าใจของวัดเกี่ยวกับการขอเปิดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และการได้รับความอุปถัมภ์จากกรมการศาสนาที่ว่า วัดต้องมีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ บุคลากรและการเงิน

4. งบประมาณที่ได้รับ ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

5. ทางวัดไม่เข้าใจว่ารัฐบาลให้เงินอุดหนุน เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เพียงบางส่วนตามกำลังงบประมาณแผ่นดินที่จัดให้ได้ในแต่ละปีงบประมาณ ไม่ใช่ให้เป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการดำเนินการจัดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

6. การดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน กับหน่วยงานของรัฐ

7. ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการให้ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง

8. ทางกรมการศาสนาขาดหลักสูตรและคู่มือในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยง

9. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในกรมการศาสนามีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอปริมาณของงาน และขาดเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ที่จะช่วยปฏิบัติงานให้รวดเร็วขึ้น

สำหรับจังหวัดอุบลราชธานี ก็ประสบปัญหาในการดำเนินงานหรือการบริหารศูนย์ในด้านต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากมีศูนย์ถูกยุบเลิก และกำลังขออนุญาตยุบเลิก จำนวน 11 ศูนย์ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี. 2538 : 1 - 18) เด็กขาดเรียนบ่อย มีเด็กเข้าเรียนน้อยกว่าโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน มีการร้องเรียนเกี่ยวกับเงินค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) และครูพี่เลี้ยงลาออกบ่อย เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามา ปรากฏว่ายังไม่พบผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง ส่วนมากเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชั้นอนุบาล และชั้นเด็กเล็ก ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

สมพร เพชรสงค์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานอนุบาลชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานอนุบาลชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวม และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสูงสุดในการบริหารงานอนุบาลชนบทคืองานบุคลากร

สุรศักดิ์ เลี้ยววิจักขณ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาด้านงานวิชาการ โดยส่วนรวมมีปัญหาระดับปานกลางและมีปัญหามากคือการขาดแคลนอุปกรณ์การสอน และอุปกรณ์การเล่น ส่วนปัญหาด้านบุคลากร กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ ธุรการและการเงิน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีปัญหาในระดับปานกลาง

ชาญศักดิ์ เสงี่ยมบูรณ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า

1. ผู้ปกครองเด็กในศูนย์เด็กเล็ก มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กมากที่สุด รองลงมาด้านการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ด้านการติดตามผลของเจ้าหน้าที่ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของกรรมการหมู่บ้าน กรรมการสภาตำบล และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กตามลำดับ

2. ปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองมีความต้องการให้มีวัสดุอุปกรณ์การเล่นการเรียนการสอนให้มากกว่านี้ ควรมีการปรับปรุงอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดีขึ้น สำหรับตัวผู้ดูแลเด็ก ควรมีความเอาใจใส่ในการทำงานให้มากขึ้นและจะให้ดี ผู้ดูแลเด็กควรมีผู้ช่วยเหลือ มีการสนับสนุนเสื้อผ้าและอาหารกลางวันสำหรับเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องขอรับการสนับสนุนจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ ทั้งภาคราชการและเอกชนเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการต่อไป

เกษม รักชุมคง (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารการศึกษาชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ระดับปัญหาการบริหารการศึกษาชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และลำดับปัญหาสูงสุด คือ งานบุคลากร

อภิชาติ ณ ระนอง (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า ระดับปัญหาการบริหารชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ทั้งโดยส่วนรวม และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2534 : 37 - 40) ได้รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาการส่งเสริมของบิดามารดา ด้านการออกกกำลังกายของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนอนุบาลจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งวิจัยโดย ว่าที่ร้อยตรีกิตติพงษ์ ขัตติยา พบว่า

1. โรงเรียนอนุบาลหรือสถานี่ต่าง ๆ ที่มีสนามเด็กเล่น ควรจัดให้มีอุปกรณ์ หรือเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวัย มีการตรวจตราซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดทรุดโทรมอยู่เสมอทางโรงเรียนควรจัดครูคอยแนะนำวิธีการเล่นและดูแลความปลอดภัยอย่างใกล้ชิด

2. หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการออกกกำลังกายในจังหวัดเชียงใหม่ ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่นอย่างเพียงพอ และให้ทั่วถึงทุกชุมชนหรือหมู่บ้าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2534 : (1 - 12/13)) ได้รายงานผลการวิจัยเรื่องการจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งวิจัยโดย อารี สัมพลวิ พบว่า

1. เนื่องจากการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กเล็กจะเกิดขึ้นจากการเลียนแบบมากที่สุด ครูควรเป็นแบบที่ดีหรือหาตัวแบบที่เหมาะสมให้เด็กดูและปฏิบัติตาม เช่น มารยาท การทักทาย การฟัง ใช้อ้อยคำเหมาะสมกาลเทศะ ความรับผิดชอบ เอื้อเฟื้อ เสียสละ เป็นต้น

2. จัดกิจกรรมและอุปกรณ์การเล่นต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการเจริญพัฒนาทั้ง 4 ด้าน เช่น การปีนป่าย คลาน ลอด ขี่ขี่และกิจกรรมเข้าจังหวะซึ่งจะช่วยฝึกการเจริญพัฒนาของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ โดยเฉพาะกิจกรรมเข้าจังหวะจะช่วยให้เด็กนักเรียนรู้จักฟังและการสังเกตด้วย ส่วนกิจกรรมและเครื่องเล่นที่จะส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อเล็ก

วิจิต เต็มนิล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูอาจารย์ ทั้งโดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลาง ระดับปัญหาสูงสุด

คืองานอาคารสถานที่ รองลงมาได้แก่ งานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานบุคลากร งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน ตามลำดับ

เสาวณีย์ วัลลิสูตร (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน กองทัพอากาศที่ 3 พบว่ามีปัญหาดังนี้

1. ด้านวิชาการ ได้แก่ การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและขาดอุปกรณ์ในการวัดผลประเมินผล
2. ด้านธุรการ ได้แก่ งานสารบรรณไม่มีเจ้าหน้าที่โดยตรงและขาดแคลนเครื่องมือใช้งานในห้องธุรการ
3. ด้านบุคลากร ได้แก่ ครูลาออกเพราะเงินเดือนที่ได้รับต่ำและสวัสดิการไม่เพียงพอ
4. ด้านกิจการนักเรียน ได้แก่ ผู้ปกครองรับ - ส่งเด็กไม่เป็นเวลา ปลอมให้เป็นภาระกับครูมากเกินไป
5. ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ความไม่เพียงพอของห้องพยาบาล
6. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นปัญหาน้อย ได้แก่ การขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2538 : 45 - 56) ได้รายงานผลการวิจัยในการติดตามประเมินผลโครงการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด กรรมการศาสนา ไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารศูนย์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 60 ปี มีวุฒิภัณษรรมตรี - โท และเปรียญ 3 - 9 ประโยค ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการบริหาร และการจัดการศูนย์ และร้อยละ 48.60 เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารศูนย์
2. ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 67.96 มีวุฒิทางการศึกษาดำ คือจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขาดความรู้ และประสบการณ์ในการสอนชั้นเด็กเล็ก และร้อยละ 81.92 เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งจัดโดยหลายหน่วยงาน และเคยผ่านการอบรมที่กรมการศาสนาจัด คิดเป็นร้อยละ 53.24 แต่ยังขาดทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอน สำหรับคำตอบแทนน้อยเป็นสาเหตุที่ไม่อาจทำให้หาครูที่มีวุฒิสูงมาทำงานในศูนย์ บุคลากรไม่เพียงพอกับหน้าที่ และความรับผิดชอบ เพราะต้องรับภาระหลายหน้าที่ เช่น สอน ดูแลเด็ก ประกอบอาหาร ทำความสะอาด เป็นต้น

3. ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่มีอาคารเรียนหรือห้องเรียนของตนเองโดยเฉพาะ จึงต้องอาศัยศาลาการเปรียญภายในวัด หรืออาคารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เมื่อเวลามีกิจกรรมทางศาสนา จำเป็นต้องใช้อาคารสถานที่ที่ทำให้เด็กต้องหยุดเรียน ดังนั้นวันหยุดของเด็กภายในศูนย์จึงมากกว่าโรงเรียนปกติ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนของเด็ก นอกจากนี้บริเวณศูนย์ส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กหรือมีสนามเด็กเล่นไม่เหมาะสม

งานวิจัยในต่างประเทศ

อัลบรี (บทคัดย่อ : 1976) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลในวัด ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะมีปัญหาอยู่ 6 ด้าน คือ ปัญหาด้านวิชาการ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านกิจการนักเรียน ปัญหาด้านอาคารสถานที่ และปัญหาด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ประสบปัญหาในการดำเนินงานแต่ละด้านอีกมาก เช่น ปัญหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูที่เลี้ยงขาดความรู้ มีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงินโดยตรง ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ความสัมพันธ์กับชุมชน และปัญหาด้านกิจการนักเรียน ปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

จากเอกสารและผลงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาพอสรุปได้ว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด สังกัดกรมการศาสนา เป็นสถานศึกษารูปแบบหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กให้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งจะเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร องค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนชุมชน ประชาชนและผู้ปกครองเด็ก ด้วย การบริหารงานของศูนย์จึงจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ในปีการศึกษา 2539 จำแนกตามสถานภาพดังนี้

1.1 ศึกษาธิการอำเภอ	จำนวน	23 คน
1.2 เจ้าอาวาส	จำนวน	297 รูป
1.3 ครูพี่เลี้ยง	จำนวน	876 คน
รวมประชากรทั้งสิ้น		จำนวน 1,196 คน/รูป

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้มาโดยการสุ่มจากประชากร โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 39 - 40 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan. 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 คน/รูป

2. สุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดังนี้

2.1 ศึกษาธิการอำเภอ ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน

2.2 เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างเป็นชั้น (Strata) ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.2.1 เจ้าอาวาส จำนวน 66 รูป

2.2.2 ครูพี่เลี้ยง จำนวน 202 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี รวม 4 ด้าน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนเป็น ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเห็นของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน โดยแยกปัญหาแต่ละด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ	จำนวน	11 ข้อ
2. การบริหารงานทั่วไป	จำนวน	12 ข้อ
3. การบริหารงานธุรการ	จำนวน	10 ข้อ
4. การบริหารงานบุคลากร	จำนวน	11 ข้อ
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	44 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง แสดงความคิดเห็นเป็นประโยคหรือข้อความเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ อุปสรรค ข้อบกพร่อง ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนวิธีแก้ไขปัญหการบริหารงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ในแต่ละด้าน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร นำมาวิเคราะห์เป็นข้อคำถามในการสร้างแบบสอบถาม

2. ในการสร้างแบบสอบถาม ขอคำปรึกษาในการสร้างแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา ที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานควบคุมปริญญาโท และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยการตรวจสอบเนื้อหา สำนวนภาษาที่ใช้นำไปแก้ไขปรับปรุง ให้ได้ข้อความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. นายกิติ ดุจเพ็ญ ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
2. ดร.กมล รอดคล้าย นักวิชาการศาสนา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
3. นายโกมินท์ วิมลศรี ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
4. นายพนิชย์ พรจันทร์ ศึกษาธิการอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี
5. นายวัชรพงศ์ สุขรักษา ศึกษาธิการอำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้ายแล้วเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท แล้วนำไปทดลองใช้กับศึกษาธิการอำเภอเจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน/รูป เพื่อนำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

(α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงศึกษานิเทศก์จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. ขอหนังสือแนะนำตัวจากสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัดอุบลราชธานี ถึงศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัว และหนังสือขอความร่วมมือของผู้วิจัย พร้อมด้วยซองเปล่าผนึกตราไปรษณียากรจำหน่ายของถึงผู้วิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยฝากกับศึกษานิเทศก์อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ในวันประชุมประจำเดือนของศึกษานิเทศก์อำเภอ

4. ศึกษาธิการอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามภายในอาเภอ นั้น ส่งให้ผู้วิจัยหรือเก็บรวบรวมไว้ที่สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัดอุบลราชธานี แล้วผู้วิจัยไปขอรับคืน

5. แบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยได้ติดตามและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองโดยมีจดหมายส่วนตัวติดต่ออีกครั้งหนึ่ง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 291 ฉบับ จำแนกเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 23 ฉบับ เจ้าอาวาส จำนวน 66 ฉบับ และครูพี่เลี้ยง จำนวน 202 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน และตอบครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 284 ฉบับ จำแนกเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 23 ฉบับ เจ้าอาวาส จำนวน 66 ฉบับ และครูพี่เลี้ยง จำนวน 195 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.59

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคัดเลือก และหาค่าร้อยละของจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา และตอบครบถ้วนสมบูรณ์

2. ตรวจสอบและจำแนกแบบสอบถามจากข้อคำตอบในแบบสอบถามตอนที่ 1 ตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3. ตรวจสอบแบบสอบถามตอนที่ 2 และดำเนินการดังนี้

3.1 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มาก ให้ 4 คะแนน

ปานกลาง ให้ 3 คะแนน

น้อย ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC+ เพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และแปลผลการวิเคราะห์เพื่อหาระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามแนวของเบสท์ (สมหมาย อ่องขุ่ม. 2534 : 30 - 31 ; อ้างอิงมาจาก Best. 1970 : 204 - 208) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงาน
อยู่ในระดับน้อยที่สุด
หรือไม่มีปัญหาเลย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงาน
อยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงาน
อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงาน
อยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงาน
อยู่ในระดับมากที่สุด
ควรรับแก้ไข

4. ตรวจสอบแบบสอบถามตอนที่ 3 โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละของคำตอบในแต่ละ
ด้าน ใน 5 อันดับแรก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบัค
(Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 170 - 171)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับปัญหาการ
บริหารงานแต่ละด้าน และรายชื่อ ในแบบสอบถามตอนที่ 2 (ล้วน สายยศ และอังคณา
สายยศ. 2528 : 60)

2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์
ข้อมูลเพื่อหาค่าการกระจายของคะแนนในแต่ละด้าน และรายชื่อ ในแบบสอบถามตอนที่ 2
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 64)

2.3 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3.1 ใช้คำนวณหาค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาและ
ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ โดยจำแนกตามสภาพของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามตอนที่ 1

2.3.2 หาค่าความถี่และหาค่าร้อยละของคำตอบในแบบสอบถาม
ตอนที่ 3 เป็นรายด้าน และจัดลำดับความสำคัญของข้อคำตอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอถึงสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S^2 แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง
ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวนตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน		ได้รับคืน ร้อยละ
	ส่งไป	ได้รับคืน	
ศึกษานิเทศก์	23	23	100
เจ้าอาวาส	66	66	100
ครูพี่เลี้ยง	202	195	96.53
รวม	291	284	97.59

จากตาราง 5 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ และนำมาวิเคราะห์จำนวนเป็นศึกษานิเทศก์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เจ้าอาวาส จำนวน 66 รูป คิดเป็นร้อยละ 100 และครูพี่เลี้ยง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 96.53 และรวมทุกกลุ่ม จำนวน 284 คน/รูป คิดเป็นร้อยละ 97.59

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อน
เกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงาน
ทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษาธิการอำเภอ
เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยรวมทุกด้าน จำแนกเป็นรายด้าน และรายชื่อ ดังแสดงใน
ตาราง 6 - 10

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
 จัหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงาน
 บุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยรวมทุกด้าน และจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน	ศึกษานิเทศก์อำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.48	.46	ปานกลาง	2.83	.51	ปานกลาง	2.78	.53	ปานกลาง	2.85	.55	ปานกลาง
2	ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.42	.42	ปานกลาง	2.95	.63	ปานกลาง	2.87	.60	ปานกลาง	2.93	.61	ปานกลาง
3	ด้านการบริหารงานธุรการ	3.74	.53	มาก	3.05	.65	ปานกลาง	3.18	.70	ปานกลาง	3.19	.69	ปานกลาง
4	ด้านการบริหารงานบุคลากร	3.56	.42	มาก	3.03	.82	ปานกลาง	2.88	.73	ปานกลาง	2.97	.75	ปานกลาง
	รวม	3.54	.32	มาก	2.96	.57	ปานกลาง	2.92	.52	ปานกลาง	2.98	.54	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นว่าการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งโดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากแนกตามสถานภาพ คือ ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง พบว่า ทุกกลุ่มมีความเห็นว่าการบริหารงานของศูนย์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน ยกเว้นศึกษาธิการอำเภอที่มีความเห็นว่าการบริหารงานของศูนย์โดยรวม ตลอดจนด้านการบริหารงานธุรการ และด้านการบริหารงานบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54, 3.74$ และ 3.56 ตามลำดับ)

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัด
อุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ	ศึกษานิเทศก์อำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่องธรรมชาติ และ พัฒนาการเด็กของครูพี่เลี้ยง	3.52	.73	มาก	2.92	1.03	ปานกลาง	2.71	1.08	ปานกลาง	2.82	1.06	ปานกลาง
2	การจัดทำบันทึก การจัด กิจกรรม และแนวการจัด ประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยง	3.39	1.16	ปานกลาง	2.83	.95	ปานกลาง	2.86	1.04	ปานกลาง	2.90	1.04	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ	ศึกษาธิการอำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
3	ศูนย์วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการเด็กเอกสารคู่มือประกอบการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก	4.26	.69	มาก	3.55	1.25	มาก	3.52	1.27	มาก	3.58	1.25	มาก
4	การจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันของครูพี่เลี้ยง	3.26	.69	ปานกลาง	3.03	1.02	ปานกลาง	2.71	1.00	ปานกลาง	2.83	1.00	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ	ศึกษานิเทศก์ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
5	ความเข้าใจของครูพี่เลี้ยง เกี่ยวกับการวัด และ ประเมินผลเด็กระดับก่อน ประถมศึกษา	3.43	1.08	ปานกลาง	2.79	1.05	ปานกลาง	2.84	1.02	ปานกลาง	2.87	1.04	ปานกลาง
6	การจัดกิจกรรม และ ประสบการณ์ 4 เพื่อ ส่งเสริมความพร้อมและ พัฒนาการเด็กของครูพี่เลี้ยง	3.48	.90	ปานกลาง	2.94	.87	ปานกลาง	2.94	.95	ปานกลาง	2.99	.94	ปานกลาง
7	การอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เด็กของพระภิกษุภายใน ศูนย์	3.39	1.12	ปานกลาง	2.64	.92	ปานกลาง	2.49	1.05	น้อย	2.60	1.05	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ	ศึกษานิเทศก์ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
8	การควบคุมแนะนำช่วยเหลือ ครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัด กิจกรรม และแนวการจัด ประสบการณ์แก่เด็กของ เจ้าอาวาส	3.74	.81	มาก	2.89	1.11	ปานกลาง	2.72	1.08	ปานกลาง	2.85	1.10	ปานกลาง
9	การนิเทศเกี่ยวกับการจัด กิจกรรม และแนวการจัด ประสบการณ์จากหน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	3.17	1.03	ปานกลาง	2.59	.91	ปานกลาง	2.81	1.14	ปานกลาง	2.79	1.09	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ	ศึกษาธิการอำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
10	ความสม่ำเสมอของการมา เรียนของเด็กภายในศูนย์	3.78	.95	มาก	2.79	1.03	ปานกลาง	2.89	1.15	ปานกลาง	2.94	1.14	ปานกลาง
11	การสอนของครูพี่เลี้ยง มุ่งเน้นให้เด็กอ่านออกเขียน ได้	2.83	1.27	ปานกลาง	2.18	.88	น้อย	2.15	1.03	น้อย	2.21	1.03	น้อย
	รวม	3.48	.46	ปานกลาง	2.83	.51	ปานกลาง	2.78	.53	ปานกลาง	2.85	.55	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นว่าการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ว่าศูนย์มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อม และพัฒนาการเด็ก เอกสาร คู่มือประกอบการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก มีปัญหอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนข้อที่ว่าการสอนของครูพี่เลี้ยงมุ่งเน้นให้เด็กอ่านออกเขียนได้ มีปัญหอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.21$)

เมื่อพิจารณาจากทัศนคติและความสัณฐานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการ มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายข้อ ยกเว้นข้อที่ว่าศูนย์มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อม และพัฒนาการเด็ก เอกสาร คู่มือประกอบการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ทั้งสามกลุ่มมีความเห็นว่า มีปัญหอยู่ในระดับมาก ข้อที่ว่าการสอนของครูพี่เลี้ยงมุ่งเน้นการสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ทั้งเจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่า มีปัญหอยู่ในระดับน้อย ส่วนศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นต่อการบริหารงาน ในข้อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติ และพัฒนาการเด็กของครูพี่เลี้ยง ข้อการควบคุม แนะนำช่วยเหลือครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็กของเจ้าอาวาส และข้อที่ว่าความสม่ำเสมอของการมาเรียนของเด็กภายในศูนย์ มีปัญหอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52, 3.74$ และ 3.78 ตามลำดับ) สำหรับครูพี่เลี้ยงมีความเห็นต่อการบริหารงานในข้อที่ว่าการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กของพระภิกษุภายในศูนย์ มีปัญหอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$)

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัด
อุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานทั่วไป จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน ทั่วไป	ศึกษานิเทศก์อำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
1	การจัดอาคารเรียนสำหรับ การจัดการเรียนการสอน ภายในศูนย์	4.04	1.11	มาก	3.30	1.44	ปานกลาง	3.30	1.52	ปานกลาง	3.36	1.48	ปานกลาง
2	การจัดหาอุปกรณ์สนามเด็ก เด็กเล่นของศูนย์ฯ แข็งแรงและปลอดภัย ...	4.09	.90	มาก	3.58	1.35	มาก	3.46	1.39	ปานกลาง	3.54	1.36	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน ทั่วไป	ศึกษานิเทศก์ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
3	การจัดห้องน้ำ ห้องส้วมของ ศูนย์ให้เด็กได้รับความสะอาด และปลอดภัย	3.43	.73	ปานกลาง	2.95	1.45	ปานกลาง	2.70	1.39	ปานกลาง	2.82	1.38	ปานกลาง
4	สภาวะเกี่ยวข้องกับมลพิษ และ สิ่งรบกวนต่าง ๆ ภายในศูนย์ และบริเวณใกล้เคียง ...	2.35	.93	น้อย	1.91	1.02	น้อย	1.87	.97	น้อย	1.92	.98	น้อย
5	การจัดอาหารกลางวันให้แก่ เด็กภายในศูนย์	3.35	1.03	ปานกลาง	3.11	1.33	ปานกลาง	2.74	1.28	ปานกลาง	2.87	1.29	ปานกลาง
6	การจัดนมเป็นอาหารเสริม ให้แก่เด็กของศูนย์	3.04	1.40	ปานกลาง	3.11	1.40	ปานกลาง	2.87	1.42	ปานกลาง	2.94	1.42	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน ทั่วไป	ศึกษานิเทศก์ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
7	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ การดำเนินงานของศูนย์	3.26	1.18	ปานกลาง	2.95	1.01	ปานกลาง	2.95	1.04	ปานกลาง	2.98	1.04	ปานกลาง
8	การเปิดศูนย์เด็กของทาง ราชการ มีหลายหน่วยงาน	3.39	1.41	ปานกลาง	2.74	1.33	ปานกลาง	2.83	1.37	ปานกลาง	2.86	1.37	ปานกลาง
9	การตรวจสอบสภาพเด็กโดย เจ้าหน้าที่อนามัย	3.00	1.00	ปานกลาง	2.86	1.14	ปานกลาง	2.61	1.26	ปานกลาง	2.70	1.21	ปานกลาง
10	การจัดบันทึกสุขภาพเด็กของ ครูพี่เลี้ยง	3.39	.89	ปานกลาง	2.80	1.08	ปานกลาง	2.78	1.12	ปานกลาง	2.83	1.10	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงานทั่วไป	ศึกษาราชการอำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
11	การจัดพาหนะรับ-ส่งเด็กที่ อยู่ไกลศูนย์	4.17	1.07	มาก	3.27	1.49	ปานกลาง	3.27	1.56	ปานกลาง	3.35	1.53	ปานกลาง
12	การติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานของศูนย์จาก เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ...	3.57	.95	มาก	2.82	.89	ปานกลาง	3.08	1.06	ปานกลาง	3.06	1.03	ปานกลาง
	รวม	3.42	.42	ปานกลาง	2.95	.63	ปานกลาง	2.87	.60	ปานกลาง	2.93	.61	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกือบทุกข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อที่ว่าการจัดหาอุปกรณ์สนามเด็กเล่นที่มั่นคง แข็งแรงและปลอดภัยของศูนย์ ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) ส่วนข้อที่ว่าสภาวะเกี่ยวกับมลพิษ และสิ่งรบกวนต่าง ๆ ภายในศูนย์และบริเวณใกล้เคียง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.92$)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้อว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ว่าสภาวะเกี่ยวกับมลพิษ และสิ่งรบกวนต่าง ๆ ภายในศูนย์ และบริเวณใกล้เคียง ที่ทั้งสามกลุ่มมีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ข้อที่ว่าการจัดหาอุปกรณ์ สนามเด็กเล่นที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยของศูนย์ ศึกษาธิการอำเภอ และเจ้าอาวาส มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ว่าการจัดอาคารสำหรับการจัดการเรียนการสอน ภายในศูนย์ ข้อการจัดพาหนะรับ-ส่งเด็กที่อยู่ไกลศูนย์ และข้อที่ว่าการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์จากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ที่ศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04, 4.17$ และ 3.57 ตามลำดับ)

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัด
อุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานธุรการ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน ธุรการ	ศึกษานิเทศก์อำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
1	การจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ งานธุรการโดยตรงของศูนย์	4.43	.84	มาก	2.88	.95	ปานกลาง	3.21	1.20	ปานกลาง	3.23	1.18	ปานกลาง
2	การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อำนวยความสะดวกในการ ดำเนินงานด้านธุรการของ ศูนย์	4.17	.83	มาก	3.50	1.06	มาก	3.72	1.20	มาก	3.71	1.15	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน ธุรกิจ	ศึกษาธิการอำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
3	คู่มือปฏิบัติงาน ธุรการ และ การแนะนำ ช่วยเหลือจาก หน่วยงานที่รับผิดชอบ ...	3.96	.88	มาก	3.33	1.11	ปานกลาง	3.43	1.26	ปานกลาง	3.45	1.20	ปานกลาง
4	การจัดสรรงบประมาณ	4.39	.94	มาก	3.17	1.25	ปานกลาง	3.69	1.26	มาก	3.63	1.27	มาก
5	สนับสนุนศูนย์ของรัฐ ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง (ต่ำกว่าเดือนละ 3,000 บาท/ห้อง)	2.30	1.22	น้อย	2.48	1.43	น้อย	2.53	1.54	ปานกลาง	2.50	1.49	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน ธุรการ	ศึกษานิเทศก์ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
6	การจัดสรรงบประมาณเพื่อ ใช้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์	4.57	.66	มากที่สุด	3.76	1.18	มาก	3.95	1.18	มาก	3.96	1.16	มาก
7	การตรวจ ติดตาม กำกับ ดูแลงานธุรการจากเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบ	3.52	1.24	มาก	2.83	.94	ปานกลาง	3.20	1.12	ปานกลาง	3.14	1.11	ปานกลาง
8	การจัดทำทะเบียนครูพี่เลี้ยง นักเรียน และสถิติต่าง ๆ ของศูนย์	3.48	1.12	ปานกลาง	2.92	1.19	ปานกลาง	2.68	1.34	ปานกลาง	2.80	1.30	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน ธุรกิจ	ศึกษาธิการอำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
9	การรายงานเกี่ยวกับเด็ก ของศูนย์	3.35	1.37	ปานกลาง	2.83	1.26	ปานกลาง	2.66	1.26	ปานกลาง	2.75	1.28	ปานกลาง
10	การประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารงานภายในศูนย์ ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง	3.26	.92	ปานกลาง	2.83	1.03	ปานกลาง	2.70	1.09	ปานกลาง	2.77	1.07	ปานกลาง
	รวม	3.74	.53	มาก	3.05	.65	ปานกลาง	3.18	.70	ปานกลาง	3.19	.69	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานธุรการ โดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ว่าการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านธุรการของศูนย์ ข้อการ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนศูนย์ของรัฐ และข้อที่ว่าศูนย์ขาดงบประมาณเพื่อให้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ มีปัญหายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71, 3.63$ และ 3.96 ตามลำดับ) นอกนั้นมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นต่อการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อการ จัดสรรงบประมาณเพื่อให้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ มีปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) ส่วนข้อที่ว่าการจัดทบทวีปเป็นครูพี่เลี้ยง นักเรียน และสัทธิต่าง ๆ ของศูนย์ ข้อการรายงานเกี่ยวกับเด็กของศูนย์ และข้อที่ว่าการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานภายในศูนย์ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48, 3.35$ และ 3.26 ตามลำดับ) สำหรับข้อที่ว่าค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง (ต่ำกว่าเดือนละ 3,000 บาท/ห้อง) ทั้งศึกษาธิการอำเภอ และเจ้าอาวาส มีความเห็นว่า มีปัญหายอยู่ในระดับน้อย

สำหรับเจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานธุรการ ทั้งโดยรวมและรายข้อ มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ว่าการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านธุรการของศูนย์ และข้อที่ว่าการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ มีปัญหายอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ว่าการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนศูนย์ของรัฐ ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่า มีปัญหายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$)

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัด
อุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ด้านการบริหารงานบุคลากร จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน บุคลากร	ศึกษานิเทศก์อำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
1	ความอดทนและความรักเด็ก ของครูพี่เลี้ยง	3.65	1.03	มาก	3.17	1.56	ปานกลาง	2.70	1.47	ปานกลาง	2.89	1.49	ปานกลาง
2	ความรักความสามัคคี ระหว่างครูพี่เลี้ยงภายใน ศูนย์	3.04	1.11	ปานกลาง	2.97	1.50	ปานกลาง	2.47	1.54	น้อย	2.63	1.52	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน บุคลากร	ศึกษานิเทศก์ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
3	การศึกษาอบรม และดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และ ประสบการณ์ ของครูพี่เลี้ยง	3.48	1.08	ปานกลาง	3.03	1.01	ปานกลาง	2.87	1.25	ปานกลาง	2.95	1.20	ปานกลาง
4	การประพาดทัศนที่เหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ของครูพี่เลี้ยง	3.04	1.11	ปานกลาง	2.95	1.37	ปานกลาง	2.63	1.28	ปานกลาง	2.74	1.29	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน บุคลากร	ศึกษานิเทศก์ N = 23				เจ้าอาวาส N = 66				ครูพี่เลี้ยง N = 195				รวม N = 284			
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	
5	การกำหนดหลักเกณฑ์ และ ขั้นตอนกระบวนการ การคัดเลือก และการพัฒนา ตำแหน่งครูพี่เลี้ยงของศูนย์	3.43	1.04	ปานกลาง		2.71	1.20	ปานกลาง		2.65	1.27	ปานกลาง		2.73	1.25	ปานกลาง	
6	การอบรมเจ้าอาวาส เกี่ยวกับการดำเนินงานของ ศูนย์	3.52	.95	มาก		2.82	1.09	ปานกลาง		2.64	1.13	ปานกลาง		2.75	1.13	ปานกลาง	
7	การเอาใจใส่ของเจ้าอาวาส ต่อทุกข์สุขของครูพี่เลี้ยง	3.57	.73	มาก		2.98	1.26	ปานกลาง		2.67	1.24	ปานกลาง		2.82	1.23	ปานกลาง	

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน บุคลากร	ศึกษานิเทศก์ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
8	การจัดสวัสดิการให้ครู พี่เลี้ยงมีขวัญและกำลังใจ	4.00	1.21	มาก	3.39	1.45	ปานกลาง	3.78	1.43	มาก	3.71	1.43	มาก
9	แรงจูงใจในค่าตอบแทนของ ครูพี่เลี้ยง	4.17	1.03	มาก	3.39	1.19	ปานกลาง	3.59	1.30	มาก	3.60	1.26	มาก
10	เจ้าอาวาสกำกับดูแลให้ครู พี่เลี้ยงปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่	3.52	.79	มาก	2.95	1.18	ปานกลาง	2.68	1.22	ปานกลาง	2.81	1.20	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน บุคลากร	ศึกษาธิการอำเภอ N = 23			เจ้าอาวาส N = 66			ครูพี่เลี้ยง N = 195			รวม N = 284		
		$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
11	การกำหนดแผนงาน จัดอบรม												
	บุคลากรในศูนย์ของหน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	3.70	.88	มาก	2.97	1.16	ปานกลาง	3.01	1.20	ปานกลาง	3.05	1.18	ปานกลาง
	รวม	3.56	.42	มาก	3.03	.82	ปานกลาง	2.88	.73	ปานกลาง	2.97	.75	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานบุคลากร โดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ว่าการจัดสวัสดิการให้ครูพี่เลี้ยงมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และข้อแรงจูงใจในค่าตอบแทนของครูพี่เลี้ยง ซึ่งมีปัญหายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$ และ 3.60 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาจากแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่าการบริหารงานบุคลากร โดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหายอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อที่ว่าความรัก ความสามัคคีระหว่างครูพี่เลี้ยงภายในศูนย์ ข้อการศึกษาอบรม และดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยง ข้อการประพุดดินที่เหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กของครูพี่เลี้ยง และข้อที่ว่ากำหนดหลักเกณฑ์ และขั้นตอนกระบวนการการคัดเลือก และการพ้นจากตำแหน่งครูพี่เลี้ยงของศูนย์ ที่มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04, 3.48, 3.04$ และ 3.43 ตามลำดับ)

ส่วนเจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานบุคลากรว่ามีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายข้อ ยกเว้นข้อที่ว่าการจัดสวัสดิการให้ครูพี่เลี้ยงมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และข้อที่ว่าแรงจูงใจในค่าตอบแทนของครูพี่เลี้ยง ที่ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$ และ 3.59 ตามลำดับ) ส่วนข้อที่ว่าความรัก ความสามัคคีระหว่างครูพี่เลี้ยงภายในศูนย์ ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่ามีปัญหายอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ใน 5 อันดับแรก ดังแสดงในตาราง 11 - 14

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค

ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง
ด้านการบริหารงานวิชาการ ใน 5 อันดับแรก

ลำดับที่	ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ	จำนวน	ร้อยละ
	<u>ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง (N = 181)</u>		
1	ขาดคู่มือการจัดกิจกรรม แนวการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการ เด็ก	79	43.64
2	ครูพี่เลี้ยงขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการ จัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก	67	37.02
3	ขาดการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์จาก เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ	41	22.65
4	เด็กขาดเรียนบ่อย การเตรียมความพร้อม และพัฒนาการ เด็กไม่ต่อเนื่อง	7	3.87
5	เจ้าอาวาสขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมและ แนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก	6	3.31
	<u>ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา (N = 152)</u>		
1	หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมและ แนวการจัดประสบการณ์ให้ศูนย์ สนับสนุนงบประมาณในการ จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และจัดอบรมให้ศูนย์ผลิตสื่อการสอนเอง	77	50.66
2	กรมการศาสนา ควรจัดให้ครูพี่เลี้ยงได้รับการอบรมสัมมนา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่ เด็ก	53	34.87

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ	จำนวน	ร้อยละ
3	กรรมการศาสนา จังหวัด และอำเภอ ควรมีการนิเทศติดตาม ผลการดำเนินงานของศูนย์อย่างต่อเนื่อง	39	25.66
4	หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการมาเรียนของเด็กให้ศูนย์ปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน	7	4.61
5	หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรจัดให้เจ้าอาวาสได้รับการอบรมเกี่ยวกับงานวิชาการอย่างทั่วถึง	6	3.95

จากตาราง 11 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นว่า มีปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องที่สำคัญในการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานวิชาการ เรียงตามลำดับ คือ ขาดคู่มือจัดกิจกรรม แนวการจัดประสบการณ์ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และแนวทางการจัดประสบการณ์ และพัฒนาการเด็ก (ร้อยละ 43.64) ครูพี่เลี้ยงขาดความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก (ร้อยละ 37.02) ขาดการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์จากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ (ร้อยละ 22.65) เด็กขาดเรียนบ่อย (ร้อยละ 3.87) และเจ้าอาวาสขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก (ร้อยละ 3.31)

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ หน่วยงานที่รับผิดชอบ จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์ให้ศูนย์ สนับสนุนงบประมาณ และส่งเสริมให้ศูนย์ผลิตสื่อการสอนเอง (ร้อยละ 50.66) จัดให้ครูพี่เลี้ยงได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก (ร้อยละ 34.87) มีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์อย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 25.66) กรมศาสนาควรกำหนดมาตรการให้ศูนย์ปฏิบัติเกี่ยวกับการมาเรียนของเด็กเป็นแนวเดียวกัน (ร้อยละ 4.61) และจัดอบรม สัมมนาเจ้าอาวาส ให้มีความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการอย่างทั่วถึง (ร้อยละ 3.95) ตามลำดับ

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค

ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง
ด้านการบริหารงานทั่วไป ใน 5 อันดับแรก

ลำดับที่	ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
	<u>ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง (N = 144)</u>		
1	อาคารเรียน ห้องน้ำ ยังไม่เหมาะสม เพราะยังมีการใช้ร่วมกับห้องอื่น ๆ	49	34.03
2	อุปกรณ์สนามเด็กเล่นไม่เพียงพอ	35	24.31
3	เด็กได้รับอาหารกลางวัน และนมเป็นอาหารเสริมล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง	26	18.06
4	ผู้ปกครอง และชุมชนไม่เข้าใจการดำเนินงานของศูนย์จึงไม่ค่อยให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ...	17	11.81
5	เด็กมีอายุน้อยเกินไป ทำให้เป็นภาระแก่ครูพี่เลี้ยงในการอบรมเลี้ยงดู	9	6.25
	<u>ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา (N = 134)</u>		
1	รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณ หรือขอความร่วมมือจากผู้ปกครองหรือชุมชนในการบริจาคเงินทุนก่อสร้างอาคารศูนย์เป็นเอกเทศ	47	35.07
2	รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์สนามเด็กเล่นให้เพียงพอ และทั่วถึงทุกศูนย์ เพื่อส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการเด็ก	35	26.12
3	กรมศาสนา และหน่วยงานที่รับผิดชอบควรเร่งรัดการจัดสรรงบประมาณและการเบิกจ่ายเงินอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ให้รวดเร็วและต่อเนื่อง	25	18.66

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4	ศูนย์จัดประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้าใจ การดำเนินงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์อยู่เป็นประจำ	17	12.69
5	กรรมการศาสนา ควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นเรียนใหม่ โดยให้สัดส่วนครูต่อเด็กลดลง และควรจะเป็น 1 : 10 หรือควรรับเด็กอายุสูงขึ้น เพื่อลดภาระในการอบรมเลี้ยงดู เด็กของครูพี่เลี้ยง	9	6.72

จากตาราง 12 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นว่ามีปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องที่สำคัญในการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดต่างหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานทั่วไป เรียงตามลำดับ คือ อาคารเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วมของศูนย์ยังไม่เหมาะสม เพราะยังมีการใช้ร่วมกับห้องอื่น ๆ (ร้อยละ 34.03) อุปกรณ์สนามเด็กเล่นไม่เพียงพอ (ร้อยละ 24.31) เด็กได้รับอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ลำช้า และไม่ต่อเนื่อง (ร้อยละ 18.06) ผู้ปกครอง และชุมชนไม่เข้าใจการดำเนินงานของศูนย์จึงไม่ค่อยได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (ร้อยละ 11.81) และเด็กมีอายุน้อยเกินไป ทำให้เป็นภาระแก่ครูพี่เลี้ยงในการอบรมเลี้ยงดู (ร้อยละ 6.25)

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหารีเรียงตามลำดับ คือ หน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนเป็นเอกเทศ หรือขอบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา (ร้อยละ 35.07) หน่วยงานราชการควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์สนามเด็กเล่นให้เพียงพอ (ร้อยละ 26.12) กรรมการศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ให้ศูนย์เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (ร้อยละ 18.66) ศูนย์จัดประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้าใจเกี่ยวกับการ

ดำเนินงานของศูนย์ ตลอดจนเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์เป็นประจำ

(ร้อยละ 12.69) และกรรมการศาสนา ควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นเรียนใหม่ให้สัดส่วนครู ต่อเด็กลดลง และควรจะเป็นเด็กจำนวน 10 คน ต่อครู 1 คน หรือ 1 ห้อง หรือควรรับเด็ก อายุสูงขึ้นเพื่อให้ครูที่เลี้ยงดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง (ร้อยละ 6.72)

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค

ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูที่เลี้ยง ด้านการบริหารงานธุรการ ใน 5 อันดับแรก

ลำดับที่	ปัญหาด้านการบริหารงานธุรการ	จำนวน	ร้อยละ
	<u>ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง (N = 176)</u>		
1	อัตราค่าตอบแทนครูที่เลี้ยงต่ำ ไม่สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และได้รับค่าตอบแทนล่าช้า	57	32.39
2	ศูนย์ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ และขาดคู่มือในการปฏิบัติงานธุรการ	54	30.68
3	ศูนย์ได้รับงบประมาณล่าช้า และไม่แน่นอน	45	25.57
4	บุคลากรศูนย์ขาดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานธุรการ และขาดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการโดยตรง	41	23.30
5	เจ้าอาวาสไม่มีเงินค่าตอบแทนในฐานะผู้บริหารศูนย์ ...	9	5.11
	<u>ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา (N = 183)</u>		
1	กรรมการศาสนาควรกำหนดหลักเกณฑ์อัตราค่าตอบแทนของครูที่เลี้ยงใหม่ โดยให้ได้รับตามวุฒิ เป็นรายบุคคล และมีการเลื่อนขึ้นค่าตอบแทนตามอายุราชการ และผลการปฏิบัติงาน โดยอิงระบบราชการ และควรได้รับเป็นประจำทุกเดือน	57	31.15

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาด้านการบริหารงานธุรการ	จำนวน	ร้อยละ
2	กรรมการศาสนาควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนค่าวัสดุครุภัณฑ์ และคู่มือการปฏิบัติงานธุรการของศูนย์ให้เพียงพอ	54	29.51
3	กรรมการศาสนา และหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงบประมาณ ควรเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินงบประมาณให้เร็วและเป็นปัจจุบัน หรือจัดงบสำรองจ่ายให้ศูนย์ไว้ดำเนินงาน	44	24.04
4	กรรมการศาสนา และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรให้บุคลากรภายในศูนย์ที่ปฏิบัติงานธุรการได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานธุรการ และควรให้มีเจ้าหน้าที่ธุรการโดยตรง	40	21.86
5	กรรมการศาสนา ควรจัดสรรเงินค่าตอบแทนให้เจ้าอาวาสตามความเหมาะสม เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของเจ้าอาวาส	9	4.92

จากตาราง 13 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นว่า มีปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องที่สำคัญในการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานธุรการ คือ ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงได้น้อย ไม่สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และได้รับค่าตอบแทนล่าช้า (ร้อยละ 32.39) ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ และขาดคู่มือในการปฏิบัติงานธุรการ (ร้อยละ 30.68) ศูนย์ได้รับงบประมาณในการดำเนินงานล่าช้า และไม่แน่นอน (ร้อยละ 25.57) บุคลากรขาดความรู้เกี่ยวกับงานธุรการ และขาดเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานธุรการโดยตรง (ร้อยละ 23.30) และเจ้าอาวาสไม่มีเงินค่าตอบแทนในฐานะผู้บริหารศูนย์ (ร้อยละ 5.11) ตามลำดับ

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเรียงตามลำดับ คือ กรมการศาสนาควรกำหนดหลักเกณฑ์ อัตราค่าตอบแทนของครูที่เลี้ยงใหม่ โดยให้ได้รับตามวุฒิ เป็นรายบุคคล มีการเลื่อนขั้นค่าตอบแทนตามอายุการทำงาน และผลการปฏิบัติงาน โดยอิงระบบราชการ และควรได้รับเป็นประจำทุกเดือน (ร้อยละ 31.15) กรมการศาสนาควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ และคู่มือการปฏิบัติงานธุรการให้เพียงพอ (ร้อยละ 29.51) กรมการศาสนา และหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงบประมาณควรเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินงบประมาณให้เร็ว และ เป็นปัจจุบันหรือจัดงบประมาณจ่ายให้ศูนย์ (ร้อยละ 24.04) จัดอบรมสัมมนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ และให้มีเจ้าหน้าที่ธุรการโดยตรง (ร้อยละ 21.86) และกรมการศาสนา ควรจัดสรรเงินค่าตอบแทนให้เจ้าอาวาสตามความเหมาะสมในฐานะผู้บริหารศูนย์ (ร้อยละ 4.92)

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค

ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูที่เลี้ยงด้านการบริหารงานบุคลากร ใน 5 อันดับแรก

ลำดับที่	ปัญหาด้านการบริหารงานบุคลากร	จำนวน	ร้อยละ
	<u>ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง (N = 116)</u>		
1	บุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากความไม่มั่นคงก้าวหน้าในชีวิตการทำงานภายในศูนย์และทางราชการไม่มีอะไรเป็นหลักประกันที่แน่นอน	53	45.69
2	ขาดการเอาใจใส่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรภายในศูนย์จากหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ...	38	32.76
3	การสรรหาบุคลากรของเจ้าอาวาสขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ทำให้ขาดความเป็นธรรม	11	9.48
4	บุคลากรภายในศูนย์ไม่เพียงพอ ครูที่เลี้ยงต้องรับผิดชอบงานหลายตำแหน่ง ทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและทำงานหนัก	10	8.62

ตาราง 14 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาด้านการบริหารงานบุคลากร	จำนวน	ร้อยละ
5	ครูที่เลี่ยนมีคุณวุฒิต่ำกว่า ม.3 ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ กรมการศาสนา	8	6.90
<u>ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา (N = 98)</u>			
1	กรมการศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรให้ ความสำคัญในการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรภายในศูนย์ โดยมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับตำแหน่งบุคลากร ให้มีความมั่นคงและจิตสวัสดิการให้ เช่นเดียวกับ เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไป	48	48.98
2	หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดทำแผนงานและจัดสรร งบประมาณเกี่ยวกับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานให้แก่ บุคลากรภายในศูนย์ไว้ให้แน่นอนชัดเจน	34	34.69
3	กรมการศาสนา ควรมีหลักเกณฑ์ ขั้นตอน กระบวนการใน การสรรหาบุคลากรภายในศูนย์ไว้ให้ชัดเจน โดยอิงระบบ ราชการ	11	11.22
4	กรมการศาสนา ควรจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทนบุคลากร ให้ครบทุกตำแหน่งที่มีภายในศูนย์ เช่น เจ้าอาวาส ผู้ดูแล เด็ก และเจ้าหน้าที่	10	10.20
5	กรมการศาสนา ควรส่งเสริมให้ครูที่เลี่ยนที่มีคุณวุฒิต่ำกว่า ม.3 ได้รับการศึกษา หรืออบรมสัมมนาหลักสูตรผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้มีวุฒิสูงขึ้น และมีความรู้ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ กรมการศาสนา	8	8.16

จากตาราง 14 แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นว่า มีปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องที่สำคัญในการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานบุคลากร ตามลำดับ คือ บุคลากรขาดขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากความไม่มั่นคงก้าวหน้าในวิถีการทำงาน และทางราชการไม่มีหลักประกันที่แน่นอน (ร้อยละ 45.69) ไม่ได้รับการเอาใจใส่เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาบุคลากรภายในศูนย์จากหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง (ร้อยละ 32.76) เจ้าอาวาสสรรหา พัฒนาบุคลากรภายในศูนย์ โดยลำพังเนื่องจากขาดหลักเกณฑ์ กระบวนการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้ขาดความเป็นธรรม (ร้อยละ 9.48) บุคลากรไม่เพียงพอครูพี่เลี้ยงต้องรับผิดชอบงานหลายตำแหน่ง ทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และบุคลากรทำงานหนักเกินไป (ร้อยละ 8.62) และครูพี่เลี้ยงมีคุณวุฒิต่ำกว่า ม.3 ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของกรมการศาสนา (ร้อยละ 6.90)

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาระยะตามลำดับ คือ กรมการศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ควรให้ความสำคัญต่อบุคลากรของศูนย์ด้วยความจริงใจโดยออกกฎหมาย หรือระเบียบรองรับตำแหน่งบุคลากรภายในศูนย์ให้มีความมั่นคง และจัดสวัสดิการให้เช่นเดียวกับลูกจ้างประจำ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไป (ร้อยละ 48.98) หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณและจัดทำแผนงานฝึกอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานให้บุคลากรทุกฝ่ายภายในศูนย์ไว้แน่นอนและชัดเจน (ร้อยละ 34.69) กรมการศาสนาควรกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน กระบวนการสรรหา พัฒนา และให้บุคลากรพ้นจากตำแหน่งไว้ให้ชัดเจน โดยอิงระบบราชการ (ร้อยละ 11.22) กรมการศาสนาควรจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทนบุคลากรให้ครบทุกตำแหน่งที่มีภายในศูนย์ เช่น เจ้าอาวาส ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 10.20) และกรมการศาสนาควรให้การส่งเสริมครูพี่เลี้ยงที่มีวุฒิต่ำกว่า ม.3 ได้รับการศึกษาสูงขึ้นหรือให้ผ่านการอบรมตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของกรมการศาสนาครบทุกคน (ร้อยละ 8.16)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ผู้วิจัยได้สรุปผล และนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 1,196 คน/รูป จำนวนเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 23 คน เจ้าอาวาส จำนวน 297 รูป และครูพี่เลี้ยง จำนวน 876 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน/รูป จำนวนเป็น ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 23 คน เจ้าอาวาส จำนวน 66 รูป และครูที่เลี้ยง จำนวน 202 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น

3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างจำนวนเป็น ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูที่เลี้ยง เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเห็นของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูที่เลี้ยง ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด รวมคำถามทั้งสิ้น 44 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (~~AC~~ Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเป็นประโยชน์ หรือข้อความเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง หรือข้อเสนอแนะ ตลอดจนวิธีแก้ไขปัญหา ตามความเห็นของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูที่เลี้ยง ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - ended Form)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขออนุญาตและขอความ

ร่วมมือให้ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม ขอหนังสือจากศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานีถึงศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยทำหนังสือส่วนตัวพร้อมซองเปล่าติดไปรษณียากร จำนวน 291 ฉบับ และติดตามด้วยตัวเอง ได้รับแบบสอบถามที่ตอบได้ครบถ้วนสมบูรณ์คืน จำนวน 284 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.59 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าความถี่และค่าร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวนตามสภาพ ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง
2. หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เพื่อหาระดับปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยรวมทุกด้าน จำนวนเป็นรายด้าน และรายข้อ
3. หาค่าความถี่และค่าร้อยละของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ที่แสดงความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ประกอบความเรียงใน 5 อันดับแรก

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยรวมทุกด้าน และจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานโดยรวม และรายด้านว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงาน โดยรวม และรายด้านว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีความเห็นว่า การบริหารงานโดยรวมทุกด้าน การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานโดยรวม และรายข้อว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ว่าศูนย์มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการเด็ก เอกสาร คู่มือประกอบการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ข้อการจัดหาอุปกรณ์สนามเด็กเล่นที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยของศูนย์ ข้อการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านธุรการของศูนย์ ข้อการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนศูนย์ของรัฐ ข้อการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ ข้อการจัดสวัสดิการให้ครูพี่เลี้ยง มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และข้อที่ว่าแรงจูงใจในคำตอบแทนของครูพี่เลี้ยง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ว่าการสอนของครูพี่เลี้ยง มุ่งเน้นให้เด็กอ่านออกเขียนได้ และข้อที่ว่าสภาวะเกี่ยวกับมลพิษ และสิ่งรบกวนต่าง ๆ ภายในศูนย์และบริเวณใกล้เคียง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้อว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ว่าศูนย์มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการเด็ก เอกสาร คู่มือประกอบการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และข้อที่ว่าสภาวะเกี่ยวกับมลพิษ และสิ่งรบกวนต่าง ๆ ภายในศูนย์และบริเวณใกล้เคียง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนข้อที่ว่าการจัดหาอุปกรณ์

สนามเด็กเล่นที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยของศูนย์ ศึกษาธิการอำเภอ และเจ้าอาวาส มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก และข้อที่ว่าการสอนของครูพี่เลี้ยงมุ่งเน้นให้เด็กอ่านออก เขียนได้ ที่เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย สำหรับข้อที่ว่า ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติ และพัฒนาการเด็กของครูพี่เลี้ยง ข้อการควบคุมแนะนำ ช่วยเหลือครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็กของเจ้าอาวาส ข้อความสม่ำเสมอของการมาเรียนของเด็กภายในศูนย์ ข้อการจัดอาคารเรียนสำหรับการจัดการเรียนการสอนภายในศูนย์ ข้อการจัดพาหนะรับ-ส่งเด็กที่อยู่ไกลศูนย์ และข้อที่ว่าการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์จากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ที่ศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ว่าการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กของพระภิกษุภายในศูนย์ ครูพี่เลี้ยง มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ส่วนเจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยงมีความเห็นต่อการบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร โดยรวมและรายข้อว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ว่าการจัด วัสดุครุภัณฑ์ อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านธุรการของศูนย์ และข้อที่ว่าการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ว่า ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง (ต่ำกว่าเดือนละ 3,000 บาท/ห้อง) เจ้าอาวาสมีความเห็นว่ามีปัญหา อยู่ในระดับน้อย สำหรับข้อที่ว่าการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนศูนย์ของรัฐ ข้อการจัดสวัสดิการ ให้ครูพี่เลี้ยงมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และข้อที่ว่าแรงจูงใจในค่าตอบแทนของครูพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก และข้อที่ว่าความรัก ความสามัคคีของครูพี่เลี้ยง ภายในศูนย์ ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

สำหรับศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นต่อการบริหารงานธุรการ และการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้อว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อที่ว่าการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ว่าการจัดหามะเขือเป็น ครูพี่เลี้ยง นักเรียน และสถิติต่าง ๆ ของศูนย์ ข้อการรายงานเกี่ยวกับเด็กของศูนย์ ข้อการประชุม ร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานภายในศูนย์ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ข้อความรัก ความสามัคคีระหว่างครูพี่เลี้ยงภายในศูนย์ ข้อการศึกษาอบรม และดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และ ประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยง ข้อการประพฤติตนที่เหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กของ ครูพี่เลี้ยง และข้อที่ว่าการกำหนดหลักเกณฑ์ และขั้นตอนกระบวนการ การคัดเลือก และการพ้น จากตำแหน่งครูพี่เลี้ยงของศูนย์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง พบว่า

3.1 ศักยภาพอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่าการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน มีปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องที่สำคัญ คือขาดคู่มือจัดกิจกรรม แนวการจัดประสบการณ์ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการเด็ก อาคารเรียนยังไม่เหมาะสม เพราะยังมีการใช้ร่วมกับห้องอื่น ๆ ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงได้น้อยไม่สอดคล้องกับภาระเศรษฐกิจปัจจุบัน และบุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเนื่องจากความไม่มั่นคงก้าวหน้าในชีวิตการทำงานภายในศูนย์ และทางราชการไม่มีอะไรเป็นหลักประกันที่แน่นอน

3.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหที่สำคัญ คือหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดทำคู่มือจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์ให้ศูนย์ สนับสนุนงบประมาณ และส่งเสริมให้ศูนย์ผลิตสื่อการสอนเอง ให้การสนับสนุนงบประมาณหรือขอความร่วมมือจากชุมชนบริจาคทรัพย์ในการสร้างอาคารเป็นเอกเทศ กรมการศาสนาควรกำหนดหลักเกณฑ์อัตราค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงใหม่ให้สูงขึ้นได้รับตามวุฒิ ได้รับเป็นรายบุคคลและควรได้รับเป็นประจำทุกเดือน และกรมการศาสนาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรออกกฎหมายรองรับตำแหน่งบุคลากรภายในศูนย์เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงก้าวหน้าและให้มีสวัสดิการโดยอิงระบบราชการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษาปัญหการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และพี่เลี้ยง มีประเด็นน่าสนใจนำอภิปรายดังนี้

1. ปัญหการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยรวมทุกด้าน และจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งโดยรวม และรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ทั้งสามกลุ่มมีความเห็นเช่นเดียวกัน ยกเว้น

ศึกษาศึกษาอาเภอ ที่มีความเห็นต่อการบริหารงานโดยรวม ด้านการบริหารงานธุรการ และด้านการบริหารงานบุคลากร ว่ามีปัญหายอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เลี้ยววิจักขณ์ (2532 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทางด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านธุรการ และการเงิน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายข้อมีปัญหาระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกษม รักชุมคง (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารการศึกษาชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ระดับปัญหาการบริหารการศึกษาชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนทั้งโดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดขนาดใหญ่มีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ประกอบกับศูนย์ส่วนใหญ่ได้จัดตั้งขึ้นอย่างเร่งด่วน ตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของรัฐบาล จึงอาจมีการตรวจสอบความพร้อมจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ไม่ทั่วถึงอีกทั้งเป็นเรื่องใหม่ ทั้งทางจังหวัดอาเภอ และศูนย์ขาดการเตรียมการและวางแผนล่วงหน้าจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะศูนย์ขาดความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ คือศูนย์ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน และคู่มือในการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็กซึ่งมีผู้กล่าวไว้ว่า สื่อการสอนทั้งประเภทวัสดุอุปกรณ์และวิธีการนั้นนอกจากจะมีความสำคัญในแง่ที่เป็นตัวกลางช่วยให้ครูบรู๋ม้วยสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะ และลักษณะที่ตนมีไปให้แก่เด็กบรู๋ม้วย อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สื่อการสอนยังมีความสำคัญในแง่เป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กบรู๋ม้วยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยสร้างพัฒนาการและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของเด็กได้อีกด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2525 : 15) และศูนย์ยังขาดวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อม และพัฒนาการเด็ก เอกสาร คู่มือประกอบการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชาญศักดิ์ เสงี่ยมบูรณ์ (2533 : 70) ที่วิจัยเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า วัสดุอุปกรณ์การเล่น การเรียนการสอน สำหรับเด็กในศูนย์มีน้อยไม่พอกับความต้องการของเด็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติยังพบอีกว่า ครูที่เลี้ยงขาดทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอน (สำนักงานกฤษฎมนตรี. 2538 : 57)

จึงทำให้เกิดปัญหามากสำหรับศูนย์ในการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก เพื่อเตรียมความพร้อม และส่งเสริมพัฒนาการให้มีคุณภาพได้

นอกจากนี้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ศูนย์ยังขาดความพร้อมในเรื่องอาคารห้องเรียน และอุปกรณ์สนามเด็กเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก งบประมาณล่าช้า ห้องเรียน และอุปกรณ์เด็กเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กศูนย์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณวัด ใช้อาคารห้องเรียนร่วมกับศาลาการเปรียญ กุฏิ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมบาลี หรือแผนกสามัญศึกษา ศาลาพักรพ ศูนย์ไม่สะดวกในการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์ เมื่อวัดมีกิจกรรมหรืองานในโอกาสวันเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา ก็จำเป็นต้องปิดศูนย์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2538 : 60) พบว่า อาคารสถานที่และห้องเรียนส่วนใหญ่ใช้ศาลาการเปรียญ แต่การใช้ศาลาการเปรียญเป็นอาคารเรียนหรือห้องเรียนทำให้เกิดความไม่สะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นจึงควรมีอาคารสถานที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของศูนย์โดยเฉพาะ เพื่อให้มีพื้นที่ในการจัดมุมกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาความพร้อมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดเรียนบ่อยโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ยังพบว่าอุปกรณ์สนามเด็กเล่นไม่เพียงพอ และที่มีอยู่แล้วก็อยู่ในสภาพทรุดโทรม ไม่มั่นคงแข็งแรง การขาดความพร้อมในเรื่องอาคาร ห้องเรียน และอุปกรณ์ สนามเด็กเล่น จึงก่อให้เกิดปัญหาต่อการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ไม่ต่อเนื่อง

จากการวิจัยยังพบอีกว่าศูนย์ขาดความพร้อมเรื่องงบประมาณที่ใช้จ่ายในการดำเนินงานภายในศูนย์ ปัญหาที่ศูนย์ประสบคือ กรมการศาสนาจัดสรรงบประมาณให้ล่าช้ามาก สำหรับศูนย์ที่อยู่ในเขตชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจะมีปัญหาในการดำเนินงานมาก เนื่องจากวัดไม่มีเงินบริจาคเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการบริหารศูนย์ จึงมีศูนย์ส่วนหนึ่งขอขยืมเงินจากการดำเนินงาน สำหรับครูพี่เลี้ยงจะได้รับค่าตอบแทนหลังจากที่โรงเรียนเปิดภาคเรียนไปแล้วประมาณ 5 - 6 เดือน ศูนย์ส่วนใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์ที่อยู่ในชนบทห่างไกลความเจริญ มีเงินบริจาคเพื่อการกุศลน้อย ศูนย์ต้องรับภาระค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่าอาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน ค่าวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปร่วมประชุมสัมมนาในระดับจังหวัด และอำเภอ ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเป็นอันมาก และมีภาระหนี้เงินนอกระบบ ในบางส่วน ทำให้บุคลากรขาดกำลังใจในการทำงานและส่งผลต่อการจัดกิจกรรมและแนวการ

จัดประสบการณ์แก่เด็ก ตลอดจนงานต่าง ๆ ภายในศูนย์อย่างมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าการที่ศูนย์ได้รับงบประมาณล่าช้าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

ประการสุดท้ายที่ศูนย์ขาดความพร้อมคือ บุคลากรขาดความรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงาน เนื่องจากบุคลากรบางส่วนยังไม่เคยผ่านการอบรม สังกัดงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สภานายกรัฐมนตรี. 2538 : 52 -54) วิจัยพบว่า ผู้บริหารศูนย์ส่วนหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 41.02 ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานจัดการภายในศูนย์ย่อมมีผลกระทบต่อการบริหารศูนย์ในด้านวางแผนการสอนให้มีคุณภาพ รวมทั้งการติดตามดูแลการปฏิบัติงานภายในศูนย์ด้วย ส่วนครูพี่เลี้ยงได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งจัดโดยหลายหน่วยงานคิดเป็นร้อยละ 81.92 และผ่านการอบรมที่กรมการศาสนาจัดขึ้นเพียงร้อยละ 53.24 ยังขาดทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอน แสดงว่ามีเจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยงบางส่วนยังไม่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ ย่อมเกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการดำเนินการภายในศูนย์ ดังที่ พยอม วงศ์สารศรี (2530 : 194 - 195) ให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคคลในองค์กรให้มีความรู้อย่างพอเพียงที่จะปฏิบัติงาน มีทัศนคติที่ดีต่องาน เพราะถ้าคนเรามีความพึงพอใจงานย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน และมีความสามารถทำงานอย่างชำนาญหรือกล่าวได้ว่ามีทักษะในงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เจ้าอาวาสในฐานะผู้บริหารศูนย์ ส่วนใหญ่มีอายุมากแล้วไม่ค่อยตัวในการบริหาร และประสานงานและครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ไม่สะดวกในการติดต่อประสานงานกับอำเภอ จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานภายในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการที่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ประสบปัญหานั้นอาจมีสาเหตุจากรัฐมีนโยบายเร่งด่วนให้จังหวัดเปิดศูนย์ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 เป็นต้นมา ศูนย์ยังขาดความพร้อมในเรื่องที่สำคัญคือ ศูนย์ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และคู่มือในการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก อาคาร ห้องเรียน และอุปกรณ์สนามเด็กเล่น งบประมาณล่าช้า และเรื่องบุคลากรขาดความรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงานภายในศูนย์

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง โดยรวมทุกด้านและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ไม่มีปัญหามากนักอภิปรายได้ว่า บุคลากรบางส่วนของศูนย์ทั้ง เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ส่วนหนึ่งที่ปฏิบัติงานอยู่เดิม เคยผ่านการอบรมจากกรมการศาสนา หรือจากหน่วยงานอื่น ๆ แล้ว จึงมีความรู้ประสบการณ์สามารถปฏิบัติงานภายในศูนย์ได้ดีพอสมควร นอกจากนั้นครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารศูนย์ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นมีความคุ้นเคยสนิทสนมกัน และใกล้ชิดกับผู้ปกครอง การปฏิบัติงานร่วมกันภายในศูนย์มีความเข้าใจอันดีต่อกันทำให้ลดปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างมาก

สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด ในฐานะตัวแทนกรมการศาสนาในระดับจังหวัด ยังได้กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และมาตรการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ให้อำเภอ และศูนย์ปฏิบัติในแนวเดียวกันอย่างชัดเจน (สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัดอุบลราชธานี. ม.ป.ป. : 1 - 4) ประกอบกับจังหวัด อำเภอ และศูนย์ได้ยึดถือปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการเกี่ยวกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด คือระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537 เกี่ยวกับการจัดตั้งและดำเนินงาน การจัดการศึกษาและเตรียมความพร้อม การบริหาร และเบ็ดเตล็ด (กรมการศาสนา. 2537) หนังสือราชการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ 0404/29711 เรื่องการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2538 มอบให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพและการบริหาร เจ้าอาวาสให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือด้านอาคารสถานที่และอื่น ๆ เป็นการกระจายอำนาจมาสู่ส่วนภูมิภาค ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความคล่องตัวมากขึ้น หนังสือราชการกรมการศาสนาที่ ศธ 0404/630 เรื่อง แนวการจัดตั้ง และการให้ความอุปถัมภ์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ลงวันที่ 19 มกราคม 2538 กล่าวถึงเรื่องการจัดตั้งศูนย์ไม่ให้เข้าซ้อนหน่วยงานอื่น และวิธีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนศูนย์ (ภาคผนวก) และคำสั่งกรมการศาสนาที่ สน 81/2538 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศาสนาจังหวัด ลงวันที่ 19 มกราคม 2538 กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศาสนาจังหวัดเกี่ยวกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด (สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัดอุบลราชธานี. 2539 : 34 - 44) จากระเบียบ คำสั่งและหนังสือราชการเกี่ยวกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดดังกล่าวจังหวัด อำเภอ และศูนย์ได้ยึดถือ

ปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาไม่มากนัก

เมื่อพิจารณาจากแนกตามสถานภาพแล้ว พบว่า ศึกษาธิการอำเภอ กับเจ้าอาวาสและครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่างกันต่อการบริหารงานโดยรวมทุกด้าน ด้านการบริหารงานธุรการ และด้านการบริหารงานบุคลากร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ามีสถานภาพต่างกันนั่นเอง

2. จากผลการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อแล้ว มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัย พบว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีปัญหาย่อยอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจอภิปรายได้ว่างานวิชาการเป็นงานหลักของศูนย์ และเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่จะต้องให้ความสำคัญสนับสนุนส่งเสริมให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาเพิ่มเติมและศึกษาด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีความรู้ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์ ซึ่งกรมศาสนาได้กำหนดไว้ในระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537 ว่าครูพี่เลี้ยงมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือผ่านการอบรมตามหลักสูตรผู้ดูแลเด็ก (กมล รอดคล้าย. 2537 : 73) และในปัจจุบันครูพี่เลี้ยงบางส่วนได้สนใจในด้านการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนอยู่ตลอดเวลาทำให้มีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานด้านวิชาการในส่วนหนึ่งจึงไม่มีปัญหามากนัก ในขณะเดียวกันถ้าหากกรมการศาสนา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแผนงาน และจัดงบประมาณให้กับบุคลากรภายในศูนย์ได้รับการอบรมสัมมนาในด้านวิชาการให้ชัดเจนและสม่ำเสมอ อาจจะทำให้ปัญหาด้านนี้ลดลงอีก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วมีข้อที่ควรนำมาอภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

2.1.1 ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานวิชาการว่า มีปัญหาย่อยในระดับมากคือ ศูนย์มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการเด็ก เอกสาร คู่มือ ประกอบการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแบบสอบถามปลายเปิดลำดับที่ 1 ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า กรมการศาสนาจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนให้แก่ศูนย์ล่าช้า และไม่เพียงพอ ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคน้อย ทำให้ศูนย์ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน ที่จะฝึกความพร้อม และพัฒนาการเด็ก การอบรมสัมมนาบุคลากรภายในศูนย์ไม่ได้มุ่งในเรื่องการผลิตสื่อ

จึงขาดความรู้ในด้านการผลิตสื่อขึ้นใช้เอง และไม่มียงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ นับว่าเป็นปัญหาต่อการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อม และส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างมาก ซึ่งกรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 15) ได้ให้ความเห็นว่าสื่อการเรียนการสอน นับเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ครูควรจัดสภาพห้องเรียนให้มีมุมต่าง ๆ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ครูจะต้องจัดสิ่งต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ดี นอกจากนี้ศูนย์ยังขาดเอกสารคู่มือในการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็กให้ศูนย์ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน อย่างไรก็ตามการบริหารงานด้านนี้ น่าจะดีขึ้น หากรัฐจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เอกสาร คู่มือ ในการปฏิบัติงานวิชาการภายในศูนย์ จัดอบรมสัมมนาบุคลากรเกี่ยวกับสื่อการสอน เชิญชวนให้ผู้ปกครอง ชุมชนบริจาคปัจจัยสนับสนุนศูนย์ให้มากขึ้น และกรมการศาสนา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์ให้ศูนย์ ถือปฏิบัติในแนวเดียวกัน

2.1.2 ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานวิชาการว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือข้อการสอนของครูพี่เลี้ยงมุ่งเน้นให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า บุคลากรของศูนย์เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์แล้วจากกรมการศาสนา หรือหน่วยงานอื่น นามมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นประโยชน์ต่อเด็กในการเตรียมความพร้อม และพัฒนาการเด็ก ตลอดจนนำมาเผยแพร่แก่บุคลากรที่ยังไม่ผ่านการอบรม หรืออาจจะเป็นเพราะความเจริญด้านข่าวสารข้อมูลที่มีหลากหลายจากสื่อต่าง ๆ เช่น ทางโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ วัสดุทัศน ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้จังหวัดอุบลราชธานียังมีการจัดประชุมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในระดับอำเภอเป็นประจำทุกเดือน เพื่อชี้แจงปัญหาอุปสรรค และแลกเปลี่ยน ข่าวสารข้อมูล ความคิดเห็นระหว่างศูนย์กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วย ทำให้ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ ความเข้าใจหลักการสอนเด็กได้ดีขึ้น เหตุนี้จึงอาจจะทำให้ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ ข้อการสอนของครูพี่เลี้ยงมุ่งเน้นให้เด็กอ่านออกเขียนได้ มีปัญหาน้อยในระดับน้อย

2.2 ด้านการบริหารงานทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมี ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ศูนย์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณวัด อาศัยอาคารที่มีอยู่เดิมแล้ว เพียงแต่ปรับปรุง และจัดตกแต่งใหม่ ให้สะอาด อากาศถ่ายเท สะดวกถึงจะไม่ค่อยสะดวกในการจัดกิจกรรมและแนวการจัดประสบการณ์บ้างก็ตาม และมี ห้องน้ำห้องส้วมซึ่งใช้ร่วมกับวัด และจัดให้เป็นสัดส่วนขึ้น ส่วนอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) จะมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณได้รับล่าช้า ทางศูนย์จะแก้ปัญหาโดยหาเงินมาสำรองจ่าย หรือที่วัดได้รับบริจาค ตลอดจนขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชน จัดอาหารเสริม (นม) และจัดอาหารกลางวันให้เด็ก สำหรับอุปกรณ์สนามเด็กเล่นก็อาศัยงบประมาณจากภาครัฐใน บางส่วนหรือผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้ ซึ่งโดยรวมแล้วก็นับว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วมีข้อที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.2.1 ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อ การบริหารงานทั่วไปว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือข้อการจัดหาอุปกรณ์สนามเด็กเล่นที่มั่นคง แข็งแรง และปลอดภัยของศูนย์ ซึ่งสอดคล้องกับแบบสอบถามปลายเปิดในลำดับที่ 2 ในด้านนี้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากราชการ หรือผู้มี จิตศรัทธาในการจัดหา และซ่อมแซมอุปกรณ์สนามเด็กเล่นภายในศูนย์ ทำให้ศูนย์ขาดแคลนมีไม่ เพียงพอกับจำนวนเด็ก ถึงแม้ว่าบางศูนย์จะมีอยู่แล้วเมื่อเด็กใช้เป็นประจำทำให้ชำรุดเสียหาย ไม่ปลอดภัยต่อเด็ก ศูนย์ไม่สามารถจัดหาใหม่ หรือซ่อมแซมเองได้ เนื่องจากขาดงบประมาณ ซึ่งการขาดอุปกรณ์สนามเด็กเล่นนี้จะมีผลต่อพัฒนาการเด็กเป็นอันมาก ดังรายงานผลการวิจัย เรื่องการจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน (สำนักงานรัฐมนตรี. 2534 : (1 - 13)) ว่า การจัดกิจกรรม และอุปกรณ์เด็กเล่นต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เช่น การปีนป่าย คลาน ลอด ขี่จักรยาน และกิจกรรมเข้าจังหวะ ซึ่งจะช่วยพัฒนาระบบประสาท และ กล้ามเนื้อ สอดคล้องกับรายงานผลงานวิจัย เรื่องการศึกษาส่งเสริมของบิดามารดา ด้าน ออกกำลังกายของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนอนุบาลจังหวัดเชียงใหม่ (สำนักงานรัฐมนตรี. 2534 : 37) เสนอแนะว่า โรงเรียนอนุบาลหรือสถานที่ต่าง ๆ ที่มีสนามเด็กเล่นควรจัดให้มี อุปกรณ์ หรือเครื่องเล่น สำหรับเด็กอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวัย มีการตรวจตราซ่อมแซม อุปกรณ์ที่ชำรุดทรุดโทรมอยู่เสมอ ทางโรงเรียนควรจัดครูคอยแนะนำวิธีการเล่น และดูแล ความปลอดภัยอย่างใกล้ชิด ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าอุปกรณ์สนามเด็กเล่นมีความสำคัญและจำเป็น ในด้านการส่งเสริม พัฒนาการเด็กเป็นอย่างยิ่ง ถ้าหากรัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณใน

การจัดหาให้เพียงพอและซ่อมแซมให้ดีขึ้นเสมอ หรือชุมชนให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ก็อาจจะทำให้ปัญหาข้อนี้ลดลงได้

2.2.2 ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานทั่วไปว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือข้อสภาวะเกี่ยวกับมลพิษ และสิ่งรบกวนต่าง ๆ ภายในศูนย์ และบริเวณใกล้เคียง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าศูนย์ส่วนใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน และแหล่งอุตสาหกรรม จึงมีปัญหามลพิษอยู่ในระดับน้อย

2.3 ด้านการบริหารงานธุรการ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหามลพิษอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อภิชาติ ฌ ระนอง (2534 : 78) ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก พบว่า ปัญหาด้านงานธุรการ การเงิน และพัสดุ อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจอธิบายได้ว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีลักษณะแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น ๆ คือ เป็นสถานศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการกุศลทางราชการไม่ได้จัดงบประมาณสำหรับจ้างบุคลากรให้ครบทุกตำแหน่ง ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537 ว่านอกจากมีผู้บริหารศูนย์ครูผู้สอน ครูพี่เลี้ยง และผู้ดูแลเด็กแล้ว ให้มีเจ้าหน้าที่ทั่วไปด้วย แต่สภาพความเป็นจริงแล้วในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีมีเพียงเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยงเป็นครูสอนภายในศูนย์ นอกนั้นไม่มีตัวบุคคลปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ภาระหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการภายในศูนย์อยู่กับครูพี่เลี้ยงทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยงานการเงินและบัญชี การจัดทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูล การรายงานเกี่ยวกับเด็ก และการรายงานผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ศูนย์ยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านธุรการภายในศูนย์ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องโรเนียว โต๊ะ เก้าอี้ทำงาน ต้องอาศัยขอยืมใช้ร่วมกับโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้การดำเนินงานภายในศูนย์ไม่สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวณีย์ วัลลิสต์ (2535 : 102) พบว่า ปัญหาด้านธุรการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน กองทัพอากาศที่ 3 ไม่มีเจ้าหน้าที่โดยตรงและขาดแคลนเครื่องมือใช้งานในห้องธุรการ

ปัญหาอีกประการ คือศูนย์ได้รับงบประมาณสนับสนุนล่าช้า เป็นภาระของศูนย์ต้องหาเงินสำรองจ่ายเป็นค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) เด็กและอื่น ๆ หรือรองงบประมาณ อำเภอ ได้มีการประชุมชี้แจง ประสานงานระหว่างศูนย์กับ

เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอกับผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาความล่าช้าของงบประมาณอยู่เป็นประจำ ทำให้เข้าใจสภาพความจริง ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานทางราชการเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรร่วมกันและนำสิ่งของที่ได้รับบริจาคมาให้บริการเด็กภายในศูนย์ จึงทำให้มีปัญหาลดลงมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว มีข้อที่ควรนำมาอภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารงานธุรการว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนศูนย์ของรัฐ การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านธุรการของศูนย์ และข้อการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ ซึ่งสอดคล้องกับแบบสอบถามปลายเปิดในระดับที่ 2 และ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเงินเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งในการบริหารศูนย์ เมื่อศูนย์ได้รับงบประมาณล่าช้า และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงย่อมส่งผลกระทบต่อการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ใช้ภายในศูนย์ ตลอดจนอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ของเด็ก และเงินค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงด้วย โดยเฉพาะศูนย์ที่อยู่ในถิ่นกันดารหรือชุมชนที่มีเงินบริจาค่น้อย ยิ่งจะเพิ่มภาระในการจัดหาเงินสำรองจ่ายมากขึ้นเป็นลำดับ ด้วยเหตุนี้อาจจะมีผลกระทบถึงการเตรียมความพร้อม และพัฒนาการเด็ก ครูพี่เลี้ยง และเจ้าอาวาส จึงขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการคิดแก้ปัญหาเรื่องงบประมาณใช้ดำเนินงานภายในศูนย์ และค่าใช้จ่ายส่วนตัว ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานด้านอื่น ๆ ด้วย กรมการศาสนาควรจะรีบแก้ไขการจัดสรรงบประมาณให้เร็วขึ้น เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้น้อยลง

2.4 ด้านการบริหารงานบุคลากร ผลการวิจัย พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิจิต เต็มนิล (2535 : 73) ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนด้านงานบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานบุคลากรเป็นการจัดการเกี่ยวกับบุคคลในกระบวนการตั้งแต่รับเข้าทำงานจนให้ออกจากงาน และบุคลากรนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการบริหารงาน ดังนั้นผู้บริหารโดยทั่วไป ตลอดทั้งเจ้าอาวาสในฐานะผู้บริหารศูนย์ต้องให้ความสำคัญแก่บุคลากรภายในศูนย์ เพื่อให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้ได้งานมากและประโยชน์สูงสุด ดังนั้นย่อมเป็นที่หนักใจของเจ้าอาวาส เพราะไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารถึงจะ เคยผ่านการอบรม

มาบ้างเป็นบางส่วนก็ตาม สำหรับครูที่เลี้ยงที่เข้าสู่ตำแหน่งโดยการพิจารณาคัดเลือกจาก
เจ้าอาวาส ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็กเป็น
บางส่วนเช่นกันหรือพัฒนาตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ความรู้ประสบการณ์เพิ่มขึ้นก็ตาม ซึ่ง
ประสิทธิ์ แดงรัมย์ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. 2538 : 42) ได้ให้ข้อคิด
ในการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนจะต้องพัฒนาทุกระดับอย่างต่อเนื่อง
เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคลากรประเภทมีคุณค่าไม่ใช่เป็นภาระของรัฐ ต้องให้ขวัญและ
กำลังใจ ต้องบำรุงรักษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้การอบรมศึกษาต่อ สนับสนุนให้ทำ
ผลงานด้านวิชาการ พัฒนาคุณภาพงาน ส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นต้น
ผู้บริหารศูนย์จึงถือเป็นภาระหนักในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในศูนย์ ตลอดจน
การบำรุงรักษาบุคลากรด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ก็นับว่าไม่เป็นปัญหามาก เพราะผู้บริหารศูนย์
เป็นพระภิกษุที่ประชาชนทั่วไปให้ความนับถือศรัทธา บุคลากรภายในศูนย์ให้ความเคารพ เชื่อฟัง
ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ที่มีความผูกพันกับวัด และผู้ปกครองเป็นอย่างดี
การบริหารงานบุคลากร จึงไม่ค่อยมีปัญหามากนัก แต่ถ้าหากกรมการศาสนาจะจัดสวัสดิการเพิ่ม
เงินค่าตอบแทนครูที่เลี้ยง และงบประมาณในการดำเนินงานภายในศูนย์ให้เร็ว และเพิ่มขึ้นก็จะ
เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรอีกทางหนึ่งด้วย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วมี
ข้อที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูที่เลี้ยง มีความเห็นต่อการบริหารบุคลากร
ว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือข้อการจัดสวัสดิการให้ครูที่เลี้ยงมีขวัญและกำลังใจ
ในการปฏิบัติงาน และข้อแรงจูงใจในค่าตอบแทนของครูที่เลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับแบบสอบถาม
ปลายเปิดในลำดับที่ 1 ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ครูที่เลี้ยงมีฐานะเป็นลูกจ้างตาม
ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537 ค่าตอบแทนครูที่เลี้ยง
พิจารณาจากจำนวนเด็กภายในศูนย์เป็นเกณฑ์แต่ละปีไม่แน่นอน โดยเฉลี่ยเดือนละ 3,000 บาท/ห้อง
เมื่อเปรียบเทียบกับครูในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน หรืออาชีพรับราชการ อื่น ๆ แล้ว
นับว่าต่ำ และสวัสดิการจากรัฐมีน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของระเบียบหรือด้าน
งบประมาณทำให้ครูที่เลี้ยงบางส่วนทำงานในศูนย์เพียงเพื่อรองานใหม่ที่มีค่าตอบแทนและ
สวัสดิการดีกว่า และมีความรู้สึกว่าขาดความมั่นคงในชีวิตการงาน ครูที่เลี้ยงในศูนย์อบรมเด็ก
ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้ลาออกบ่อย ส่งผลต่อประสิทธิภาพการงานภายในศูนย์
เพราะขาดการต่อเนื่องในการดำเนินงาน ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2526 : 15)

ให้ความเห็นว่าค่าจ้างและเงินเดือนเป็นสิ่งจูงใจเบื้องต้น สำหรับให้ลูกจ้างปฏิบัติงานและพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ค่าจ้างและเงินเดือนทำให้ลูกจ้างมีอำนาจขึ้น ทำให้ลูกจ้างเกิดความรู้สึกมั่นคงและเป็นเครื่องสนองความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นซึ่งมีผลกระทบต่อลูกจ้างทั้งส่วนตัว ครอบครัว และสังคม ดังนั้นสวัสดิการและค่าตอบแทนที่ดีเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาทำให้มีขวัญและกำลังใจที่จะอุทิศตนเพื่องานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ มิเช่นนั้นแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้เสนอรายละเอียดมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 รัฐควรปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ให้บุคลากรได้รับค่าตอบแทน และสวัสดิการเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

1.2 กรมการศาสนาควรเร่งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในด้านต่าง ๆ ให้เร็วขึ้น และขอความร่วมมือจากภาคเอกชนให้สนับสนุนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ให้มาก และกว้างขวางขึ้น

1.3 กรมการศาสนาควรจัดการอบรมสัมมนาบุคลากรในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

1.4 กรมการศาสนา จังหวัดและอำเภอ ควรมีระบบการนิเทศ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

1.5 จังหวัด อำเภอ ควรจัดประชุมบุคลากรภายในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด กับกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

2.2 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในแนวลึกเฉพาะด้าน

2.3 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. กลยุทธ์การบริหารการศึกษายุคโลกาภิวัตน์.
กรุงเทพฯ : ธีรพงษ์การพิมพ์, 2538.
- การศาสนา, กรม. เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดและประจำ
มัสยิด. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.
อัสสัเนา.
- _____. ข้อมูลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดและประจำมัสยิด รายจังหวัด.
กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2538. อัสสัเนา.
- _____. คู่มือการปฏิบัติงานด้านศาสนาของกรมการศาสนาในวัด. กรุงเทพฯ : กรมการ
ศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- _____. โครงการส่งเสริมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. อัสสัเนา.
- _____. แนวการจัดประสบการณ์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. กรุงเทพฯ : กรมการ
ศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. อัสสัเนา.
- _____. แนวการจัดการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. กรุงเทพฯ : กรมการ
ศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. อัสสัเนา.
- _____. ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537.
กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2537. อัสสัเนา.
- _____. ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการกลางศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
ครั้งที่ 1/2537. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
อัสสัเนา.
- _____. ศูนย์อบรมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ, 2537. อัสสัเนา.
- _____. เอกสารสรุปโครงการและงานที่สำคัญของกรมการศาสนา 2538. กรุงเทพฯ :
กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2538. อัสสัเนา.
- กมล รอดคล้าย. คู่มือการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การ
ศาสนา, 2537.

เกษม รัชชมคง. การศึกษานักบริหารการศึกษาระดับชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาในชนบทยากจน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา.

ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533.

ถ่ายเอกสาร.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2537.

คณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 -
2539). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ, 2535.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2526.

ชาตุศักดิ์ เสงี่ยมบุรุษ. ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในจังหวัดฉะเชิงเทรา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

นายกรัสมนตรี, สำนัก. ผลงานวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศาสนา, 2534.

_____. รายงานการติดตามประเมินผลโครงการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด กรมการ
ศาสนา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2538.

_____. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัย
ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (เล่ม 1). กรุงเทพฯ : ศาสนา, 2534.

นิตยา ประพุดติกิต. การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2536.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพฯ,
2529.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.

ประภาพันธุ์ กรโกสยกาจ. การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527

พยอม วงศ์สารศรี. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : พรวนการพิมพ์, 2530.

พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
เดอะบุคส์, 2535.

_____. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539).
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2535.

พัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สำนัก. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาศึกษา
ธิการอำเภอ เขตการศึกษา 9, 10 ปีงบประมาณ 2539. อุบลราชธานี :
สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10, 2539.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร,
2528.

วรรณิ์ โสมประยูร. การบริหารและการนิเทศโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.

วรายุ ลีประเสริฐ. คู่มือการสร้างสื่อการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,
2539.

วิชิต เต็มนิล. การศึกษาค้นหาการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. ปรินิพนธ์
กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.

_____. แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการพัฒนาธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 -
2539). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.

_____. รายงานการวิจัยการจัดการศึกษาระดับประถม มัธยมและอาชีวศึกษาของไทยใน
ทศวรรษหน้าที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

_____. สาระสำคัญทางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระยะที่ 8 (พ.ศ.
2540 - 2547). กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.

ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี, สำนักงาน. คณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี, 2537. อัดสำเนา.

_____. โครงการประชุมอบรมเพิ่มพูนศักยภาพผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี : อุลกิจออฟเซตการพิมพ์, 2539.

_____. ทะเบียนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. อุบลราชธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี, 2538. อัดสำเนา.

_____. แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม จังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ 2539. อุบลราชธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี, 2536. อัดสำเนา.

_____. วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายและมาตรการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี, 2536. อัดสำเนา.

_____. สถิติข้อมูลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2538. อุบลราชธานี : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี, 2538. อัดสำเนา.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. การบริการค่าจ้างและเงินเดือน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

_____. การสอนระดับปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2525.

สุรศักดิ์ เลียววิจักขณ์. สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2532. อัดสำเนา.

สมพงษ์ เกษมสิน. การจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2526.

สมพร เพชรสงค์. การศึกษาปัญหาการบริหารงานอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2532. อัดสำเนา.

สมหมาย อ่องชุ่ม. ความสนใจในการอ่าน และวิจารณ์การอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. ปรินทิพนิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

อัสส้านา.

เสาวณีย์ วัลลิศต. สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน กองทัพอากาศที่ 3. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535.

อัสส้านา.

อภิชาติ ฌ ระนอง. การศึกษาการบริหารชั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.

สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. อัสส้านา.

Albury, Ronald Graham. The Development of Guiding Principles for the Establishment and Organization of a Parish Day Nursery School. Doctor's thesis. New York : New York University, 1976.

Hoy, Wayne K. and Cacil G. Miskel. Educational Administration Research and Practice. 2nd ed. New York : Random House, 1982.

ကဏ္ဍအမည်

ที่ ทม 1007/1811

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 เมษายน 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายลวด แก้วไธสง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์เรื่อง ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี
ทั้งนี้อยู่ในการควบคุมดูแลของ
อ.จุใจ แสงพันธุ์ ประธาน
รศ.นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ
สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่าน นายโกมินท์ วิมลศรี ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด
อุบลราชธานี ศึกษาธิการอำเภอสาโรง และศึกษาธิการอำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี เป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริยุภา พูลสุวรรณ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.2584119

ที่ ทม 1007/1811

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 เมษายน 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายลวด แก้วไชสง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญา
โทเรื่อง ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของ

อ.จุใจ แสงพันธุ์ ประธาน

รศ.นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ดร.กมล รอดคล้าย ตำแหน่งนักวิชาการศาสนาเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริยุภา พูลสุวรรณ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.2584119

ที่ ทม 1007/5331

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 ธันวาคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายลวด แก้วโสมง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญา
นิพนธ์เรื่อง ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

อ.จูงใจ แสงพันธุ์ ประธาน

รศ.นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ

สิ่งที่นิติกรขอความอนุเคราะห์ คือ ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาส และครูที่เลี้ยง จังหวัด
อุบลราชธานี ตอบแบบสอบถามในระหว่างเดือนธันวาคม 2539 - มกราคม 2540 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริยุภา พูลสุวรรณ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.2584119

ที่ อบ 0032/22

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
ถนนเขื่อนธานี อบ 34000

6 มกราคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ศึกษาธิการอำเภอทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ขอความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์เรื่อง ปัญหาการบริหารงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ของ นายลวด แก้วโสมง นิสิตปริญญา มหาบัณฑิต ซึ่งจะทำการศึกษาค้นคว้า ในระหว่างเดือนมกราคม 2540 ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอใน จังหวัดอุบลราชธานี

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ขอให้ศึกษาธิการอำเภอได้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ตลอดจนการตอบแบบสอบถาม ของนิสิตดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมเกียรติ จันทรูกษา

(นายสมเกียรติ จันทรูกษา)

ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โทร.254243, 255358

โทรสาร 255383

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง

จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ อาเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร ว่าในแต่ละด้านมีปัญหาในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนและแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลนี้ไว้เป็นความลับที่สุด ดังนั้นการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลเสียหายต่อตัวท่านเองและจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด จึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามด้วยตัวท่านเองให้ครบทุกข้อและตามความเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเห็นของศึกษานิเทศก์ อาเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี รวม 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานบุคลากร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ขอให้ศึกษานิเทศก์ อาเภอ เจ้าอาวาส และครูพี่เลี้ยง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และวิธีแก้ไขปัญหา การบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ในแต่ละด้าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริง

ปัจจุบันท่านอยู่ในตำแหน่งใด

() ศึกษาธิการอำเภอ

() เจ้าอาวาส

() ครูพี่เลี้ยง

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี
ทั้ง 4 ด้าน

คำชี้แจง

โปรดอ่านรายละเอียดของข้อปัญหาในแต่ละด้านโดยละเอียด แล้วพิจารณาว่าตาม
ความเห็นของท่าน ข้อปัญหาแต่ละข้อนั้นเป็นปัญหาในการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับใด แล้วเขียนเครื่องหมาย / เพียง 1 เครื่องหมาย
ลงในช่องระดับของปัญหาว่าข้อใดมีปัญหามากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

มากที่สุด	หมายความว่า	มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ควรรีบแก้ไข
มาก	หมายความว่า	มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
ปานกลาง	หมายความว่า	มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง
น้อย	หมายความว่า	มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายความว่า	มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด หรือไม่มีปัญหาเลย

ตัวอย่าง

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงาน	ระดับปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
0	อุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรม ประสบการณ์ ของนักเรียน				/		
00	ศูนย์ได้รับความร่วมมือ และ การสนับสนุนจากผู้ปกครอง หรือผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป	/					

คำอธิบาย

ข้อ 0 การเขียนเครื่องหมาย (/) ลงในช่องน้อย หมายความว่า ท่านมีความคิดเห็น
ต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ในเรื่องอุปกรณ์
ที่ใช้จัดกิจกรรมประสบการณ์ของนักเรียนไม่เพียงพอ อยู่ในระดับน้อย

ข้อ 00 การเขียนเครื่องหมาย (/) ลงในช่องมากที่สุด หมายความว่า ท่านมีความ
คิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี ในเรื่อง
ศูนย์ได้รับความร่วมมือ และการสนับสนุนจากผู้ปกครอง หรือผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป อยู่ในระดับ
มากที่สุด

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน	ระดับปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
<u>ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ</u>							
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติ และพัฒนาการเด็กของครูพี่เลี้ยง						
2	การจัดทำบันทึก การจัด กิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยง						
3	ศูนย์มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการเด็กเอกสารคู่มือประกอบการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก						
4	การจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันของครูพี่เลี้ยง						
5	ความเข้าใจของครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลเด็กระดับก่อนประถมศึกษา						
6	การจัดกิจกรรม และประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาการเด็กของครูพี่เลี้ยง						

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน	ระดับปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
7	การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก ของพระภิกษุภายในศูนย์						
8	การควบคุมแนะนำช่วยเหลือครู พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ของเจ้าอาวาส						
9	การนิเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และแนวการจัดประสบการณ์จาก หน่วยงานที่รับผิดชอบ						
10	ความสม่ำเสมอของการมาเรียนของ เด็กภายในศูนย์						
11	การสอนของครูพี่เลี้ยงมุ่งเน้นให้เด็ก อ่านออกเขียนได้						
<u>ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป</u>							
12	การจัดอาคารเรียนสำหรับการจัด การเรียนการสอนภายในศูนย์						
13	การจัดหาอุปกรณ์สนามเด็กเล่นของ ศูนย์ที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ..						
14	การจัดห้องน้ำ ห้องส้วมของศูนย์ให้ เด็กได้รับความสะอาดและปลอดภัย						

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน	ระดับปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
15	สภาวะเกี่ยวกับมลพิษ และสิ่งรบกวนต่าง ๆ ภายในศูนย์และบริเวณใกล้เคียง						
16	การจัดอาหารกลางวันให้แก่เด็กภายในศูนย์						
17	การจัดนมเป็นอาหารเสริมให้แก่เด็กของศูนย์						
18	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์						
19	การเปิดศูนย์เด็กของทางราชการมีหลายหน่วยงาน						
20	การตรวจสอบสุขภาพเด็กโดยเจ้าหน้าที่อนามัย						
21	การจดบันทึกสุขภาพเด็กของครูพี่เลี้ยง						
22	การจัดพาหะรับ-ส่งเด็กที่อยู่ไกลศูนย์						
23	การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์จากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ						

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน	ระดับปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	<u>ปัญหาด้านการบริหารงานธุรการ</u>						
24	การจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการโดยตรงของศูนย์						
25	การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านธุรการของศูนย์						
26	คู่มือปฏิบัติงาน ธุรการ และการแนะนำ ช่วยเหลือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ						
27	การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนศูนย์ของรัฐ						
28	ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง (ต่ำกว่าเดือนละ 3,000 บาท/ห้อง) ...						
29	การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำรองจ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ ..						
30	การตรวจ ติดตาม กำกับ ดูแลงานธุรการจากเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ..						
31	การจัดทำทะเบียนครูพี่เลี้ยงนักเรียน และสถิติต่าง ๆ ของศูนย์						
32	การรายงานเกี่ยวกับเด็กของศูนย์						

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน	ระดับปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
33	การประชุมร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานภายในศูนย์ ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง						
	<u>ปัญหาด้านการบริหารงานบุคลากร</u>						
34	ความอดทนและความรักเด็กของครูพี่เลี้ยง						
35	ความรักความสามัคคีระหว่างครูพี่เลี้ยงภายในศูนย์						
36	การศึกษา อบรม และดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยง						
37	การประพัตดินที่เหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กของครูพี่เลี้ยง						
38	การกำหนดหลักเกณฑ์ และขั้นตอนกระบวนการการคัดเลือก และการพ้นจากตำแหน่งครูพี่เลี้ยงของศูนย์						
39	การอบรมเจ้าอาวาสเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์						
40	การเอาใจใส่ของเจ้าอาวาสต่อทุกข์สุขของครูพี่เลี้ยง						

ข้อ	ปัญหาการบริหารงาน	ระดับปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
41	การจัดสวัสดิการให้ครูพี่เลี้ยงมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน						
42	แรงจูงใจในค่าตอบแทนของครูพี่เลี้ยง						
43	เจ้าอาวาสกำกับดูแลให้ครูพี่เลี้ยงปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่						
44	การกำหนดแผนงาน จัดอบรมบุคลากรในศูนย์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ						

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง และ
วิธีแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นโดยระบุเกี่ยวกับเรื่องปัญหา อุปสรรค ข้อคิดเห็น ข้อบกพร่อง
ข้อเสนอแนะ และวิธีแก้ไขปัญหาการบริหารงานในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ที่ท่านปฏิบัติงาน
อยู่หรืออยู่ในความรับผิดชอบของท่าน ในแต่ละด้าน ที่ไม่ซ้ำกับปัญหาในแบบสอบถามตอนที่ 2 ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

1.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง

.....
.....

1.2 ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

.....
.....

2. ด้านการบริหารงานทั่วไป

2.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง

.....
.....

2.2 ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

.....
.....

3. ด้านการบริหารงานธุรการ

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง

.....
.....

3.2 ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขข้อหา

.....

.....

4. ด้านการบริหารงานบุคลากร

4.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง

.....

.....

4.2 ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขข้อหา

.....

.....

ที่ ศธ 0404/630

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

19 มกราคม 2538

เรื่อง แนวการจัดตั้งและการให้ความอุปถัมภ์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

ด้วยรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้วัดต่าง ๆ ทั่วประเทศร่วมมือกันจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กช่วงอายุ 3 - 6 ปี ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งผู้ปกครองมีรายได้น้อย ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมก่อนเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตามกฎหมาย ซึ่งมีวัดให้ความสนใจจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้นจำนวนมากเกินกำลังงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้ จึงเกิดปัญหาขึ้นหลายด้านที่ต้องแก้ไขให้ลุล่วงต่อไป

เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดดำเนินไปอย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณ กรมการศาสนาจึงได้วางแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งและการให้ความอุปถัมภ์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดังนี้

1. การพิจารณาเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด นอกจากเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537 แล้วคำนึงถึงว่าการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ทำเพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสในสถานที่ ซึ่งไม่มีหน่วยงานอื่น อาทิเช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการอยู่ รวมทั้งศึกษาสภาพความพร้อมของทางวัดเป็นเกณฑ์ ดังนั้นจึงขอให้ทางจังหวัดช่วยตรวจสอบเรื่องดังกล่าวโดยละเอียดด้วย

2. การให้ความอุปถัมภ์ ทางกรมการศาสนาจะจัดสรรเงินอุดหนุนตามกำลังงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีให้แก่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดปีละครั้ง เป็นค่าใช้จ่ายบางส่วน ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของศูนย์ โดยใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานประจำปีที่จะจังหวัดรวบรวมส่งภายในวันที่ 15 มิถุนายน และผ่านการรับรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด การให้เงินอุดหนุนคิดเป็นยอดรวมทั้งจังหวัด มอบคณะกรรมการจังหวัดพิจารณาจัดสรรให้แก่แต่ละศูนย์ฯ ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จะได้พิจารณาเบิกจ่ายตามความเหมาะสมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ
ทพม พงษ์ไพบูลย์
(นายทพม พงษ์ไพบูลย์)
อธิบดีกรมการศาสนา

กองศาสนศึกษา

โทร.2810492, โทรสาร.2815415

ที่ ศธ 0404/29711

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. 10300

10 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง การดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการมอบให้กรมการศาสนา ดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยการสนับสนุนวัดและมัสยิดที่มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ บุคลากร และงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์เตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้แก่เด็กที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยและเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา อนึ่งปัจจุบันได้มีวัดให้ความสนใจจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมากขึ้น เกินกำลังงบประมาณที่รัฐบาลจะอุดหนุนให้ได้เพียงพอ จึงทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานจนไม่สามารถพัฒนาทางด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ดังกล่าว ให้มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันได้

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และประจำมัสยิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานเดียวกันในการเป็นศูนย์เตรียมความพร้อมให้เด็กมีคุณภาพดีในสังคม จึงเห็นควรปรับปรุงการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพและการบริหารงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และประจำมัสยิดให้ได้มาตรฐานเดียวกัน และเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระเจ้าอาวาส ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และอิหม่ามผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด เห็นควรมอบให้ศึกษาธิการจังหวัดรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพและการบริหารเจ้าอาวาสให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านอาคารสถานที่ และอื่น ๆ

2. ให้กรมการศาสนาสนับสนุนวัดและมัสยิดดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต่อไป แต่เนื่องจากขณะนี้ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจำนวนมากที่จัดตั้งขึ้นโดยที่ไม่มีความพร้อม ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ฉะนั้นขอให้จังหวัดพิจารณาขอจัดตั้งศูนย์ใหม่ให้รอบคอบ และให้มีความพร้อมตามที่กำหนดไว้ตามระเบียบจริง ๆ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยตำรวจโท เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ

(เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

โทร. 2810492

โทรสาร. 2815415

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายกิติ ดุจเพ็ญ ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
2. ดร.กมล รอดคล้าย นักวิชาการศาสนา กรรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ
3. นายโกมินทร์ วิมลศรี ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
4. นายพนิชย์ พรจันทร์ ศึกษาธิการอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี
5. นายวัชรพงศ์ สุขรักษา ศึกษาธิการอำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นายลวด แก้วไธสง
เกิดวันที่	23 เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช 2500
สถานที่เกิด	122 หมู่ที่ 3 ตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	84 ถนนสุขาภิบาล 9 ตำบลห้วยราชา อำเภอห้วยราชา จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ศึกษาธิการอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานศึกษาธิการอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
	โทร. (044) 691007

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2510	สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดหงษ์ ตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2512	สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนตงศิริราษฎร์อนุสรณ์ ตำบลพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2516	สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนพุทไธสง ตำบลพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2519	สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จากวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2525	สำเร็จครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จากวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2540	สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2519	ครูผู้ช่วยโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นางรอง ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2525	อาจารย์ 1 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นางรอง ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2530	ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
พ.ศ. 2530	ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภออำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2533	ศึกษาธิการอำเภอกิ่งอำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2536	ศึกษาธิการอำเภอตาลุม จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2539	ศึกษาธิการอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน	ศึกษาธิการอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์